

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

KENT VİZYONU VE KENT İMAJI AÇISINDAN
KÜLTÜREL DEĞERLER, KONYA ÖRNEĞİ

Nur HOŞGÖR
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. M. Akif ÇUKURÇAYIR

Konya - 2010

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Bilimsel Etik Sayfası	ii
Tez Kabul Formu	iii
Özet	v
Summary	vi
Kısaltmalar ve Simgeler Sayfası	vii
Giriş	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KENT VİZYONU VE KENT İMAJI

1.1 Genel Olarak Vizyon Kavramı	8
1.1.1 Vizyon Tanımı ve Kapsamı	8
1.1.2 Vizyon Kelimesinin Tarihçesi	9
1.1.3 Vizyon Kelimesini Kullandığı İlk Yerler	12
1.2 Vizyonun Önemi ve Özellikleri	15
1.2.1 Vizyonun Önemi	15
1.2.2 Vizyonun Özellikleri	16
1.3 Vizyon Kavramının Diğer Kavramlarla İlişkisi	17
1.3.1 Vizyon ve Stratejik Yönetim	17
1.3.2 Vizyon ve Misyon	18
1.3.3 Vizyon ve Misyon Arasındaki Farklar	19
1.3.4 Vizyon ve İmaj	20
1.3.5 Vizyon Kültürel Değerler ve Kent	20
1.4 Kent Vizyonu	21
1.4.1 Kent Vizyonu Nedir? Neden Gereklidir?	21
1.4.2 Kent Konseyi Nedir ?	23
1.4.2.1 Kent Konseyinin Görevleri Nelerdir?	23
1.4.3 Kent Yönetiminde Vizyon ve Stratejik Plan	24
1.4.3.1 Stratejik Plan Tanım ve Tarihçesi	25
1.5 Genel Olarak Kent İmajı Kavramı	28

1.5.1	Kent İmajı Tanım ve Kavramı.....	28
1.5.2	Kent İmajı ve Etkileyen Faktörler	30
1.5.2.1	Sosyo- Ekonomik ve Kültürel Farklılıklar	31
1.5.2.2	Kentlere Özgü Değişkenler	31
1.5.2.3	Kentin Oluşumunu Sağlayan İlkeler.....	32
1.6	<i>Genel Olarak Kent Kimliği Kavramı.....</i>	<i>33</i>
1.6.1	Kent Kimliği Tanımı Özellikleri ve Etkileyen Faktörler.....	33
1.6.2	Kent Kimlik Türleri	35
1.6.2.1	Fiziksel Kimlik	35
1.6.2.2	Sosyal Kimlik	36
1.6.2.3	Kültürel Kimlik.....	37
1.6.2.4	Tarihsel Kimlik.....	42
1.6.2.5	Biçimsel Kimlik.....	43
1.6.2.5.1	Kentin İşlevlerinin Ortaya Koyduğu Kimlik.....	44
1.6.2.5.2	Oluşum Nedenleri	45
1.6.2.5.3	Gerekliği ve Sürekliliği	47
1.7	<i>Kent Yaşanabilirliği ve Yaşam Kalitesi.....</i>	<i>48</i>
1.7.1	Kent Yaşanabilirliği Tanımı	48
1.7.2	Yaşanabilirlik Parametreleri	49
1.7.3	Avrupa Kenti Yaşam Kalitesi Algılama Anketi	52
1.7.3.1	Genel Değerlendirme ve Temel Bulgular.....	55
1.7.3.2	Rapor Özeti ve Değerlendirmesi	56
1.7.3.3	İstihdam İş Fırsatları	57
1.7.3.4	Barınma	58
1.7.3.5	Entegrasyon (Yabancılarla Kaynaşma)	59
1.7.3.6	Hava Kirliliği.....	60
1.7.3.7	Halk Taşımacılığı Kitleleri.....	61
1.7.3.8	Yeşil Alanlar ve Parklar	62
1.7.3.9	Güvenlik (Kendini Güvende Hissetme)	63
1.7.3.10	Hastane (Sağlık Hizmetleri Bilinci)	64
1.7.3.11	Şehir Kaynaklarının Sorumluluk Bilinciyle Kullanımı	65

İKİNCİ BÖLÜM

KONYA İLİNİN GENEL TANITIMI

2.1	KONYA ŞEHİRİ VE TARİHİ.....	67
2.2	KENTE DAİR BİLGİLER	72
2.2.1	Konya'nın Coğrafi Bilgileri.....	72
2.2.2	Maden Tarım Hayvancılık ve Maden.....	76
2.2.3	Konya'nın Ekonomisi Hakkında	79
2.2.4	Konya Kültürel Yapı Özellikleri ve Konya'nın Kültür Değerleri	81
2.2.4.1	Mevlana'nın Hayatı	91
2.2.4.2	2007 Mevlana Yılı	91
2.2.4.3	5. Konya'nın Enleri ve İlkleri.....	91
2.2.4.4	Nasreddin Hoca	93
2.2.4.5	Nasreddin Hoca 800 Yaşında	94
2.3	KENT İMAJI VE VİZYONU AÇISINDAN KONYA	94
2.3.1	<i>Konya İlinin Kent İmajı Kapsamı.....</i>	<i>94</i>
2.3.2	<i>Konya İli Kent Kimliği Kapsamı</i>	<i>95</i>
2.3.2.1	<i>Konya İli Fiziksel Kimliği</i>	<i>95</i>
2.3.2.2	<i>Konya Kent Kimliği Belirleyicileri</i>	<i>95</i>
2.3.2.2.1	<i>Kent Tarihçesi.....</i>	<i>96</i>
2.3.2.2.2	<i>Kentin Kültürel Birikimi ve Yapısı</i>	<i>96</i>
2.3.2.2.3	<i>Kentin Fiziksel Yapısı</i>	<i>103</i>
2.3.2.2.4	<i>Kentin Mekân Karakteristikleri</i>	<i>104</i>
2.3.2.2.5	<i>Kentin Yaşam Biçimi ve Kalitesi</i>	<i>104</i>
2.4	KONYA BÜYÜK ŞEHİR BELEDİYESİNİN KONYA İMAJI ÜZERİNE YAPILAN ALAN ÇALIŞMASI.....	105
2.4.1	<i>Konya Büyükşehir Belediyesinin Mevcut Vizyonu.....</i>	<i>105</i>
2.4.2	<i>Konya Büyükşehir Belediyesi'nde Yapılan Vizyon Çalışmaları</i>	<i>117</i>
2.4.3	<i>Konya Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Doku Projesi "Konya İmajı Anketi".....</i>	<i>117</i>
2.4.3.1	<i>Sonuçlar – 1 (Meta Analiz).....</i>	<i>109</i>
2.4.3.2	<i>Sonuçlar – 2 (İkinci Medya Grubu Kalitatif Araştırması)</i>	<i>110</i>
2.4.1.3	<i>Sonuçlar – 3 (Kültür Sanat Grubu Kalitatif Araştırması).....</i>	<i>110</i>

2.4.1.4 Sonuçlar – 4 (Sivil Toplum Kuruluşları Temsilcileri Grubu Kalitatif Araştırması).....	111
2.4.4 Mevlana Yılı 2007.....	112
2.4.5 7. Uluslar Arası Mistik Müzik Festivali.....	113
2.4.6 Konya İle Kardeş Şehir Projesi.....	114
2.4.7 Selçuk Üniversitesi	115
2.4.8 Tanıtımı İçin Yapılan Projeler.....	116
2.4.8.1 Tarihi Kent Merkezinin Canlandırılması Ve Turizmde Etkin Kullanılmasını Sağlama Projesi;.....	118
2.4.8.2 Balkan Ülkelerinde Yaşamış Veya Halen Yaşayan Konya Ve Karaman Kökenli Toplulukların Buluşması Projesi:	118
2.4.8.3 Konya Tanıtım Platformu Tanıtım Projesi;.....	119
2.4.8.4 Mevlana Müzesi Bileti ile Birlikte Verilmek Üzere Hz. Mevlana'nın Hayatı ve Müzenin Krokisi Kitapçığının Dağıtılması Projesi;	119
2.4.8.5 Konya Fotoğrafçılar Buluşması Projesi;	119
2.4.8.6 Konya Fotoğraf Müzesi Projesi;	119
2.4.8.7 Konya Yemek Kültürü ve Ateş Baz-ı Veli Projesi;.....	120
2.4.8.8 Konya Tanıtım Merkezi Projesi.....	120
2.4.8.9 İlk ve Orta Öğretim Öğrencilerinde Turizm Bilinci Oluşturma Projesi;	

120

SONUÇ	121
--------------------	------------

KAYNAKÇA	124
-----------------------	------------

EKLER	132
--------------------	------------

Özgeçmiş	136
----------------	-----

Bilimsel Etik Sayfası

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

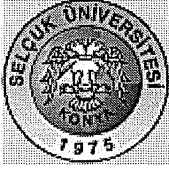

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı
(İmza)

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

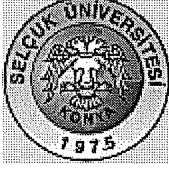

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

... tarafından hazırlanan başlıklı bu çalışma
...../...../..... Tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda
oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi
olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı Soyadı	Başkan	İmza
Unvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza
Unvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza

Türkçe Özet Formu

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Nur HOŞGÖR	Numarası 054228001016
	Ana Bilim / Bilim Dalı	KAMU YÖNETİMİ A.B.D. KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI	
	Danışmanı	Prof. Dr. M. Akif ÇUKURÇAYIR	
Tezin Adı		KENT VİZYONU VE KENT İMAJI AÇISINDAN KÜLTÜREL DEĞERLER, KONYA ÖRNEĞİ	

ÖZET

Konya ili stratejik bir öneme sahip olmanın yanı sıra, geçmişinde çok önemli misyonlar üstlenmiş tarihi bir şehirdir. Bundan dolayı bu çalışma kapsamında Konya ili kent vizyonu, kent imajı ve kültürel değerler kavramları açısından incelenmiştir.

Bu incelemeler sırasında Konya Büyükşehir Belediyesinin yapmış olduğu ‘SOSYAL DOKU PROJESİ KENT ARAŞTIRMALARI’ isimli araştırma projelerinden faydalanılmış, kentin kamu ve özel kuruluşları ile doğrudan irtibata geçilerek konuyla ilgili literatür ve araştırma sonuçları derlenmiştir. Elde edilen veriler bir araya getirilerek bir tez kapsamında sunulmuştur.

Sonuç olarak bu çalışma Konya’nın bir imaj problemi olduğunu göstermiştir. Birçok insanın Konya hakkında olumlu düşüncelere sahip olması imaj problemini engelleyememiştir. Konya ile ilgili yeterli halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerinin olmaması Konya’nın mevcut imajıyla algılanan imajı arasında büyük bir farklılığın dolmasını neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kent Vizyonu, Kent İmajı, Kültürel Değerler, Konya

İngilizce Özet Formu

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Nur HOŞGÖR	Numarası 054228001016
	Ana Bilim / Bilim Dalı	KAMU YÖNETİMİ A.B.D. KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI	
	Danışmanı	Prof. Dr. M. Akif ÇUKURÇAYIR	
Tezin İngilizce Adı		CITY'S VISION AND IMAGE OF THE CITY OF CULTURAL VALUES, THE CASE OF KONYA	

SUMMARY

Konya province has a strategic importance, in addition to it has undertaken very important missions in it's history.

Konya province is investigated in terms of the vision of the city, city image and culturel valves.

City researchers of social tissue Project which is made by Konya metropolition municipolity is used in this study also some contacts are performed with public and special institutions which are located in Konya. Literature and research findins are collected which are necessary fort he study from there instutions.

As a result of this stady Konya has image problem. Old of mani people pozitive thoughts about Konya. But this situaton can not prevent is image problem.

Ther is no effective and sufficient public relations and promotion facilities about Konya. This causes to a big difference between Konya's existing image and perceivet image and this fact is the main reason of the image problem of Konya.

Key Words: The vision of the city, city image, cultural values, Konya

KISALTMALAR

BZC Hedef: Büyük Zorlu Cesur Hedefler

Çev: Çeviren

Der: Derleyen

DİE: Devlet İstatistik Enstitüsü

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

Habitat II: Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı II

İ.A. : İslam Ansiklopedisi

KBB: Konya Büyükşehir Belediyesi

Koord. : Koordinatör

SAD: Selçuklu Araştırmalar Dergisi

SP: Stratejik Planlama

STY: Sanat Tarihi Yıllığı

TAD: Tarih Araştırmaları Dergisi

TED: Tarih Enstitüsü Dergisi

TODAİE: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim Ve Kültür Kurumu

VD: Vakıflar Dergisi

GİRİŞ

Gelişen ve değişen dünyamıza bağlı olarak, kentlerin tanıtımında imaj ve vizyon kavramı önemli hale gelmiştir. Etkili bir vizyona sahip olmak ile gerçekçi ve somut adımlar atılabilmekte, vizyon ile bu yola yönlendirilme sağlanmaktadır.

Kent vizyonu kent imajı açısından Konya örneği incelendiğinde tarihin en eski şehirlerinden biri olan Konya'nın stratejik önemi kadar kültürel açıdan da öneme sahip olduğunu düşünecek olursak, imaj tanıtım ve vizyon kavramlarının bu şekilde şekillendirilmesi gerektiğini düşünebiliriz. Konya'nın geleceğinde sanayiye dayalı büyümenin yerine, geleceğin dünya kentinin oluşturulmasında olumlu etki yaratabileceği fikrinin şehrin finans, bilim kültür ve hizmetin geçmesi şehrin misyonu ve vizyonuna uygun düşecektir.

Nice büyük bilgiler yetiştirmiş olan Konya; Mevlana ve onun fikirleri ile hala tüm dünyaya ışık tutmakta, zamanının en muhteşem başkenti ifadesi ile Selçuklu devrini günümüze yansıtan eşsiz bir elçi olmaktadır.

Vizyon kavramının günümüzde daha etkin bir şekilde kullanılması ile değişen günümüz şartlarında, geçmişle bağıni kopartmadan bir kentin tanıtımı, kültür birikimlerinin dışarıya açılması ve evrensel kültürün ortak mirası haline dönüştürülmesi amaçlanmaktadır. Yapılan tanıtım projeleri ile Konya'nın kültürel mirasının zenginliğini gerek yurtiçi gerekse yurtdışında tanıtılmaya çalışılmaktadır.

Birinci bölümde, kent vizyonu ve kent imajı kavramları genel olarak değerlendirip, önemi ve özellikleri, diğer kavramlarla ilişkisi ve kent kimlik türleri incelenmiştir. Kent yaşanabilirliği ve yaşam kalitesi üzerine tanımlamalar yapıp, yaşanabilirlik parametreleri ve Avrupa Kenti Yaşam Kalitesi Algılama Anketi incelenmiştir.

İkinci bölümde, Konya şehrinin tarihi, coğrafi, ekonomik özelliklerinin yanı sıra Konya'nın kültürel yapısı ve kültürel değerleri üzerinde durulmuş, kent imajı ve vizyonu açısından Konya ili kent kimlik belirleyicileri tarafından incelenmiştir. Konya Büyükşehir Belediyesi'nin Konya'nın imajı için yaptığı çalışmalar, belediyenin mevcut vizyonu, yapılan sosyal doku projesi ve sonuçları, Konya ilinin ana belirleyicisi olan Mevlana'nın tanıtımı için yapılan projeler, festivaller ve etkinlikler üzerinde durulmuş, Konya ile ilgili basın ve yayında çıkan haberlere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KENT VİZYONU VE KENT İMAJI

İlk olarak bu bölümde vizyon kavramının tanım ve kapsamı çerçevesinde amaçları ele alınarak, vizyon kavramının diğer kavramlarla olan ilişkisine değinilmeye çalışılacaktır.

1.1 Genel Olarak Vizyon Kavramı

Vizyon günümüzde sıkça kullanılan ve tanım olarak fazla anlaşılmayan bir kavramdır. Birçok insan anlaşılır, etkili ve hedefi tam elde etmeyi sağlayan vizyonun, belirli bir yönde ilerlemeye nasıl daha fazla yardımcı olacağını düşünmektedir. Öyleyse işletmeler, örgütler, liderler ve günümüzdeki kent stratejileri için de bu kadar önemli hale gelen bu kavramın tam olarak ne anlama geldiğine bir açıklama getirmekte fayda görmekteyim.

1.1.1 Vizyon Tanımı ve Kapsamı

Vizyon kavramı değişen zaman içerisinde farklı anlam ve tanımlar kazanarak son haline kavuşmuştur. Bunun sebebi bu kavramın yaşadığı başkalaşımıdır. Değişim yaşayan toplumsal koşullar; vizyonun kapsamını ve vizyondan beklenen işlevleri de değiştirmiştir.

Günümüzdeki rekabet ortamları, insanların yönetimde yaşadıkları güçlükler, toplum yapısının, isteklerin, beklentilerin hızlı bir değişim geçirmesi yöntemlerin birçok soruna yol açmıştır. Bu sorunların birbiriyle zincirleme şeklinde bağlı olduğu bilinmektedir. Bu sorunlar zinciri içerisinde en temel ve zorlu olan sorun yönetimlerin kendi standartlarının tanıtımında hedefler doğrultusunda amaç birliği ve bağlılık oluşturarak bu yönde hareket etmeleridir. Yönetimlerde;

- Kent ve halk tanıtımındaki uyumsuzluklar,
- Desteklenmeyen özellikler
- Günlük iş temposu nedeniyle kişilerin yaşadığı monotonluk ve sıradanlık duygusunun çoğalması gibi sorunların sebeplerini ortaya çıkartıp, uygun

çözümler bulmak için neler yapabilir sorularına verilebilecek uygun cevaplar vizyon tanımının kapsam ve amacı içinde yer almaktadır. Dolayısı ile yönetimler, belediyeler ve kent halkı arasındaki faaliyetleri ve projeleri uyumlu kılabilen olan şey nedir? Farklı hayatları, uzmanlıkları, projeleri, istekleri olan insanları bir mozağin parçaları gibi bütünsel bir uyum içerisinde yaşatacak, tek bir çatı altında toparlayıp birleştirmeye yarayacak olan şey nedir? Bütün bunların cevabının tek bir sözcükte düğümlendiğini görüyoruz “ Vizyon ” (<http://eusp.ege.edu.tr/makale/vizyon.doc>).

Vizyon kelimesinin tanımları incelendiğinde uzun vadede ulaşılmak istenen yer ve durumu, aynı zamanda incelenecek yönü göstermesi konusunda yol gösterdiğini görüyoruz. (Clayton,2000:42)Yâda bir öngörü, bir kavram yada bir fikir, geleceğin tasarlanmış bir resmi yada ideoloji olarak anlaşılır. Dil bilimsel olarak vizyon kavramının kökleri eskilere dayanmaktadır. Latince olarak “ Uldere” kökünden gelmektedir. Görmek, (Kozlu, 1996:1)anlamak, uyanık olmak anlamlarında kullanıldığı gibi “fark etme, sezme, düş görme, trans ve bir başka tanımda da “ sınır çizilmeyen düş gücü anlamında kullanılır (Budak, 1999:47).

(Soldman ve Heinze, 1995:13) Orta Çağda Almanda bilmek anlamında kullanılan “wissen” ve bilgi anlamında kullanılan “wisse kavramları da aynı kökenden türetilmiştir. “Vissia” sözcüğü türetildiği dönemlerde oldukça sık yaşandığı iddia edilen vizyon, görme olaylarını tanımlamak için türetilmiş ve çok geçmeden de hayal görme, halisünasyon görme olarak anılmıştır.(Doğan,2003:1374)Vizyon kelimesi “ufuk ve bakış anlamlarına da gelmektedir(<http://tr.wikipedia.org/wiki/vizyon>).

1.1.2 Vizyon Kelimesinin Tarihçesi

Vizyon kelimesi köken itibari ile eski olmakla birlikte uygulamalarının yeni yeni anlaşılmaya başlamıştır. (Türkan, 1998;588-596) Günümüz koşullarında vizyon, geleceği analiz ederek her koşul ve duruma hazırlıklı olmak şeklinde ifade edilebilir. Çünkü bireysel ve toplumsal düzeyde bilgi çağı vizyonunu yakalayabilen ve önceliklerini vizyona göre belirleyebilen toplumlar ve bireyler gerek maddi gerekse maddi olmayan anlarda kendi özlem ve hayallerini gerçekleştirme fırsatını en etkin

biçimde değerlendirme imkanına sahip olacaklardır.(Çağlar,1999.26-27)Kamu kuruluşlarının geleceğe güvenle bakabilmeleri, sağlam adımlarla yürüyebilmeleri için vizyon kavramı artık kullanılabilir hale gelmiştir. Tam bu noktada yardımcı olan vizyon kavramı daha çok öne çıkmaktadır. Çünkü vizyon geleceğe yönelik hayaller kurmak ve gelecek ile bir tür köprü kurmaktadır. Vizyon uzun vadeli stratejik yönetimler uygulanmasında temel yardımcı unsur olmaktadır (Çağlar, 1999.26-27).

Vizyon bir örgüt içerisinde vaat edilen bir gelecektir. İnsan gruplarının benimsediği bir ümittir. (Gümüş, 1999:199) Yani vizyon bir kurumun “ Nasıl bir gelecek istiyorsunuz, nasıl olmak istiyorsunuz, sorusuna verilecek bir cevaptır. Ufuk kelimesine yakın anlamda olan vizyon kelimesi dolayısıyla ileriye görme gücüdür. (Kovancı, 2001:57)

Vizyon, gelecekte olabilecek bir durumun önceden düşüncede oluşturulmasıdır. Bu açıdan vizyon, gelecekle ilgili senaryoların kurgulanması ve bu planlar doğrultusunda sanki gerçekleşmiş gibi hareket etmektir de denebilir. (Heintel, 1995:80-81)

Vizyon, önsezi, imgelem, hayal gibi anlamlara da gelmektedir.(Redhouse, 1991,1105,1993:38) Bir ideal bir hayaldir ama hayalci bir yaklaşımla belirlenmez. Vizyon öngörülen bir gerçektir. Gerçekçi olması ulaşılabilir olması lazımdır. Kurumların veya bir topluluğun gelecekte günden güne daha iyi olmasını hedefleyen gerçekçi ama erişilmesi güç gibi görünen yükseklikte olmasını amaçlayan bir süreçtir. (Özveren, 1997.91)

Diğer bir tanımı ise gelecekte var olmak istenen noktanın resmidir.(Stoner, 1997:14)

Vizyon geleceğin somutlaştırılmış görüntüsüdür, gerçekleşmesi görülebilecek kadar yakın, ancak yeni bir gerçek için yapılanmanın hayranlığını uyandırabilecek kadar uzaktır. (Fidan, 1998:189) Gelecekte olabilecek ya da oluşturulabilecek bir durumun, düşüncelerde tasarlanması olayıdır. Bu görüntü, gelecekle ilgili bilgilerin akılcı yöntemlerle işlenmesi ile tasarlanabileceği gibi, geleceği işaret eden gelişmelerin öznel bakımdan algılanmalarıyla da oluşturulabilecektir. Gelecekte yeni ve pazarlarla sağlanabileceği bir durumun vizyoncu görüntüsünün sonucu olduğunu

varsaymak pek yanlış sayılmaz. Vizyon, sanki oradaymışız gibi ulaşmak istediğimiz durumun tanımıyla, nitelikli bir hedef saptamasıdır. (Heinter, 1995 : 115-116)

Günümüzde ise vizyon toplumsal veya kurumsal anlamda geleceğin yorumlanması ve geleceğe yönelik olarak toplumsal veya kurumsal hedefler koymak anlamına gelmektedir. Bunun nedeni toplumsal gruplardaki farklılaşmadır.(Eren, 1998:248)Ve bunda 2 faktör vardır. Birincisi uluslar arası rekabet, ikincisi ise küreselleşmedir. (Eren, 1998:248)

Vizyonun gerektirdiği bazı şeyler vardır. Bunlar sınırsız bir hayal gücü ve gerçekliğin bir arada ve dengeli bir şekilde bulunması gerektirir. Bu; zeka, dikkat ve gözlem yeteneği ile beslenirse ileriye daha net görebilme imkanı sağlar. Vizyon işletmelerin uzun dönemde gerçekleştirmeyi hedeflediği sonuçları ile geleceğe yönelik uygulamaları da şekillendirir.(Dinçer, 1992:64-65)

Vizyon bir kurumun geleceğini şekillendirmek ve biçimlendirmeye yönelik bir kavram olduğu için, beklenilmeyen durumları azaltarak bu durumlarda alınabilecek önlemleri de ortaya koymada yardımcı olur. Bu durum, kurumun başarısını arttırdığı gibi, yol gösterici bir etkiye de sahip olduğu için gereksiz birçok uygulama ve verimsiz bir sürü işlemin önüne geçilmesine katkıda bulunur.

Vizyon gelecekte yapılabilecek faaliyetlerin algılanıp değerlendirilmesi, uygulanarak kapsamının açıklanma sürecini gösterir. Sadece başkaları arasında anlaşıldıkça anlam kazanan bu kavram kuramlar için çok önemlidir.

Vizyon faaliyetlerinin kapsamı ve yönünü belirleyen bir kavramdır. Faaliyetlerin yönü gelecekteki stratejik amaçlara ulaşmak için yapılacak yöntemleri göstermektedir.(Konya B.Şehir Belediye Başkanlığı Stratejik Plan=2007-2011) Vizyon; kurumu yaşanabilir kentler sıralamasında üst sıralara çıkartmak için konulan hedeflerin tümüdür. Bunu yaparak amaçlanan hedeflere ulaşmakta kullanılan yöntemdir. Plan ve programları en kısa sürede, en az maliyetle en verimli şekilde kentin ve kentlinin hizmetine sunmaktır. Verilmiş çerçevenin dışına taşımaktır.

Alışılmış kalıplardan farklılıklar gösteren ve bu farklılıkların beraberinde getirdiği başarılı programların bir bütünüdür.

1.1.3 Vizyon Kelimesini Kullanıldığı İlk Yerler

Vizyon kavramının yönetim alanına tam olarak ne zaman girdiği bilinmemekle beraber 1990'lı yıllardan itibaren vizyon olarak yönetim literatürüne giren kelime, lider yönetici ve iyi bir yöneticiyi birbirinden ayıran özelliklerin bir bütünü olarak değerlendirilmektedir.(Erçetin, 1998:87)

Geleceğin günümüze yansıyan bir hali olarak adlandırılan vizyon soyut anlamının yanı sıra, hayata somut olarak aktarılması gerekli bir kavramdır. Zaten somut biçimde paylaşıldığı sürece değer ifade eder. Kavramın bütün olarak özümsemiş anlaşılmadıkça beklenen sonuçları vermez. Kurumun tüm çalışanları tarafından, en alt tabakadaki çalışandan en üst seviyedeki yöneticiye kadar herkes tarafından benimsenmedikçe, olumlu bir katkı sağlanmaz. Benimsedikçe bağlılık artar ve etkin sonuçlar doğurur.

Vizyon oluştururken kurumda geleceğine yönelik planlamalar yapıldığı için kavram adeta bir kanun niteliğinde oluşur. Bu kurumun tüm faaliyetlerini yönlendireceği için bir rehber özelliğine bürünür. Bu ilkelere ulaşılması konusunda ilkeler, vizyon sayesinde ortaya konmaktadır.(Ülgen ve Mirze, 2004:180)

Vizyonun diğer bir fonksiyonu kurum içerisindeki çalışanlar ve farklı birimler arasındaki birleştirici fonksiyonudur.(Taş, 2005,106) Vizyona verilen önem ve katılım ne kadar anlaşılabilir olursa, vizyona bağlılıkta o kadar yüksek olacaktır. Ve bu bağlılıktan oluşan enerji ile bir işbirliği sağlanacaktır.(Dalboy, 1997:97)

Diğer bir yandan vizyon hedefleri belli, anlaşılır, gerçekçi ve ulaşılabilir olduğu sürece gerçekleşme imkanı olan bir kavramdır. Bu nedenle teşvik edici olmanın yanı sıra gerçekçi olmalıdır. Vizyon kavramı misyon kavramı ile bir kurumun stratejik planının temelini oluşturur.(DPT, Kamu Kuruluşları için stratejik planlama klavuzu / <http://www.dpt.gov.tr./sp/documents /sp-klavuz.pdf>)

İstenilen amaçlara ulaşabilmesi; bilimsel ve mantıklı yolların belirlenip ileriye görebilme gücünü içinde barındıran vizyonun tam belirlenmesi ile mümkün olacaktır. Bir kurum içerisinde geleceğe ulaşmak için gerekli hareketi başlatıcı bir değer olan vizyon birçok farklı değeri kapsar. Bu değerler 'vizyon acaba ne olmasını arzuluyor, neyi hedefliyor?' sonuçlara cevap arar.

Vizyonlar doğrudan insanların deneyim ve tecrübelerine, özlem ve yeteneklerine bağlı olarak şekillendiği için sınırsız değildir.

Küreselleşen ortamda kurumların vizyonları ve yönetilenlerin vizyondan beledikleri şeyler vizyona yön vermektedir.(Akdemir, 1997; 142) Buna göre vizyon, rekabetçi adımların belirlenmesinde yön gösterici, ışık tutucu niteliktedir. Kaliteli bir vizyon; kurumların mükemmel bir duruma getirilmesi sonucunda büyüdüğünü ve halka ne şekilde hizmet sunmayı amaçladığını gösterir.

Vizyon oluşturma yeteneğine sahip olmak günümüzün vazgeçilmez liderlik özelliklerinden biri olarak düşünüldüğünde, bir liderin bugünkü eğilimlerden geleceğin ne şekilde oluşacağını önceden sezebilmesi, bulunduğu kuruma ve yönetime yeni kavramlar sunması ve bunu kabul ettirebilmesi de vizyon olarak tanımlanabilir. M. Kemal Atatürk'ün “Sovyet bloğun çözüleceğini söylemesi ve geleceğin “Güçlü ekonomiler çağı olduğunu söylemesi bu konuda iyi bir örnek oluşturmaktadır.

Yukarıda bahsettiğimiz gelişmeler nedeniyle vizyona olan gereksinim artmış ve bu gereksinim artışına paralel olarak da vizyona olan ilgi çoğalmıştır. Değişmeyen tek şeyin değişim olduğu inkar edilmeyecek bir gerçek olduğunda ve vizyona bu boyutta bakıldığında geleceğin geleceği konusunda bir yol gösterici rehber olmaktadır.

Vizyon kavramında olumlu-olumsuz diye ayırım yapılabilir. Çünkü her zaman vizyonlar istenilen amaca ulaşacak diye bir şart yoktur. Etkili vizyon gerçekçi, anlaşılır nitelikte açık ve anlaşılabilirlik sağlayan nitelikte olursa kurumlar ve halk için çıkarılara uygun şartlar doğurabilir. Olumsuz vizyonlar ise gerçeğe dayanmayan, genele hitap etmeyen, belirsizlik ve imkânsızlıklarla dolu bir geleceği ifade eder. Halbuki gerçek vizyon, etkili olduğu için kurumun bütününe ortak bir amaç etrafında toplayarak tamamını harekete geçirici bir rol üstlenir. (Güzelcik, 1999: 85)

İyi oluşturulmuş bir vizyon iki ideolojiden oluşur .“Çekirdek ideoloji ve Tasarlanan vizyon”. “Çekirdek ideoloji kurumun vizyon ile neyi savunduğunu ve neyi amaçladığını tanımlarken, “Tasarlanan vizyon” ise olmayı oluşturmayı pazarın hayat seyrini, teknolojik durum yönetim ilkelerini, kişisel ilkeler gibi kurumsal karakterleri belirleyecek değerler bütünü (Şimşek, 1998:364) olarak tanımlansa da bir kurumun kalıcı yapısını tanımlayan, teknolojik ilkeleri, yönetim eğilimlerini ve

bireysel liderleri aşan, tutarlı bir kimlik olarak tanımlanmaktadır. (Çağlar, 1999:30) Bir vizyona sahip örgüt veya kurumları oluşturan kişilerin en uzun soluklu katkısı; zamana karşı değişmeden kalan, çağları değiştiren teknolojik buluşların, günümüzde moda haline gelmiş yönetim akımlarının ve yöneticilerin ötesine geçen kimliği bunu oluşturur.

Artık dünya üzerindeki birçok kurumun yönetici takımı nereye gidildiğinden çok kim olduğunu bilmenin daha çok önemli olduğunu, çünkü çevre değiştikçe nereye gidildiğinin de değişeceğini anlamışlardır. Bu anlayışa göre yöneticiler ötür, istekler değişir, yönetimler değişir, fakat düzgün bir kurumda oluşturulan vizyonun etkisi kalır. (İzğören,2001:59) Temel değerler ile temel amaç birleşir ve bunlar kurumun vizyonunu oluşturur.

Etkileyici bir vizyon 2 kavramdan oluşur. Bunlar vizyonu yönlendiren ilkeler ve öğretiler bütünü olan temel değerler ve temel amaçlardır.

Temel değerler: Kurumun geleceğe yönelik temelleridir ve oldukça önemlidir ve buna kurum kendi karar verir. (Çağlar,1999:30) Kurumun gerekli, sürekli ve kalıcı ilkelerini oluşturur. Zamana bağlı olmadan gerçekleşen temel değerler kurumun bünyesinde doğrulanır. Evrensel olmasına gerek olmayan bu ilkeler kümesinin evrensel doğruları yoktur. Bu temel değerler saptanırken dürüstlük, prensip, kalite anlayışı gibi ilkeler dikkate alınmalıdır.

Temel amaçlar ise; Vizyonun var olma nedenini ortaya koyar. Etkin bir temel amaç vizyonunun gerçekleştirilme aşamasında kişileri motive ederken, vizyon ruhunu da ortaya çıkartır. (Çağlar1999:30) Temel amaç vizyonun varlığını pekiştirir ve idealleri yansıtır. Ekonomik anlamın ötesinde farklı anlamlarda ifade eden bu amaçlar bünyesinde derin anlamlar barındırır.(Şimşek,1993:365)Tasarlanan vizyonda ise, gelecek olmak, başarmak, yepyeni şeyler ortaya koymak amaçlanır, arzulanır. (İzğören,2001:53)Bu ise içinde iki kısımdan oluşur. Birinci kısım;on yıldan otuz yıla kadar cesur bir hedef ve bu hedefe ulaşmanın neye benzeyeceği konusunda canlı tanımlamalardan ibrettir. Ortaya konulan bu resim vizyon ruhunun bütünleşmesini kolaylaştırır.

Vizyon Düzeyince Büyük Zorlu Cesur Hedef

Vizyon sahibi kurumlar çoğunlukla ilerlemeye hız kazandırmak için güçlü bir yöntem uygulayıp buna da ‘‘Büyük, zorlu, cesur (BZC) hedef demişlerdir. Kurumların hedefleri vardır. Bunun için yeteneklerinde ötesinde düşünmek lazımdır. Bu hedeflere zorlayan güçleri keşfetmek bir takım stratejik, taktiksel ve vizyoner düşünceye ihtiyaç vardır. Çabaların birleştirici olması için tüm yöntemlere başvurulur.

Canlı Tarif

Gelecek ile ilişkili olarak canlı, kuvvetli ve gerçekçi tanımlamalar yapmak vizyon için en önemli unsurlardandır. Vizyonun, kelimelerin insan zihninde resme dönüştürüp canlandırılması için imge şeklinde tasarlanması canlı tarafıdır. Geleceğin resminin tasarımı çok hassas bir kavramdır. Aynı şekilde vizyonun tasarlanıp uygulamaya konulması da oldukça zordur.

1.2 Vizyonun Önemi ve Özellikleri

Bu yüzden bu kavram, kurumların gelecekte alacağı biçimin ifadesinden öte gerçek ve etkileyici olmalıdır.(<http://sgbd.trakya.edu.tr/duyuru/STRATEJİKPLANLAMA REHBERİ.doc>)

Bu özelliklerinden ötürü vizyonun özelliklerini iyi belirlemek gerekir.

1.2.1 Vizyonun Önemi

Gelişen ve değişen dünyamızda kurumlar da bu değişimlerin içerisinde yer almışlar ve bağlayıcı değişiklikler yapmışlardır. Teknolojik olarak geliştirilme ivmesi içerisindeki dünyamızda yaşam kavramlarının bilgilerin sınır çizgileri görünmez hale gelmiştir. Sınırsız özgürlükler oluşmuştur. (Boydere,1997:17) İnsan yaşamına bir anlam katılması kazandırılması kentlilik bilinci, benlik ve rahat kazandırılması kentlilik bilinci, benlik ve rahatlık bilincinden daha önemli hale gelmiştir.

Küreselleşen ve değişen dünya düzeyine ayak uydurmak ve bunun imkanlarından yararlanmak için kurumların kendilerini yenilemeleri, değişime ayak uydurmaları için kendilerine küresel bir vizyon oluşturmaları şarttır. Geleceğe bir şeyler taşınabilmesi için küresel standartlarda oluşturulan bir vizyon, kurumun

geleceğe doğru adım atmasına imkan sağlar. Kurumlarda etkili vizyon sayesinde değişim odaklarının sonuç vermesi sonucunda paylaşım artar. (Güzelcik,1999:81-82)

Günümüzde etkili bir vizyona sahip olmak, bir vizyon kurgulamak bir ihtiyaç, hatta zorunluluk haline gelmiştir. Çünkü ancak vizyon sayesinde geleceğe yönelik somut ve gerçekçi adımlar atılabilir. Aksi halde değişime ayak uyduramayıp tanıtım ve misyonunda gelişme gösteremeyen kurumlar ilerleme kat edemezler.

Yaratıcı, yön gösterici, ilgi uyandırıcı ve yenilikçi olan vizyon, kurumların bir noktaya odaklanmasını sağlar. Bilinmez bir geleceğe yönelik kararlar ve hareketler için rehber niteliği görür. Doğru olarak saptanan, ihtiyaçların çözümünde doğru yola sevk eden, belirlenen bir hedefe odaklanılmasını ve bu yola yönlendirilmesini sağlayan bir vasıta olan vizyon, eksik olduğu durumlarda sadece kısa vadeli amaçlar için uğraşmaktan başka bir şey olmaktan öteye geçemez.

Kurumsal vizyona ulaşmak istediği amaçlarla hedeflerin toplamından daha fazla anlam içerir. (Hammer, 1994:143)

1.2.2 Vizyonun Özellikleri

Vizyonun, tam bir vizyon olabilmesi için 5 özelliği barındırması gerekir.

- 1) Güçlülük: Gücü gelecekte gerçekleşme ihtimali büyük olanla şu anda gerçekleşen arasındaki gerilimden kaynaklanır.
- 2) Belirlilik: Vizyonun belirli bir hedefi olması lazımdır.
- 3) Amaçlılık: Vizyon hiçbir zaman tek başına bir anlam ifade etmez. Temel değer ve amaçları arasında bağlantı olmalıdır.
- 4) Somutluluk: Amacı somut olan vizyonda somuttur.
- 5) Çok Yönlülük: Vizyonun çok yönlü olması lazımdır.
 - Maddi yönler
 - Bireysel yönler
 - İdealist yönler

Bu özelliklere sahip etkili bir vizyon “gerçekçi olup uygulanabilmeli, tüm örgütleri harekete geçirebilmeli, amaçlara ayna tutup, ileriye gösterirken en kısa sürede gerçekleştirebilmeli, dikkati yoğunlaştırabilmeli, amaçları stratejiye çevirebilmelidir. (Papatya, 1997:17)

- Etkili vizyon, oluşturulan stratejilerin çözümüne sebep olur.

- Vizyon kurumların kısa ölçekli olmayan uzun ölçekli olan değişikliklerini kolaylaştırır.
- Kurumların düzen içinde çalışmasını sağlayarak kurumlara yön verir.

1.3 Vizyon Kavramının Diğer Kavramlarla İlişkisi

1.3.1 Vizyon ve Stratejik Yönetim

Literatüre 20.yy 'da giren strateji kelimesi düşmanın ne yapıp ne yapmayacağını belirleyerek, buna göre genel bir plan yapmak kendi güçlerini yerleştirip, gerektiğinde harekete geçmek demektir. Bu kavram iki temele dayanır. Latince “yol”, “çizgi” anlamına gelen stratum kavramıyla ikincisi General Strategosun adı ile ilgilidir. Strateji sözcüğü zaman zaman bu generalin sanatı ve becerisini belirtmek amacı ile kullanılmıştır. (Becerikli; 2000;98)

Strateji kelimesi Türkçeye İngilizceden girmiştir. Kelime anlamı olarak “sevk etme, yöneltme, gönderme, götürme” demektir. (Eren; 1997:98)

Belirlenen hedeflere ulaşmak için temel amaçlar, hedefler ve politikaların bütününe denir. Stratejinin devlet için anlamı ise, devletin kritik görevlerini ve fonksiyonlarını içeren, bunlara hedef ve anlam kazandıran çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanabilir. (Balcı ve Borca,2004:4)

Modern yönetim biliminde strateji örgüte yön vermek ve rekabet üstünlüğü sağlamak amacıyla kurum ve çevresini sürekli analiz ederek uyum sağlayacak amaçların belirlenmesi, faaliyetlerin planlaması ve gerekli araçlar ile kaynakların yeniden düzenlenmesi olarak ifade edilebilir. Yani strateji; kurumların çevresi ile halk arasındaki ilişkileri düzenleyerek, üstünlük sağlayabilmesi için kaynakları harekete geçiren bir anlam taşımaktadır. (Eren, 2000:5)

Strateji kavramına niteliği tarafından bakıldığında stratejinin amaç değil bir araç olduğu ortaya çıkmaktadır. Başarılı stratejiler için belirlen amaçlara ulaşmak belirli bir plan dahilinde olmaktadır. Yani strateji amaçla plan arasında bulunan bir araçtır. (Bircan, 2002:14)

(Kırım,2001:28) Bu nedenle stratejileri belirleyecek kimselerin ileri görüşlü, örgüte kuruma hakim, değer ve amaçları iyi belirleyen birisi olması lazımdır.

Strateji, her türlü siyasi ve ekonomik faaliyetler toplumun refahına, talep ve beklentilere yöneldiği için stratejilerin bugünkü alanı, psikolojik, sosyal, iktisadi, ideolojik konuları da kapsamaktadır. (Güçlü,2003:66–67) Nihayetinde kurumlar çözümlerine ulaşabilmek, hedef ve amaçlarına yönelik olarak ilerlemek ve geleceğe yönelik adım atmak için stratejiyi “kilit taşı” olarak görmüşlerdir.

Strateji sürecinde “ biz neyiz (misyon) ne olmak istiyoruz (amaç) ulaşmak istediğimiz hedefe nasıl ulaşacağız (strateji) ve nasıl uygulayacağız ve bunu nasıl denetleyeceğiz (denetim)” sorularına tek tek cevaplar aranır (Akdemir, 1998:99–101)

Vizyon yönetimi, strateji sürecinde dikkate alınması gereken eğilimleri belirler. Bu süreçte gelecekte olacakların, fırsat veya tehlikeler olarak belirlenme evresi, vizyonu aktif yapan bir evredir. Geleceğin sahip olduğu belirsizlik, vizyona ulaşabilmek için seçilecek yolun en ince ayrıntısına kadar belirlenmesine engel olmaktadır. Bu nedenle geleceği, diğer olasılıklardan belirgin biçimde ayrılmış esnek stratejiler oluşturmak lazımdır. Bunları somut “eylem planlarına” dönüştürmemiz, bunu da uzun vadede yapılabilir hale getirmek için ayarlamamız lazımdır.

Stratejik bir yöntemle hazırlanan bir vizyon koşullara bağlı olarak gerçekleşir. İlke olarak hem vizyonun hem de stratejilerin mümkün olduğunca uzun vadede olması lazımdır. (Yıldırım, 1998:178) Koşulların değişmesi ile hem vizyonun hem de stratejilerin yeniden düzenlenmesi mümkündür.

1.3.2 Vizyon ve Misyon

Fransızca bir kökene sahip olan misyon kelime anlamı olarak “bir şahıs veya heyete verilen hususi, geçici ve belirli bir vazife olarak tanımlanmaktadır. (Doğan, 2003:923) Misyonun belirlenmiş ve geçici olabilen bir görevi vardır. Sözlük anlamıyla bir kişi veya toplumun üstlendiği özel görev anlamına gelmektedir.

Geleceğe nasıl bakıldığı vizyonla ifade edilir ve geleceğe dönük çabalar misyonla soyutlaştırılır.

Misyon bir kurumun “varlık nedenimiz nedir? ne yapmak istiyoruz, kurumumuzun ve kentimizin ayrıcalıklı tarafları nelerdir” sorularına anlamlı ve tutarlı yanıtlar verilmesi gerektirir. (DPT 2003:20)

Misyon sürekli ve devamlıdır, bir kere ulaşılmakla ortadan kalkmaz ve zamanla biçimlenir. Nicelikten çok nitelikle alakalıdır. İçe dönük değil, dışa dönüktür.

Her kurum ister yazılı olsun, ister olmasın bir misyona sahiptir. Her türlü faaliyeti şekillendiren bu felsefe inanç ve değerlerine göre ulaşmaktadır. (Dinçer, 1992:50)

Tanımlar ortak bir ifadeyle yönetim tarafından iç ve dış analizler yapıldıktan sonra ortaya konup belirlenen misyon, inanç ve iddia içeren bir belge olarak ortaya konmuştur.

4 farklı kavramdan oluşan misyon; amaç, strateji, davranış standartları ve değerlerden ibarettir. Amaç; etkinlik hedefidir. Strateji; işin çeşidi, konumudur. Davranışları standartları, uymak zorunda olunan kurallar ve normlardır. Değerler; inançlar ve davranış standartlarının ardında bulunan moral ve motivasyon ilkelerini ifade eder.

- Misyon uzun dönemli bir amaçtır.
- Misyon hiçbir zaman ortadan kalkmaz.
- Misyon paylaşılan değerler ve inançlardır.
- Nicelikle ilgili değerler değil nitelikle ilgili değerlerdir.
- İçe yönelik değil dışa yöneliktir.
- Kuruma özgüdür, öznelidir. (Dinçer, 1992:63–64)

Misyon oluştururken katılım önemlidir. Bu nedenle oluşturmak zordur. Çünkü her zaman değişken olan çevre yüzünden misyonun içinde barındırdığı strateji ve değerlerde zamanların değişkenlere bağlı kalmaları, başarıya giden yolu açmayı sağlar.

1.3.3 Vizyon ve Misyon Arasındaki Farklar

Vizyon ve misyon aynı yada benzer olabilir. Ama tam anlamıyla benzer olamaz. İçerikte farklılıklar içerir. Misyon “bir organizasyonun var olma nedenidir.” Vizyon ise “ organizasyonun gelecekte bulunmayı arzuladığı hedeflerdir.” Yani misyon, vizyona ulaşmaktaki araçtır. Vizyon peşine düşülen bir hayali, misyon ise peşine düşülen bu hayale kavuşmak için özelleştirilmiş bir aracı ifade eder. Bir

vizyon gerçekleştirildiğinde başka bir yeni vizyona gerek varken, misyon aynı kalabilir.

Misyon, amacı net olarak ortaya koyan bir ifade olduğu için “niçin” sorusuna yanıt vermektedir.

Vizyon örgüt amacı ile yakından ilgiliyken, misyon ise davranış bilimi ile ilgilidir. (Dinçer, 2008:10)

Vizyon bildirimlerinin birçoğu, grupların beklentilerini ortaya koyan misyonları tanımlamaktadır. Vizyon olmadan misyon olmaz, misyon olmadan da vizyona ulaşılmaz (Aktan, 1998:50)

1.3.4 Vizyon ve İmaj

Günümüzde imaj kavramı önem kazanmış ve halkla ilişkilerde önemli bir fonksiyon olarak ön plana çıkmıştır. (Çelik ve Akgemci, 1998:217) Küreselleşme ile beraber değişen hayat şartları ile hayat standartlarının yükseltilip, küreselleşmeye ayak uydurmak için imaja önem verilmiştir. Bunun sonucunda halkla ilişkilerin ve olumlu bir imajın gerekliliği ortaya konmuştur. (Şimşek, 1998:245)

Vizyona sahip olmak, küreselleşmenin gereği olarak, değişimin hızını arttırmada önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Vizyonda bu konuda bir pusula görevi yaptığı için kaçınılmaz olmaktadır.

1.3.5 Vizyon Kültürel Değerler ve Kent

Çok eski dönemlerden beri kentlilik bilincinin belirleyici özelliklerinde olan ve nesilden nesile aktararak günümüze aktarılmasını sağlayan kültürel değerler, kültür birikiminin sağlam temeller üzerine oturtulmasını sağlamıştır.

Kültürel değerler tanım olarak “bir kentin temelini oluşturan, o kentin halkı tarafından benimsenen, halkın bağlılığını arttırarak nesilden nesile aktarılan, kendi kendilerini üreten ve devam ettiren formlar olarak açıklanabilir.

Yerleşme biçimleri, insan ilişkileri, maddi ve kurumsal yapılar ile bireyin yaşadığı fiziki ve kültürel çevreye karşı tutumunda kültürel değerlerle bağlantılıdır. (Sosyal Doku Projesi Konya B. Belediyesi Kent Araştırmaları – 3 2006,20-21)

Vizyon bir kurumun veya kentin gelecekte nerede olacağını planlanıp uygulamaya geçirilmesi evresi olduğu için kültürel değerlerle de bağlantılı olarak hareket etmelidir. Çünkü o kentin kültürel değeri o kentin özünü oluşturur. Ve o öze uygun olarak hazırlanan vizyon amacına uygun hareket ederek olumlu sonuç doğurur. Kent vizyonu kentin şekillenmesine fikir ve söz sahibi olması gereken tüm ortaklıkların bir araya gelerek kentin gelecekteki tablosunu çizmeleri, kentin geleceğine yönelik ortak amaçlarda birleşmeleri gerçekleştirmek üzere ortak strateji ve projeler üretmelidir. Kent vizyonu tanımı budur.

1.4 Kent Vizyonu

Kent vizyonu, kentin şekillenmesinde fikir ve söz sahibi olması gereken ortakların bir araya gelerek kentin gelecekteki tablosunu çizmeleri kentin geleceğine yönelik ortak amaçlarda birleşmeleri ve bu amaçları gerçekleştirmek üzere ortak strateji ve projeler üretmeleridir. Günümüzde işletmeler ve kurumlar için pek çok şey ifade eden stratejik yönetim ve kent vizyonu kavramı kentlerin geleceğine yön verip yönlendirmek amacıyla kullanılır hale gelmiştir. Bu kısımda kent vizyonu, kent hedefleri ve kent yönetiminde vizyon bağlantısını açıklanacaktır. (Becerikli,2000:100)

1.4.1 Kent Vizyonu Nedir? Neden Gereklidir?

Kent vizyonu kentin geleceğini şimdiden ön görerek, bu geleceğe varabilmek için hedeflerin ve bu hedeflere giden stratejilerin belirlenmesi, böyle ortak hedeflere dayanan yatırım ve projelerin saptanmasını sağlayacaktır. (<http://www.antalyakentvizyonu.com/>)

Vizyon ile halkın, kamu ve özel sektörün kente dair düşünce ve isteklerini bir potada eritilmesi, uzlaşmayı gerektirecektir. Uzlaşma projenin gerçekleştirilmesinin önündeki engelleri kaldıracaktır.

Kentte ilgili tüm ortakların katılımı ve tam desteği ile üretilmiş kentin geleceğine yönelik tablo ile uyum içindeki projelere ulusal ve uluslar arası kaynaklardan finansman bulmak kolaylaşacaktır.

Kentlerin olanak, sorunlar ve çözümleri konusunda yürütülen çalışmalar kapsamında uygulamaya yönelik projeler üretilerek vizyona adım atılır.(Antalya Kent Projesi) Kent vizyonu olarak isimlendirilen konsey, şimdiye kadar eksik kalmış özel sektör gerekliliği üzerinde durmaktadır.

Bir kent vizyonu oluşturulurken önce vizyon etrafında fonksiyonlar tanımlanması ve vizyona ulaşılırken uygulanacak stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Vizyon geliştirilirken kentin yalnızca Türkiye’de değil, tüm dünya ve özellikle Avrupa çerçevesinde düşünmek gerektiği, kısa gelecekler değil yirmi,otuz veya elli yıllık süreçler düşünülerek senaryolar oluşturulmalıdır.

Bu projelerin amacı; senaryoların oluşturulması,kent vizyonu projelerinin tanımlanması, alternatif yatırım projelerine finansman arayışında ulusal ve uluslar arası kurumların araştırılması gerekmektedir.

Temel ve ana hedeflerden oluşan kent vizyonu ;

- Kentin öncelik ve hedeflerinin bütüncül bir yaklaşımla bir araya getirilmek üzere yeniden ele alınarak kent vizyonunun oluşturulması
- Vizyonu gerçekleştirmeye yönelik yatırım projelerinin geliştirilmesi
- Yatırım projelerinin uygulanmasına yönelik finansman arayışı olarak özetlenebilir.

Hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler ise;

- Kent konseyi tarafından toplanan ve üretilen bilgilerin aktarılacağı ve proje sürecinde gelişmeler doğrultusunda devamlı güncellenerek, proje ile ilgili verilerin kamuya, ulusal ve uluslar arası uzmanlara sunulması ve onlardan görüş, katkı ve eleştiri çalışmaların başlatıldığı basın yayın ve afişlere duyurulması
- Kent vizyonunun tanımlanmasına yönelik çalışmaların koordinasyonun gerçekleştirilmesi,
- Konu ile ilgili gelen görüşlerin tasnif ve yayımlanması, gelen görüşlerin değerlendirildiği toplantıların yapılması,
- Bu değerlendirmeler ile ilgili ara raporların hazırlanması, tartışma ortamına aktarılıp netleştirilmesi, daha sonra neler yapabileceğinin

tartışmaya açılması, örnek çalışma olarak ele alınması ve sonuç raporunun hazırlanması.

Bütün bunlar yapılırken Kent Konseyinin katkı ve sorumlulukları vardır.

1.4.2 Kent Konseyi Nedir?

1.4.2.1 Kent Konseyinin Görevleri Nelerdir?

Kent Konseyi'nin görevlerine ilişkin olarak, bu katılımcı yapının kuruluş amaçlarını, hedeflerini ve işlevlerini yansıtacak şekilde, Yönetmelikle geniş bir çerçeve getirilmektedir. Kent Konseyi'nin, her biri ayrı bir önem ve öncelik taşıyan görevleri, Konseyi'nin çalışma ilkeleri ile bütünlük taşıyacak şekilde Madde 6 kapsamında düzenlenmektedir.

MADDE 6 -1) Kent konseyinin görevleri;

- a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- b) Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,
- d) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- e) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- f) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- g) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

- h) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- i) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- j) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- k) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesi sağlamaktır.

MADDE 76. – Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir.

Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. Yönetmelikte “Tanımlar” başlığı altında Kent Konseyi için getirilen tanım. Belediye Kanunu’nun çizdiği geniş çerçeveyi güçlendirmekte ve zenginleştirmektedir. (www.konyabel.tr/kentkonseyi)

1.4.3 Kent Yönetiminde Vizyon ve Stratejik Plan

Kentlerin geleceğine yön vermek amacıyla kullanılan vizyon kavramının son zamanlarda ‘strateji’ ve ‘stratejik yönetim’ kavramları ile bağlantısı araştırılmaya başlanmıştır.

1.4.3.1 Stratejik Plan Tanım ve Tarihçesi

Geçmiş zamanlarda çevre koşulları 21.yy.'daki ortama göre göreceli olarak durağan ve tahmin edilebilir nitelikteydi. Değişimler doğrudan algılanabiliyordu. Değişimler yerel boyutta idi. Günümüzde ise yenilenme ihtiyacı giderek artan değişim şekli ve oranları, verileri dönüştürme ihtiyacı ile ortaya çıkan şartlar yönetimleri de haklı bir rekabete sokmaktadır. (Besler,2003:76)Söz konusu bu rekabet ise uygulamalarda sürekli bir değişimi gerekli kılmaktadır.

En basit ifadesi ile stratejik bir yönetim, bir kurumun amaçlarına ulaşabilmesi için etkili stratejiler gelişmesini, bunların planlanmasını, uygulamasını ve kontrolünü ifade eder.(Aktan,2005:38) Bir girişimini başarılı olabilmesi ve varlığını sürdürebilmesi ya da yok olmasına neden olabilecek kararların ve eylemlerin belirlenmesi stratejik yönetim kavramını ifade eder.

Diğer bir tanımda ise “bir örgütün amaçlarına ulaşmasını sağlayacak karşılıklı işlevsel karları biçimlendirme, uygulama ve değerlendirme sanatı yada bilimi olarak da tanımlanabilir. (Becerikli, 2000:100)

Stratejik yönetim kurumun tüm faaliyetlerini çevresi ile uyumlu olarak sürdürmesine yönelik kararlardan oluşur ve stratejik planlama için gerekli araştırma, değerlendirme için planlan stratejilerin uygulanabilmesi için kurum içi tüm tedbirlerin alınması, geleceğin tam hedeflenmesi için bu kararların yürürlüğe konması ve daha sonra bunları kontrol edilmesi ile ilgili faaliyetlerin tamamını kapsar. (Eren, 2000:18)

Stratejik planlı bir kavramı diğer planlardan ayıran birkaç kendine özgü nitelik vardır. “Geleceğe yönelik olması”, ”rekabet ortamı sağlıyor olması”, ”avantaj yaratmaya odaklanması” ve “bütüncül olması”(Barca, 2004:8) zaten yapılan tanımlardanda bu özellikler anlaşılabilir.

Amaçlarına gelinirse; geçmişteki başarıların tekrarından ziyade, kurumu tehlikeye sokabilecek ve önüne çıkabilecek bir engelle karşı hazırlıklı olabilmektir. (Dinçer, 2003:36)

Kurumlar açısından bakıldığında varlık nedeninin daha başarılı olmak, gelecek için hedeflenen planların daha başarılı olması denebilir. Daha avantajlı olabilmek için “Ne yapılabilir” sorusuna devamlı olarak cevap aramaktadır. Bu

unsurların, değişime paralel olarak kurum bünyesine taşınması ve bu doğrultuda yeni amaç ve araçların belirlenmesi günümüzde “stratejik plan” olarak tanımlanmaktadır. Bu yolla geleceğin tasarlanması, kurumlarca daha kolay olmaktadır. (Aslankutlu ve Coşkun, 2000;19) Kaynaklara bağlı olarak diğer bir yaklaşımda ise başarı veya başarısızlık nedenlerin, içinde bulunduğu dışsal nedenlere bağlı olarak değil, tam aksine içsel potansiyel kaynak ve yeteneklere bağlı olduğu söylenebilir. Kolay taklit edilemeyen, kaynak, bilgi, kabiliyet, gizli varlıklar ve avantajları yaratmada anahtar kelime olan, temel yetkinlikleri ve uzun dönem performansı ile başarı gerçekleştirecek bir rehberdir. (Barca , 2002:36)

Stratejik planlama, bunu uygulama yöntemi birbirinden ayrı olarak düşünölemeyecek kavramlardır. Kurumun dış çevresi ile ilgili teşhis ve çözümlenmelerin kavrandığı bu kavramda “ gelecekte nerede olunacağı” ilgili sorular sorulmaktadır. Dış çevreyle ilgili olan ilişkilerin düzenlenmesi, bunlara yön verilmesi, örgütlenmesi koordinasyonu ve kontrol edilmesi süreci olarak tanımlanır. (Dinç,Aslan kutlu ve Coşkun, 2000:19)

Stratejik yönetim, stratejik planlama ve denetimi kapsayacak şekilde kuruluşun bulunduğu nokta ile ulaşmayı arzu ettiği durum arasındaki yolu ifade eder. Kuruluşun amaçlarını, hedeflerini ve bunlara ulaşmayı mümkün kılacak yöntemlerin belirlenmesini gerektirir. Uzun vadeli ve geleceğe dönük bir bakış açısı taşır. Bu hedeflerin uzun dönemli amaç, hedef ve öncelikleri ifade edecek şekilde hazırlanmasını, kaynak tahsisinin bu önceliklere göre yapılmasını ve sonunda hesap verme sorumluluğunu içerir. (DPT, 2003:7)

Stratejik yönetim geleceğe yönelik çabalardır. Geleceğe nasıl bakıldığı vizyonla ifade edilir ve geleceğe yönelik hedefler misyonla somutlaştırılır. (Aktan, 1993:3)

Tüm dünyadaki globalleşme, hızlı teknolojik değişim yada yeni beklentilerin değişmesi gibi nedenler sonucu ortaya çıkan ve her geçen gün nedenler daha da ezici rekabet karşısında organizasyonlar, daha da stratejik planlamaya ve stratejik karar almaya eskisinden daha fazla önem vermek zorunda kalmışlardır. Stratejik yönetim daha ziyade özel sektörler alanında sadece çok uluslu şirketler, büyük holding ve şirketler tarafından bilinir ve uygulanırken, bugün çok sayıda organizasyon, stratejik

yönetimi araç olarak kullanmaktadır. (Çevik, 2001:32) Bunun yanı sıra bu konu önemli bir hal almıştır.

Stratejik plan ve yönetim, özel sektör, kamu sektörü ve üçüncü sektörde (kar amacı gütmeyen gönüllü sektör) faaliyet gösteren tüm organizasyonlarda geleceğe yönelik amaç ve hedeflerin belirlenmesine ve bu hedeflere ulaşılabilmesi için gereken işlerin tespit edilmesine imkân sağlayan bir yönetim tekniğidir. (Çevik, 2001:133)

En önemli durumu organizasyonun hem kendi durumu, hem e-organizasyonlar dışındaki çevrenin analize imkân tanınmasıdır. Kendi içyapısını, sistem ve süreçlerini tanımayan bir organizasyonun başarıya ulaşması mümkün değildir. Aynı şekilde organizasyonun dışındaki çevreninde analize edilmesi gerekir. İç ve dış yapının durum analizi yapıldıktan sonra organizasyon “vizyon ve misyonu” belirlenir. Daha sonra strateji ve aksiyon planları oluşturulur. (DPT, 2003:1 – 33)

- Strateji nedir, niçin ve ne zaman oluşur, neler hedeflenir, nasıl ve kimler tarafından oluşturulacaktır, sorularının iyi tespit edilmesi gerekir.

Amaç organizasyonun gelecekteki performansının artırılması ve geleceğe yönelik vizyon oluşturmaktır. Organizasyon vizyonunun oluşturulmasından sonra, bu amaca ulaşmak için misyon belirlenir ve tamamlanınca uygulanır. Stratejik plan esasında üst yönetimi ilgilendiren bir konudur. Tepe yönetim tarafından oluşturulan stratejik planlama daha sonra alt kademelere aktarılarak uygulamaya geçilir. Stratejik plan ve organizasyonun dış ve iç çevresini değerlendirmeye imkan veren bir yönetim tekniği oluşturduğu için kurumun iç yapısındaki eksik noktaların analiz edilmesini sağlar.

Sıralanacak olursa özellikleri aşağıdaki gibidir. (Toptancı, 2006:302 – 303)

- a) Stratejik yönetim geleceğe yöneliktir. Mevcut eksikliklerini belirleyerek rehberlik görevini gerçekleştirir. Gelecekteki tehdit ve fırsatları belirleyip bunlardan kaçınılacak kararlar almaya teşvik eder.
- b) Değişime giden bir yoldur. Problem odaklı olmayıp çözüm odaklı aksiyona hız veren bir zihniyettir
- c) Sürekli tekrarlanan bir süreçtir.

d) Program, dizayn, geliştirme ve değerlendirme gibi süreçlere sahiptir. Stratejik planlama veya gerçek operasyon veya uygulama planı yapmaz. Fakat bunların hazırlanmasına rehberlik eder. Bunu da amaçlar, stratejiler, politikalar, değerler, göstergeler ve standartları belirleyerek yapar.

Hazırlanan stratejik planların uygulama sürecinde önemlidir. Bunda lider konusunda önemlidir.

1.5 Kent İmajı Kavramı

Bir toprak parçası üzerinde yaşayan insanların, yaşamlarını sürdürdükleri bu toprak parçasına kent adı verilir. Sosyologların kenti, köye karşılık temelinde, köy cemaatinden farklı bir takım özellikler gösteren bir sosyal grup olarak tanımlamalarına karşın, son yıllarda kentle ilgili daha kapsamlı tanımlara gidildiği görülmektedir. (Görmez, 1997:10)

Belli bir yönetsel örgüt biriminin sınırları içinde kalan yerlere kent, bu sınırların dışında kalan alanlara köy denilmesi gerektiren tanımlar, yönetsel sınır ölçütünü kullanan tanımlardır. (Keleş, 2002:105) Diğer bir ölçüt ise ekonomidir. Kent “mal ve hizmetlerin, üretim dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinimleri karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik işleyiştir. (Keleş, 1984;43)

1.5.1 Kent İmajı Tanım ve Kavramı

Herhangi bir ülkenin fiziksel durumu ve insan yerleşmelerini içeren bir haritası incelendiğinde ülkenin kimi yerlerinde yerleşme sayısının daha fazla, nüfusun daha yoğun; kimi yerlerindeyse dağınık bir yerleşme düzeni ve daha az yoğun bir nüfusun yerleşmiş olduğu gözlemlenir. ‘Yoğun’, “Daha çok veya daha az yoğun’, “Dağınık-toplu” gibi böylesine göreceli farklılıklar, değişik ülkelerin yerleşme durumlarının karşılaştırılmasında da kolayca görülür. Bu farklılıklar, doğal çevre koşullarından ve tarihsel gelişme süreci içinde kazanılmış olan sosyo-ekonomik ve kültürel çevre koşullarından kaynaklanır. Her yerleşme kendi bölgesi içinde jeomorfolojik, jeolojik, atmosferik, topografik durum, coğrafik konum ve tarihsel gelişme sürecindeki evrimine bağlı olarak, kendine özgü karakteristiklere

sahiptir. Böylece beliren farklılıklar, insanın ekledikleriyle artar. Yasalar, gelenekler, ekonomik faaliyetler, yaşama biçimi, sosyal yapı, siyasal yapı, yönetim biçimi yani sosyo-ekonomik yapının etkileri değişik alanlarda yansır. Uygun doğal çevre verilerinin ne denli önemli bir çekim yarattığı; tarihsel gelişme sürecinde, ilk yerleşmelerin, yer seçimlerini verimli vadilerde yapmalarından bellidir. Böylece, sürekli bir yerleşme için seçilen yer, çevresi içinde bir merkez, bir çekim yeri olarak, bir gelişme göstererek kenti oluşturur.

Kent,

- Bir yerleşme türü,
- Yerel yönetime sahip yasal bir birim,
- Çevresine bakarak bir merkez oluşturan,
- Toplama-dağıtma merkezi olan tarım dışı faaliyetlerin yoğunlaştığı
- Tarımsal ve tarım dışı faaliyetlerin kontrol yeri,
- Örgütlenme ve uzmanlaşma ile belirlenen özgün bir yaşama sahip olan,
- Tercih edilen bir yerleşme türü

Olarak tanımlanabilir

İnsanların toplu halde yaşama şekline geçmeleri MÖ. 6000 yıllarına doğru tarımsal üretime başlamalarıyla doğmuştur denilebilir. Ancak bu dönemlerde ‘kent’ denilebilecek bir çevre orta çıkmamıştır. İlk kentlerin gerçekten kurulmaya başlaması ise ancak, M.O. 4000 yıllarında gerçekleşmiştir. Çünkü ‘kent’ kavramını ve ‘kentsel’ olguyu ortaya çıkaran işbölümü bu tarihlerde belirlemiştir.

Ortaçağların surlarla çevrili kentleri, bir yandan savunma gereksinimlerinin, öte yandan da güzel görünmenin etkisiyle, içlerine kapanık kentler olmuşlardır. Bu tip kentlere; ya tümüyle siyasal ve kültürel işlevler, ya da tamamen ekonomik işlevler egemendi.

Sanayi devriminin başlangıcında, kentlerin ekonomik yapısında başlıca etkili öğeler;burjuvalar, tüccar ve bankacılarıdır. Sanayi devrimi yani makineleşmenin ve ussallaşmanın sistemli bir biçimde ve geniş ölçüde uygulanması; zihniyet ve davranışların bu yeni kapitalist üretim biçiminin isteklerine uydurulmaya başlanması, geleneksel kent yapısını sarsmaya, değiştirmeye önyak olmuştur.

Bu döneme kadar gördüğümüz ve oluşumunda genellikle; fiziksel, sosyo-ekonomik, psikolojik, politik ve işlevsel etkenlerin rol oynadığı kentleri klasik kentler başlığı altında toplamak doğru olacaktır. Bu kentlerin diğer bir özelliği de geometrik ya da organik forma bağlı kalmış olmalarıdır. Klasik kentlerde kent ve kentleşme kavramı tam olarak oturmadığından, insan ve insana bağlı değerlerin kent üzerindeki etkisi anlaşılammıştır. Kentin bu dönemdeki ekolojik yönü eksik algılanmıştır.

1.5.2 Kent İmajı ve Etkileyen Faktörler

İnsanların yarattığı bir değer olarak kentler, uygarca davranışların bir ifadesi ve mimari tasarımların hareket noktasıdır. Ancak insan-kent arasındaki bağlar kopmakta, doğaya uyum süreci sonunda oluşturulan kentsel mekânlar, kent dokuları, komşuluk üniteleri, mahalleler yok olmaktadır. Kentlerin yeni çehresini oluşturan, sadece form endişesine dayalı yeni beton kutular sosyal ve ekonomik bünyeye uymakta yetersiz kalmışlardır.

Günümüzde kentleri oluşturan dokunun belirli bir düzen içerisinde gelişmesi, sağlıklı ve planlı bir çevre oluşturmak için imar planları yapılmaktadır. Ancak gerek imar planları gerekse koruma amaçlı planlar, özellikle tarihi dokuya sahip kentlerde kişilerin güncel ihtiyaçlarını ön plana çıkartarak; mevcut kent dokusunu tahrip edecek şekilde, yeni kentsel mekânların oluşumu karşısında etkili bir rol oynayamamaktadır. Zaman içinde kentsel doku üzerinde meydana gelen değişikliğin toplumu oluşturan bireylerin kültürel, ekonomik ve sosyal yaşantı düzeyi ile çok yakından ilgili olduğu görülmektedir.

Bu çerçeve içerisinde kenti ele aldığımızda, eski kent imajlarından daha farklı bir görünüm karşımıza çıkacaktır. Kentleri bugünkü anlamda incelediğimizde ölçek, yorum, sosyo-ekonomik farklılıkların yanında, kente özgü değişkenler ile oluşumu sağlayan faktörler gibi imajı etkileyen değişik kriterlerle karşılaşırız.

Kentler, doğal kaynakların dağılımı, sosyal, ekonomik ve bölgesel etkenler nedeniyle farklılıklar göstermektedirler. Tarih boyunca kentlerin doğuşunda egemen olan toprağa bağlı fonksiyonlar, yerini sanayiye bağlı fonksiyonlara bırakmıştır. Bu fonksiyonelliğin yüklülük derecelerine göre kent boyutları değişmiş; nüfusları, yoğunlukları, heterojenlikleri, hareketlilikleri, rekabetleri, anonim ilişkileri,

uzmanlaşmaları, iş bölümleri ve çeşitlenmeleri de değişik ölçek ve nitelikte kentlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bu faktörler kentlerin farklı yorumlanmasına yol açmıştır. Günümüzde, aynı bölgesel özelliklere sahip olan İstanbul ve Kocaeli, sosyal ve ekonomik koşullar nedeniyle farklı kent anlayışları ile yorumlanmaktadır. İstanbul'un kent imajı evrensel bir görüşle yorum kazanırken Kocaeli kentinin görünümü sadece sanayi ile bir kişilik göstermektedir.

1.5.2.1 Sosyo- Ekonomik ve Kültürel Farklılıklar

Sosyo- Ekonomik ve kültürel farklılıklar, toplumun yapısından ve gelişiminden kaynaklanan; kent imajının değişimini, oluşumunu büyük ölçüde etkileyen faktörlerdir. İnsan davranışları, insanların ekonomik ihtiyaçları ile geçim kaynakları, sosyo-kültürel ilişkileri, bu ilişkilerin yarattı sorunlar kentin var olan görünümünü kazanmasında, kent ortamının oluşmasında önemli rol oynarlar.

Toplumların yüzyıllardan beri belli bir birikim sonucu oluşmuş ahlaki davranışları, kültürleri, gelenekleri kent tasarımında büyük ölçüde çözüm getiren olgulardır. Bunun yanında toplumun yönetim sistemi, dini inançları, ekonomik yapısı vb. toplumsal sürece bağlı olan sistemleri de kent dokusunu, kentin ne yönde gelişeceğini tayin ederler.

Antikçağ, Ortaçağ kent dokularını gözden geçirecek olursak; her iki dönemde de sosyal yaşa tarzı aynı, kuruluş amacı ise savunma amaçlıdır. Ekonomik açıdan her iki dönemde de tarım hâkimiyeti söz konusudur. İki dönem arasındaki farkı yaratan en önemli sebep yönetim sistemlerindeki değişikliklerdir. Askeri yönetimden feodaliteye geçişte, toplumun yapısı ve yaşam tarzı değiştiğinden kentlerin görüntüsü de değişmiştir. Yine bunun yanında yönetim sisteminin getirdiği değişiklikten doğan ticari gelişme de kentlerin gelişiminde rol oynamıştır.

1.5.2.2 Kentlere Özgü Değişkenler

Kenti bir fiziksel bütün olarak ele aldığımız zaman, kentin tasarım sürecinde ve kentin çözümlenip yorumlanmasında kente özgü değişkenlerle karşılaşırız. Bu değişkenleri üç ana baş altında toplarsak,

- A. Kentin oluşturduğu ortam: Mekân
- B. Kente özgü kentsel elemanlar,
- C. Elemanlar arasındaki ilişkiyi sağlayacak biçimlenme ilkeleri.

Mekân, kendisini saran hacimlerden daha fazla biçim ağırlıklıdır. Kendisini saran kütlelerle bütünleşen bir ilişki içinde olan, pozitif bir varlık olarak kentin biçimsel oluşumuna ağırlığını koymuştur. Mekân, tüm kent dokusunun kendisinden türediği bir ön şart ortamıdır.

Bir kent bütünü oluşturmada, mekân kendisiyle birlikte çevresini de kurar. Kurduğu çevre ile mekân bir doku bütünlüğü oluşturur. Bu oluşumun tamamlayıcı unsurları doku, cadde, meydan blok birimleri ve bloklardır ki bunları da kente özgü kentsel elemanlar olarak tanımlayabiliriz.

Bu elemanların ustaca birleştirilmiş bir bütünü tipik bir kentsel yaşantıyı, kentsel deneyim sürecini oluşturur. Bu oluşum tanım olarak birbirine küçük geçişlerle bağlı, çeşitli özellikteki bölgeleri ve mahalleleri birbirine bağlayan mekânlar, kamusal ve özel bölgelerdir. Bu mekânsa bütünleşmelerden, ortaya çıkan anlamlar ve yorumlar özellik ve bütünleşmelerin şekline bağlıdır. Biçimlenme ilkeleri ise bu bütünleşmelerin çağlara göre çeşitli şekillerini belirler.

1.5.2.3 Kentin Oluşumunu Sağlayan İlkeler

Kentlerin oluşumu, gerek tarihi çerçevede incelendiğinde, gerekse günümüz kentleri kapsamında ele alındığında; bu oluşumu hazırlayan birtakım göreceli ilkelerin olduğu gerçeğini karşılarız. Bu ilkeler, kentlerin kuruluşundan gelişimine kadar tüm aşamalarında mevcut olup her devirde değişik boyutlarda karşımıza çıkarlar.

Kentin oluşumunu sağlayan bu ilkeleri 4 grup altında toplayabiliriz:

1. Doğal yapı
 - a. Topografya
 - b. Oryantasyon
 - c. Rüzgar
2. Toplumsal yapı

- a. Sosyal yapı
 - b. Yönetim sistemleri
 - c. Nüfus karakteristikleri
 - d. Ekonomik yapı
 - e. Gelenekler
 - f. Dini inançlar
3. Yönlendiriciler
- a. Sit karakteristikleri
 - b. Yapılar ve yapılanma
 - C. Boşluklar(Yoğunluk)
 - d. Organik ve geometrik biçimlenme
4. Biçimlenişler
- a. Sokak dokusu üzerine biçimlenme
 - b. Tek yapı üzerine biçimlenme
 - c. Mekansal biçimlenişler
 - d. Kent biçiminde ön kabuller

Kentlerin fiziksel ve sosyo-ekonomik oluşumunu sağlayan bu etkenler, çeşitli dönemlerde farklılıklar göstererek, dönemde kazandığı karaktere göre mekansal yapıyı ve dolayısıyla kentsel dokuyu etkilemişlerdir

1.6 Genel Olarak Kent Kimliği Kavramı

1.6.1 Kent Kimliği Tanımı Özellikleri ve Etkileyen Faktörler

Kent imajını etkileyen ve her kent için farklı niteliklerde ortaya çıkan bu faktörler (ölçek, yorum, sosyo-ekonomik ve kültürel farklılık, değişkenler, oluşumu sağlayan etkenler) sonucunda; tüm kentlerle ilgili, her kent için değişik anlam ve önem kazanan yeni bir tanım karşımıza çıkar.

Tarihsel gelişim süreci içinde kentler incelendiği zaman, özellikle eski olma niteliğini yitirmemiş, bir başka deyişle, iyi korunmuş olan kentlerde daha baskın görüntüler izlenir. Bu görüntülerde çoğu kez iklim etkenleri, doğal yapı, yöresel gereçler, yapım tekniği, sosyo- ekonomik yapı ve kültürel izler kolaylıkla yakalanır.

Bu tipik görüntülerde iklim, yöresel gereçlerin kullanımı ve mimari biçimlenişler çok belirgindir. Saray, kilise, cami vb. özel kimliği olan yapılar ise, çoğu kez belli bir devrin ve mimari stilin temsilcileri olarak, kent görünümünü simgeleyen özgün örneklerdir. Bu eserlerle kentler daha belirgin, kendine özgü nitelikler taşırlar. (Uygur; 1999, ss:229-230)

Bir kent içinde sadece bazı etkinliklerin yapıldığı, yaşamlarını kazandıkları alanlar değildir. Tür niteliklerin yanında; kentin insanları buldukları mekana olumlu değerler yüklüyor, mekan bağlanıp çeşitli fedakarlıklarda bulunuyorlarsa bu kent bir anlam kazanır. İnsanların kente bu şekilde bağlanabilmeleri için de sahip olması gerekenler:

- a. İyi tasarlanmış bir mekan,
- b. Doğayla bütünleşmiş bir çevre,
- c. Korunmuş kültürel ve tarihi mirastır.

Kentler de insanlar gibi maddi ve manevi varlıkların ötesinde bir bütünlüğe sahiptirler ve bu bütünlük içinde kendilerini gerçekleştirmeye yönelirler. Bu gerçekleştirme, geçmişin öğretisinde geleceğin olasılıklarına uzanan büyük bir süreçtir ve tarih böyle oluşur.

Bugünün kentleşme politikalarının, düşünce kalıplarının dışına çıkılması ile, planlama kavramına yeni bir bakış getirilmiştir. Sürdürülebilir Kent kavramı toplumun onayına sunulmuştur. Modern toplumların yarattıkları yüksek kültür ürünlerinden oluşmuş kentsel yaşa biçimi, postmodernizm ile bireysel özellikleri ve yaşamdaki farklı olasılıkları dile getirmektedir.

Kentlerin kimliğini kentliler ve onların yaşam biçimi oluşturur. Kent kimliği, yaşam biçiminin kendisi değil de, bu biçimin sonucu olan ürünler yargılanarak değerlendirilemez. Kent kimliği durağan olmayan, sürekli gelişip değişen dinamik bir oluşumdur.

Kent kimliği; kent imajını etkileyen her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörleri şekillenen kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu;

sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramı yaşatan geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlüktür (İyi, 2006, ss: 125-130)

1.6.2 Kent Kimlik Türleri

1.6.2.1 Fiziksel Kimlik

Kentlerin fiziksel kimliğinin oluşumu, doğal ve mekânsal yapısı olmak üzere iki faktörden kaynaklanır.

Doğal yapı, günümüzde kurulmuş ya da kurulmakta olan kentlerin kimlik kazanmasında en etkili faktörlerden biridir. Topografya, iklim, oryantasyon ve coğrafi özellikler bir kentin yerleşimini, gelişimini dolayısıyla kendine özgü bir imaj kazanmasını zorunlu olarak etkilerler.

Kaliforniya’da yaz ve kış sıcaklığının çok farklı olmamasının yarattığı yapı ve yerleşmeler; Newyork’ un oluşumunda Manhattan yarımadasının jeolojik yapısının etkisi, göz ardı edilemez. Bu örnekler, kent oluşumunda insan etkisinin yanında doğal yapı önceliğinin göstergesidir.

Su kenarı yerleşmesi kimliğinin İstanbul’un gelişiminde ve makro-formunun belirlenmesinde aynı zamanda sakinlerinin yaşamında belirgin etkileri olmuştur. Coğrafi konumu gereği İstanbul her dönemde uluslararası bir liman işlevi görmüştür. Yanı sıra deniz kentin alt bölgelerini (karşılıklı kıyıları) birbirinden ayıran, aynı zamanda da birleştiren bir ögesi olmuştur. Bu özel nedeniyle kıyılar, deniz ulaşım ve dinlenme-eğlence eylemleri için potansiyel verilerdir. Dolayısıyla İstanbul’da su ögesinin kentlilerin yaşamında önemli yeri vardır ve olmalıdır.

Mekânsal yapı, fiziksel kimliğin ikinci boyutudur. Sokak-meydan birlikteliğinin oluşturduğu mekânlar, sınırlayıcılar, malzeme-renk-doku birleşimi ve yeşille olan ilişkilerin tümü mekânsal yapıyı oluşturur. Bütün bu elemanların konumları, özellikleri, çevreye katkıları, ilişkileri ve değişimleri kent kimliğini olumlu ya da olumsuz biçimde etkilemektedir.

Fiziksel/Mimari mekân kimliği (sosyal çevre kimliğiyle ilişki içerisinde) çok nedenli ortaya çıkan, olumlu ya da olumsuz oluşturulmasına bağlı olarak çok önemli etkileri olan bir olgudur ve mekâna bağlı gereksinmeler içerisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Tarihi İstanbul'a bugün bir dünya kenti imgesini veren doku ve silüet özellikleri, Bizans ve ağırlıklı olarak Osmanlı dönemi mimari ve kentsel tasarım ilkeleridir. Osmanlı kent mekânları düzenlemelerinde ilke olarak daima kamusal mekân, yarı kamusal mekân, yarı özel mekân, öz mekânlar arasında hiyerarşik bir geçişin vurgulandığını görüyoruz. Bu geçişte özel mekânların, kamusal mekân ve kitleleri bir sokak perspektifinden gördüğünü, bu oluşumun kamusal mekânların ve onlarla birleşik anıtsal yapıların boyut açısından ezici etkisini azalttığını görüyor

19. Yüzyıldan sonra Osmanlı'nın durağan geleneksel toplum yapısı, Batı'da sanayi devrimi ile ortaya çıkan dinamizme daha fazla direnememiş, Tanzimat döneminde girilen yeniliklerle değişmeye başlamıştır. Artık İstanbul, çeşitli zanaat kolları ile iş hayatı sürdürülen, hatta bostanlarda tarımsal üretim bile yapılan bir kent olmaktan çıkıyor, yerleşim alanları dışına taşınan üretimin denetlendiği bir kent işlevini üstleniyordu. (Alsaç, 1993, ss: 126)

1.6.2.2 Sosyal Kimlik

Bir kentin sosyal kimliği; toplumsal yapı ekonomik yapı, siyasal yapı ve nüfus hareketleri olmak üzere 4 faktörle belirginlik kazanır. Her biri birbirinin içinde olan, birbirinden etkilenen, birbirinden ayırt edilmesi mümkün olmayan bu faktörlerin etkileşimi ile kentin sosyal kimliği tanımlanabilir.

Bir tanıma göre kent, içinde barındırdığı farklı varlık alanlarında yer alan devingen, birbiriyle ilişkili sistemlerin tümüdür. Bu sistemler, kişilerin yaşam tarzı, toplum kişiliği, kamusal, özel ya da yarı özel mekânlar ile kent doğası ve tüm kent öğeleri olabilir. Bütün bunlar ise kent açısından birer kent belitkesidir. Bu anlamda kent kimliği geçmişten geleceğe uzanan tüm fiziksel ve moral kültür öğelerinin genel görünümü, toplu bir mesajdır (Kılınçarslan, 1994, ss: 20 - 21)

Ekonomik yapı, kentlerin tarım kenti ya da sanayi kenti imajı kazanmasında etkili olması açısından önem taşır. İlkçağlarda tarımsal faaliyetler ve buna dayalı topluluklar kenti oluştururken; daha sonraları gelişen toplumlarda suya bağlı olarak balıkçılık kentlerin oluşumunda etkili olmuştur. Ticaretin gelişmesiyle ticaret merkezleri, endüstri devrimi ve sanayileşmeden sonra ise fabrikaların kentin dışında kurulması kentlerin yeni görünüm kazanmasını sağlamıştır. Ekonomik faktörler, kırdan kente göçün ve dolayısıyla nüfus hareketlerinin de belirleyicisidir.

Çeşitli düzeylerde verilen siyasal kararlar, yönetim yapısının özellikleri, hukuk kurumlarındaki bazıları ve uluslararası ilişkiler de kentleşmeyi özendirici nitelik sağlayabilir. Aynı şekilde siyasa yapının içeriğinde yer alan, savaşlar ve siyasi anlaşmazlıklar; gezme, yerleşme ve ticaret özgürlüklerini kısıtlayan yasaların kaldırılması; toprak iyeliğini yöneten hukuk kurallarının durumu ve bunlar da yer alan değişimler de kentleşme ve kentlerin oluşumunda etkili olmaktadır.

Dünya nüfusu 1800’de 990 milyon iken, 1900’de 1 milyara, 1960da 3,3 milyara yükselmiştir. İçinde bulunduğumuz yüzyılın sonunda da 7 milyarı bulacağı tahmin edilmektedir. Buna koşut olarak, kentleşmenin çok daha büyük bir hızla ilerlediği görülmektedir. Nüfusu 100 bini aşan kentlerde, 1800 yılında dünya nüfusunun sadece % 1,7’si yaşarken, bu oran 1900’de % 5.5e, 1970de ise % 22’ye yükselmiştir. 1800 yılında 15 milyon olan kentli nüfus, bugün 800 milyon yükselmiş bulunmaktadır. 2000 yılına doğru, yeryüzünde 3,2 milyar kişinin kentlerde yaşayacağı hesaplanmaktadır. Birleşmiş Milletlerin kestirimlerine göre, bugün sayıları 35 olan 5 milyondan kentlerin sayısı, bu yüzyılın sonunda 60’ ı bulacaktır. (Çakmaklı, 1993, ss: 32 – 35)

1.6.2.3 Kültürel Kimlik

İnsanın ürettiği her ortamı, her objeyi ve her sözü kültür olarak kabul eden antropolojik tanımdan yola çıkarsak, kültür;

- İnsanla doğanın ara kesitinde oluşur,
- İnsanın düşünce ve artifakt üretmesiyle başlar.

Kültür hayatı çok zengin ve çok boyutlu ilişkilerden oluşur. Bunların bir kısmı geleneği, bir kısmı da yeniliği temsil ederek sağlıklı bir sosyal dinamizm sergiler. Toplumun değişerek devam etmek, devam ederek değişmek şeklinde ifade edilecek tabii görüntüsünde, kültürel değerlerin önemli bir yeri vardır. Canlılığını kaybeden bütün kültürel değerler gibi kültürel değerlerde kalıplaşır. Aynen korunmak istenirse, toplumun tüm göstergeleri durmuş olur. Sürekli değişen ve değiştirilmesi istenen kültürel değerlerde büyümek ve gelişmek imkânından mahrum kalır. Hayat bir bütündür maddi ve manevi yanlarıyla kültürde bunun ifadesidir. Bu nedenle temelde bir toplumun özümsemiği bilimsel ve kültürel değerleri olabilir. (Miyasoğlu; 1999 3-5)

Kültür hayatının gerektirdiği şartlar, dünyanın hemen her yerinde ve her döneminde, birbirine benzer nitelikler gösterir. Kültür hayatının dinamikleri, bu ortak karakterlerin farklı ifadeleriyle zenginleşir, çeşitlenir. Bu nedenle;

- Benimsenebilir bir din ve dil anlayışı
- Ortak bir dünya görüşü ve hayat anlayışı
- Doğru bir tarih görüşü
- Anlaşılabilir bir sanat ve edebiyat

- Geleneklerle yeniliklerin ortak motiflerle buluşabilmesi lazım. Bu unsurların ilk üçü millet tanımlarında da kullanılır. Zaten kültürde belli bir ülkede yaşayan insanların ortaya koyduğu din ve devletle var olabilen, en çok dilde ifadesini bulan ve bunların gelişmesine yardımcı olan manevi bir değerdir. Siyasal ve ekonomik ilişkileri etkiler ve onlardan da etkilenir. Bu yüzden kültür, kültür insani ilişkilerin tümünü kapsar, onlardan etkilenir ve onların gelişimini etkiler. (Miyasoğlu; 1999 13-14)

Kültür taşıyıcıları ise; sanat ve edebiyat eserleri, kültürün en çok göze çarpan ifade biçimleri olmakla birlikte, yaşayış ve yönetim biçimleri, üretim ve tüketim tarzları, kısaca hayatımızın her alanında görülen üslup, kültürümüzün en doğru göstergesidir.

“Dünya ile beraber hareket etmek” anlayışı ifade edilmese bile yüzyıllardan beri dir kültür çevrelerinin temel ilkesi haline gelmiştir. Hatta bu yüzden “evrensel kültür” gibi doğrudan kültür kavramına ters düşecek kavramlar ortaya çıkmıştır. (Miyasoğlu; 1999 15-16)

Kültür kelimesi Türkçe’ye Fransızcadan girdiğinde “culture” kelimesi de latince “ toprağı sürmek, onları geliştirmek” manasına gelen “cultura” kelimesinden türemiştir. Kelime daha sonra “insan vücudunu ve ruhunu terbiye etme” “sanat ve fikir eserlerini geliştirme” manasına gelen bir anlam genişlemesi geçirmiştir.

Türkiye’de kültür konularını ilk defa ciddi ve ilmi şekilde ele alan Ziya Gökalp, kelimenin kök manasına uygun olarak hars kelimesini kullanmıştır. İlim ve fikir adamlarının çoğu kültür kelimesine “tabiat” a zıt bir mana vermektedirler. İnsanoğlunu diğer hayvanlardan ayıran tara, tabiatın verdiğiyle yetinmemesi, onu değiştirmesi, emrinde kullanması ve aşmasıdır. Bu maksatla vücuda getirilen maddi manevi her şey ”kültür sahasına” girer. “Kültür asırlar boyunca gelişmiştir. Bu

gelişmede çeşitli kültürler arasındaki münasebetlerin büyük rolü vardır. Milletler tarih boyunca birbirlerinden maddi manevi pek çok şey almışlardır. Şahsiyet sahibini milletlerin kendilerine ait kültürleri de vardır. Yani yüksek seviyede olan hiçbir milletin kültürü saf değildir. Türkler akıncı bir millet oldukları için gittikleri ve yerleştikleri her yerde yabancı tesirlere maruz kalmışlardır, (Kaplan; 1987: 2-4)

Kültür kullanıldığında soyut bir kavramdır. Yani;

- Bir toplumun veya bütün toplumların birikimli uygarlığıdır.
- Sosyal süreçlerin bileşkesidir.
- Bir insan ve toplum kuramıdır.

Marx'a göre kültür, doğanın yarattıklarına karşılık insanoğlunun yarattığı her şeydir. (güvenç; 1971 9-10) Voltaire göre ise kültür Fransız dilinde yeni anlamlar kazanıyordu. "kültür, aklın amaca elverişli düşünsel çalışma ve pratiklerinin geliştirilmesidir. (Le Petit Robert sözlüğünden aktaran, Güvenç; 1974 96-97)

Bizim dilimize ve düşüncemize girmiş olan üçüncü bir kültür kavramı daha vardır. M.E.B. nin merkez kuruluşları ve müsteşarlıkları bu üçüncü kültür anlamını yansıtır. Buna göre kültür, genel ve teknik eğitimi kapsamayan sınırlı bir kavramdır. Bu anlamda kültür, milli eğitimimizin yabancı tiyatro, bale, müzik, resim, heykel, edebiyat gibi sanatları içine almaktadır. Buna göre;

- Bilim alanındaki kültür; Uygarlık
- Başarı alanındaki kültür; Eğitim sürecinin ürünüdür.
- Estetik açıdan kültür; Güzel sanatlar
- Maddi alandaki kültür; Üretme, tarım, ekin, çoğaltma ve yetiştirmektir.

Sosyal bilimciler ve antropologlara göre tanımlar daha da değişmektedir.

Yani; Sosyal Miras ve gelenekler birliği olarak;

Kültür varlığımızın yapısını belirleyen, sosyal bir süreçte öğrendiğimiz uygulama ve inançların maddi ve manevi öğelerin birliğidir. (Sapir; 1921 4-5)

- Hayat yolu yada biçimi olarak;

Kültür bir toplumun tüm hayat biçimidir. (Aktaran: Güvenç; 1999: 100-101)

- Çevreye uyum olarak;

İnsanların içinde bulunduğu yaşam koşullarına uyumlarının toplamı, onların kültürüdür. (summer ve Keller' den aktaran Güvenç; 1999 100-101)

- Oluşumu ve kökeni yönünden;

Kültür sosyal etkileşim ürünüdür. (Winstondan aktaran Güvenç; 1999 101-102)

Tylorun kültür tanımı ise yukarıda sayılanların tamamıdır. Ancak hiç birisi değildir. Kavramının bütün bu niteliklerini özünü ve biçimlerini içine alan tanımlar yapılmıştır. Bugün eskimiş olmakla beraber, bütüncü kültür tanımlarının belki de en iyisi, sosyal antropolojinin konusunun kültür olduğunu söyleyen Tylor tarafından yapılmıştır. Kültür ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak insanoğlunun öğrendiği bilgi, sanat, gelenek görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. Kültür, toplum, insanoğlu, eğitim süreci ve kültürel muhteva gibi değişkenlerin ve bunlar arasındaki karmaşık ilişkilerin bir işlevidir. (Güvenç; 1970 13)

Ancak bu tanımlarda olguyu bütünüyle yansıtmaz. Bu nedenle kültür özellik ve ilkeler üzerinde daha ayrıntılı ve açıklayıcı olarak anlatmak gerekmektedir. Murdoct ise kültür tanımları yapmış ve ilkelere bölmüştür. Murdoct a göre kültür;

- Öğrenilir; içgüdüsel ve kalıtsal olarak değil bir bireyin doğduktan sonraki yaşantısı içinde kazandığı alışkanlıklardır. (Kağıtçıbaşı; 1977 13-14)

- Süreklidir, tarihidir; Kültürel sistem üyelerini besler, belirler. Kültür deyince akla töreler gelir. Çünkü kültürün sürekliliğini gelenek ve görenek sağlar. Bu nedenle kültürün yaradılışa uzanan dolaylı bir anlatımı vardır.

- Toplumsaldır; Bu kültürel öğretiler örgütlenmiş birliklerde ya da kümelerde yaşayan insanlarca yaratılır, ortaklaşa paylaşılır.

- İdeal ya da idealleşmiş kurallar sistemidir; ihtiyaçları karşılayıcı ve doyum sağlayıcıdır. (Hobelden aktaran Güvenç; 1999 108-109)

- Değişkendir, uyum yoluyla değişir, zamanla çevreye uyum gösterir.

- Bütünleştiricidir; Uyum sürecinin bir ürünü olarak belli bir kültürün öğeleri uyumlu ve bütünleşmiş bir sistemi oluşturmak eğilimindedir.(Güvenç;1999 125)

Fakat insan ile doğanın güncel mücadelede bağlarını koparan; kent ortamında bazı boyutlarıyla uygarlık olarak nitelendirilen yüksek kültür yaratılmaktadır. Kente

göçün giderek arttığı bir dünyada, tüm yüksek kültür gösterilerinin de Anadolu köylerinde değil, büyük kentlerde ortaya çıkaracağı kesindir.

Kültür bilimsel araştırmalarda üzerinde en çok durulan kavramlardan biridir. Bu nedenle kültür, başta sosyal antropoloji, halkbilim, tarih vb. olmak üzere insan olgusunu, toplumsal - kültürel ayrıcalık ve benzerlikleri içerisinde, değişkenlerini göz önüne alarak yöresel ve evrensel boyutları ile açıklanmaya çalışılmaktadır.

İnsan bir yandan doğaya şekil verirken, diğer yandan kendine bir çevre yaratmaktadır ki, bir çevre içine kültürel çevre de girmektedir. Toplumların süreç içindeki tüm etkinlikleri sonucu ortaya çıkan ve onun yapısını yansıtan öğelerin (sokak, meydan, konut, kentsel alan vb.) var olduğu bütün, “kültürel çevre olarak tanımlanabilir. Çünkü insan fiziksel çevreyi oluştururken, doğa şartlarının getirdiği kısıtlamalara rağmen, günün teknolojik, ekonomik, sosyal durumundan, toplumun beğenilen, akımları, dini görüşlerine vb. (ayrıca kişisel istek-dilek gereklerini de) varıncaya kadar belli bir birikimi ve durumu da yansıtır. Bir bakıma, kültürel çevrenin bir parçası olarak ortamı hem etkiler, hem de ortamdaki etkilenerek, kültürle sürekli bir etkileşime girer. İnsanın çevreyle ilişkilerinde kültür, iletişim aracı ve mekân belirleyici niteliği önemli rol oynamaktadır.

Tarihsel oluşumunda kültür gerçeği, insanların öğrenmiş oldukları farklı davranış kalıplarını, tutumlarını ve yaşam biçimlerini içermektedir. Dolayısıyla, insan faktörü ile ortaya çıkan farklı yaşam biçimleri ve farklı kültürler, farklı kültürel çevre olgularını meydana getirmektedir.(Kuban, 1992, ss: 72 – 75)

Kültür faktörünün kent kimliği üzerindeki etkisini birkaç cümlede irdeleyecek olursak, önemi daha iyi kavrayabiliriz:

- Kent kimliği, oluşumunu toplum kadar tasarımcının da etkilediği, tamamen yeni öğeleri ve geçmişten öğeleri ya da geçmişteki öğelerin yeniden yorumlandığı kültürel bir olgudur.
- Kent kimliği, geçmişin korunması ile bugünkü kültürünün yaşatılmasına bağlıdır.
- Kent kimliği, kentin zaman boyutunda değişik kültür katmanlarının, üst üste birikimi ile oluşur, korunur. Kentsel sit alanları, geçmişten günümüze, günümüzden geleceğe üç ayrı zaman dilimindeki sürekliliği ile kent kimliği sürekliliği kültürel kuramda özdeşleşmektedir.

Türkiye’de özellikle de İstanbul’da bugün ulaşılan aşamada, kültürel yapıya köy kültüründen kent kültürüne geçiş gibi ikili bir model içinde bakmak tek başına yeterli olmamaktadır. Yapılacak değerlendirmelere, ulaşılması istenilen bir kentli kültür modeline göre yaklaşmak yerine, karşılıklı etkileşim içinde olmakla birlikte, değişik alt kültürlerin kendilerini yeniden üretebildiği bir kültürel mozaik içinde yaklaşmak daha öğretici olabilir. Özellikle İstanbul, böyle bir kültür mozaiki olarak görülebilir. Bu mozaik içinde, burjuvazi, orta sınıflar, belli dini ve etnik gruplar, hemşerilik halkaları ve hatta yabancılar, hem birbirlerini eleştirecek, hem de kendilerini yeniden üreteceklerdir (Görel, 1993, ss: 40 41).

1.6.2.4 Tarihsel Kimlik

Tarihsel kimlik, kentlerin kuruluşundan günümüze kadar yaşadığı tarihsel süreçle; bu süreç içerisinde görülen toplumsal eylemlerin birlikteliğinin tasarıma yansımalarıdır. Kentlerin;

- a. Kuruluş nedenleri,
- b. Günümüze kadar geçirdiği idari, sosyal, politik, dini, kültürel ve ekonomik yapılanma,
- c. Kentleşme oranları

tarihsel sürecini yansıtır. Bu süreci etkileyen faktörlere bağlı olarak da toplumun kendi içinde çevresindeki davranış ve eylemleri de değişecektir. Bu öğelerin birlikteliği de doğal olarak tasarımı, dolayısıyla formu, dolayısıyla da kimliği etkileyecektir.

İstanbul’un tarihi imgesi bir antik Yunan kolonisi mitolojisi ve bir Roma-Doğu Roma-Bizans “pedestali üzerinde yükselen evrensel bir Türk sütununa benzetilebilir. Dünya kenti statüsü Eski Dünyanın bütün büyük tarihi olgularıyla sarmaş dolaş olmasından kaynaklanır. İstanbul’un bugünkü evrensel kimliği Türklerden çok önce başlayan bir tarihi sürecin biriktirdikleriyle oluşuyor. İstanbul, arkasında Roma ve Bizans başkentlerinin anıları ve onların tarihsel imgelerin yoldaş olabilecek fiziksel ve tarihi boyutlara sahip olduğu için büyüktür. Halep ya da İsfahan’da Bağdat ya da Delhi’den farkı da geçmişinde yatar. Dünya tarihindeki statüsü üç büyük imparatorluğun başkenti, Pagan, Hristiyan ve Müslüman üç kültür

alanın merkezi olmasına dayanıyor. İstanbul sadece Osmanlı İmparatorluğunun başkenti olarak düşünülürse Roma, Paris, Londra gibi başkentlerle, o da belki sadece bizim gözümüzde eşitleşebilir. Fakat Bizans Konstantinopolis-İstanbul olduğunda dünyada hiçbir kent o statü ile boy ölçüşemez. Bu olgu Türklere tarihin en büyük armağanıdır (Kuban, 1992, ss: 10 – 11)

1.6.2.5 Biçimsel Kimlik

Tarih boyunca gördüğümüz tüm kentler, ya zorunlu olarak ya da isteğe göre belli bir biçim kazanarak gelişmişler ve kimlik sahibi olmuşlardır. Bazı kentler geometrik formlara bağlı kalarak; bazı kentler buldukları doğal şartların zorunluluğundan; bazıları da belli mekânsal biçimlenişlere göre gelişmişler; sonuçta hepsi birer biçimsel kimlik kazanmışlardır.

Biçimsel kimliğin kazanılması açısından kentleri üç bölümde incelersek:

- a. Biçimin önceden belirlendiği (kare, dikdörtgen, yuvarlak ya da ızgara sisteme göre planlanmış kentler); hiçbir faktöre bağlı kalmadan, her türlü mekan, yapılanma ve yönelmeni bu biçime göre olduğu kentler. Bu tip kentlere Antikçağ ve Rönesans dönemi kentlerini örnek olarak gösterebiliriz.
- b. Doğal şartların zorunluluğundan oluşan biçimsel kentler, genellikle su kenarında yerleşen ya da bir tepede yerleşip yayılan kentler olarak gösterilebilir. Bu tip kentlerde arazinin; sınırlar eğimi, su özellikleri, bitki örtüsü ve jeolojik biçimleri biçimsel kimlik üzerinde rol oynar. Antik dönemdeki Mezopotamya kentleri, Boğazın iki kıyısına yerleşmiş İstanbul ve Yeşilirmak'ın iki kıyısına yerleşmiş Amasya bu tip kentlere örnektir.
- c. Biçimsel kimlik bazı kentlerde mekanlara bağlı olarak gelişir. Belli özellikli mekanlar baz alınarak, kent onların etrafında oluşturulur. Bu tip kentlerde biçimsel kimlik, mekânsal kimlikle özdeşleşir. İstanbul'un Tarihi Yarımada bölümü, Bursa kenti ve Almanya'nın Voltera kenti mekânsal kimlik kazanmış kentlere örnektir (Bilsel, 1995, ss: 13 – 15).

1.6.2.5.1 Kentin İşlevlerinin Ortaya Koyduğu Kimlik

Günümüzde bazı kentler, o kentin yaşamasını sağlayan ve o kente hayat veren işlevlerin adıyla anılmaktadır. Bu tip kentlerde genellikle tek tip fonksiyon ve iş alanı yoğunluktadır ve kent de bu iş alanının sayesinde gelişmiştir. Bu tip kentlerde kimlik, işleve bağlı olarak ortaya çıkar.

Türkiye’de bu kentlere örnek olarak

- a. Sanayi kenti kimliği taşıyan Kocaeli’ni (Kent tamamıyla sanayiye bağlı olarak ve o yönde gelişmiştir. Kentin gelişim nedeni sanayidir. Nüfus artışı, bugün kazandığı form ve kazandığı kimlik sanayinin gelişimi sonucudur.),
- b. Üniversite kenti kimliği taşıyan Eskişehir’i (Anadolu Üniversitesi, kentin hem geçim kayna sağlamasına, hem kentin gelişimine, hem de eğitim kenti unvanı kazanmasına neden olmuştur
- c. Turizm kenti kimliği taşıyan Antalya’yı (Yaz ve kış mevsimlerinde, yerli ve yabancı turist akımına uğrayan kentin bugünkü konumuna gelmesindeki etken kuşkusuz turizm ve onun getirdiği kaynaklardır. Kent, günümüzde kazandığı kimliği elindeki doğal kaynaklar sayesinde kazandığı turistik yapıya borçludur.),
- d. Maden kenti kimliği taşıyan Zonguldak’ı (Kentte çalışan tüm insanların geçim kaynağı kömür madenleridir. Bu kaynak kentin kimliğine de yansımış; kentin gelişimi ve görünümü de şekilde belirlenmiştir.)

Gösterebiliriz. Ülkemizde bu tipte kimlik kazanmış daha pek çok örnek vardır.

Avrupa’da fonksiyonun kente kazandırdığı kimliklere örnek olarak ise:

- a. Üniversite kenti kimliği taşıyan Oxford’u (Kent bugünkü tüm yapısını ve gelişimini olduğu gibi kimliğini de üniversitenin varlığına borçludur. Ulaşım sistemi, mekânsal yapısı ve diğer tür oluşumlar üniversiteye göre kurulmuştur.),

- b. Fuar kenti kimliği taşıyan Hannover’i (Almanya’da düzenlenen hemen hemen tüm bilimsel teknik ve sanatsal fuarların bu kentte yapılması kentin kimliğini kazanmasında önemli rol oynamıştır.) gösterebiliriz.

Amerika’nın Las Vegas kenti ise eğlence kenti kimliği taşıyan kentlere örnek olarak gösterilebilir (Eryoldaş, 1993, ss: 15 – 20)

1.6.2.5.2 Oluşum Nedenleri

Günümüzde kent ve çevre ile ilgilenen tüm araştırmacıların üzerinde en çok durduğu konu; yeryüzünde bulunan bütün yerleşmelerin ya da kentlerin hepsinde farklı bir imajın algılandığı sorunudur. Şehircilik biliminde gerek tasarımcılar, gerek planlamacılar, gerekse korumacılar olsun; her kentin kendine özgü bir yaşayışı, iskelet sistemi, fiziksel ve sosyal yapısı olduğu konusunda ortak bir görüşte birleşmektedirler. Bu ortak görüş ise kent kimliğinin oluşum nedenlerini doğurmuştur. Konuya açıklık getirebilmek amacı ile tüm uzmanlar bir tanım getirme zorunluluğu duymuşlardır. Her kentte farklı algılanan bu oluşumu da kısaca “**Kent Kimliği (Urban Identity)**” olarak tanımlamışlardır.

Kısaca kent kimliği kavramı bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır. Gelişen kentler ve ortaya çıkan kentleşme ile birlikte, kentlerin tekrardan ele alınması sorunu gündeme gelmiş; bu noktada kentin hangi kriterlere göre değerlendirilip ele alınacağı sorunu olduğu anlaşılmıştır. Böylece her kent ya da yerleşim bölgesi için belirli farklılıklar bulma zorunluluğu ortaya çıkmıştı. Bu farklılıklar (değişkenler), sonuçta kent kimliğinin oluşumuna ve dolayısıyla da her kentin kendi kimlik özelliklerine göre yeniden yapılanmasına yol açmıştır.

Günümüzde kentlerde izlenen oluşum, farklı kentsel yaşam felsefelerinin mekâna yansıma biçimindeki farklılıklardır. Bunun anlaşılabilir nedeni, kentsel mekânı birlikte kullanan kentlilerin “kent i farklı anlam ve içerikte yorumlamalarıdır. Kentlerde izlenen karmaşık kültürel değişim süreçleri, önceden var olan ilişkilerin çözülmesi ile alışagelmış kentsel yaşam ve davranış biçimlerinin başkalaşmasına; kentsel mekânların, kent örtüsünün, giderek topyekûn kent görünümünün-kent imgesinin de önemli ölçüde değişmesine neden olmaktadır.

Ülkemizde hızlı kentleşme olgusunun beraberinde getirdiği karmaşık ve belirsiz yapılanma, kentlerin kimliklerinin ve kültürlerinin oluşumunda etkili öğeler olan mimari ve estetik değerler olumsuz yönde etkilemekte; bu olumsuzluk özellikle eski dokuyu içinde barındıran yani, geçmiş kültürlerin göstergesi olan fiziksel öğelerin bulunduğu kentlerimizde daha da belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle özellikle kullanıcıların geçmişe-geçmişte yaşanan çevrelere duydukları özlem de giderek artmakta; dolayısıyla da geçmişle günümüz arasındaki arayışlar, alışverişler sürüp gitmektedir.

Kentleşme sürecinin getirdiği bozuk, karmaşık ve düzensiz kentlerden bıkan kentlerin asıl sahiplerinin geçmişe yönelik bu arayışları, belki de kent kimliğinin keşfedilişinin ya da var olan bu olgunun ortaya çıkarılışının en önemli nedenidir.

Kentin oluşumu ve kent yaşamı bir rastlantılar dizisidir. En planlı, kurumları en kusursuz kentlerde bile kentler birer mekânsal, teknolojik ve kurumsal anarşi ve çelişkiler yumağıdır.

Bir yerleşmenin kent olabilmesi için; yerleşmenin belli bir büyüklüğe ulaşmış olması; içinde yaşayanlara eğitim, sağlık, kültür gibi çeşitli hizmetler sunabilmesi; yönetsel işlevleri olması kendi gıdasını dışardan sağlayan ve tarımın dışındaki alanlarda çalışan kişilerden oluşması; yaşayanlar arasında uzmanlaşma ve işbölümünün gelişmiş olması gereklidir.

Bunun yanında kentler;

- a. Mahalleler,
- b. Alışveriş merkezi,
- c. Eğlence, dinlenme, spor, eğitim, sağlık, konaklama merkezi,
- d. Tarihsel, yönetsel, dinsel merkez,
- e. Savunma merkezi (Surlar) gibi alt bölgelerde ve bunları birbirine bağlayan yollardan oluşmaktadır.

Kentler de geçmişten günümüze kadar bu saydığımız olgulara bağlı olarak oluşmuşlar; yine bu olgulara bağlı olarak farklılıklar göstermişlerdir. Kentlerin

- a. Farklı insan kaynaklarından oluşması,
- b. Farklı alt bölgelere sahip olması,
- c. Farklı fiziksel özelliklere sahip olması,

- d. Farklı geçmişe sahip olması sonucu, her kentin kimliği oluşumu ortaya çıkmıştır. Kent kimliği kavramı bu oluşumların farklılığından, ya da farkın fark edilmesinden ortaya çıkmıştır.

Şehirlerin planlamadan gelişmeye terk edilmesi, kargaşa ve işkence yaratmaktadır. Ekonomik zorlamalar, mantık sınırlarını iyice hırpalanmaktadır. Özellikle, nüfus, yerleşme ve yoğunluklarında, şuanki ulaşım damarlarının düzenlenmesinde, bölgelemede, plan dışına çıkmamak esas alınmaktadır. Ancak; dünyada, yalnız masa başında çizilerek gerçekleşmiş şehir örneği son derece azdır. Brezilya'nın başkenti, Finlandiya'nın Rovaniemi'si gibi. Özellikle Brezil'de halktan kopuk kararlar ve plan zorlamaları, şehir yapısında birtakım "zoraki" sonuçlar doğurmuştur. Oysa eski kentlerimizde, ya kentlerimizin ilk kuruluşunda, yerleşmeler kendiliğinden olmuştur.

Şehir mekânlarını, halk ve doğa yaratmış ve bu sadece yalnız bizde değil, her ülkede böyle olmuştur. İnsan ölçüsünde yapılarla, bunların topladığı sokaklar, meydanlar ve bunların doğurduğu şiirsel mekânlar, halk tarafından yaratılmış.

Eski kentlerimizde gördüğümüz bu doğallığa ve içtenliğe masa başı çizgileriyle varmak mümkün değildir. Zaten kimliğin oluşumu bu noktada başlamaktadır. İnsanın yarattığı çevre, kentin gerçek görüntüsü, gerçek kimliğiyken; planlamayla yapılan gelişmeler kentin sahte tarafını gösteriyor. Kentlerin esas görüntüsünü saklayabilmek ise kent kimliğinin oluşumu ve gelişimi il mümkün olacaktır

1.6.2.5.3 Gerekliliği ve Sürekliliği

Kent kimliğinin oluşması için demokratikleşme ve sivilleşme gereklidir. Bu da kent bilincinin oluşması ile mümkündür. Kent bilincinin oluşması ise;

- Birikim
- Eğitim
- Üretim
- Yatırım

birlikteliği ile sağlanabilir. Sürekliliği arayanlar, eskiyi taklit etmeyi anlamaktadırlar. Oysa süreklilik kent bilinci oluşumunun tamamlanması ile mümkündür.

Ülkemizde mimar, kent plancısı ve sanatçı işbirliğinin ön koşulu olan kentleşme süreci” yoktur. Kent yönetiminin özerkleşmesi batıdaki gibi değildir. Kentin yönetimine el koyan yapıların var olmayışı, sivil toplum yapılarının olmayışı dolayısıyla bu işbirliği olmamaktadır (Sivilleşme sürecinin olmayışı). İstanbul bir sivilleşme sürecini yaşamadığı için kimliği yoktur.

Avrupa’da özerkleşme ile plancılar, özel kent yönetimi ile rasyonel kentler planlamışlardır. Kentsel düşünöme yönelik bu gelişme İstanbul’da yaşanmamıştır. Böyle bir kentte herkes başka bir kimlik vermektedir. Herkes kendi kafasındaki imgeye göre, kente gelir-geçer bir kimlik vermiştir. Tarihsel süreklilik olmamıştır. Kent kimliği, sivilleşme ve özerkleşme ile birliktelik gösterir. Kent bilinci yoktur. Kent bilinci kent kimliğiyle ilgilidir ve tarihsel sürece dayanır.

Tarihsel sürekliliği sağlamak için kent kimliği gereklidir. Kent kimliğinin gerekliliğinin en öner nedenlerinden biri budur. Toplumların kentleşme süreci, ancak tarihsel sürekliliğın devamını sağlamakla ve kent bilincini oluşturmakla tamamlanacaktır. Bu da kent kimliğinin varlığı kabullenmeden tamamlanamaz (Görel, 1993, ss: 72 – 74)

1.7 Kent Yaşanılabilirliği ve Yaşam Kalitesi

1.7.1 Kent Yaşanılabilirliği Tanımı

Kent bir ekotopluluktur. Bu gerçeği görmezden gelmek, modern çağın en ciddi fenomenlerinden birinin yol açtığı yıkımı görmezden gelmek demektir. Söz konusu olay, dünyadaki birçok kavramın yanı sıra kentleri de silip süpüren bir durum olan kentleşmedir. Ayrıntılı biçimde yapılan kent tanımının yalnızca doğal çevre üzerinde etkileri incelenmiştir. Kentleşmenin topluma ve doğal dünya ya karşı duyarlılığının meydana getirdiği değişiklikleri incelemek daha da anlam kazanmıştır.

Kent, kalıcıdır. İnsanlık tarihinin çok önemli bir kısmını oluşturmuştur. Kent ve “yurttaşlık” kavramını görmezden gelmek ile kentleşmenin yarattığı isimsizlik kavramını kabul etmemiş oluruz.

Kentin neyin oluşturduğu sorusuna genel olarak verilen cevaplar çoğu kez mekân ve demografi ölçütlerine dayanır. Kente birbirine sıkı biçimde bağlı olan bir olan gözüyle bakılır. (Kentsiz Kentleşme Kitabı)

Kent insanı özellikleri ve özgürlük kavramını genişletmekle kalmayıp kan bağı, cinsiyet, yaşa dayalı statü ve etnik ayrımcılık gibi görüşleri ortadan kaldıran bağları ortadan kaldıran eşitlik idealini yaymaya çalışmıştır (Arıt, 1998, ss: 23 – 24)

1.7.2 Yaşanabilirlik Parametreleri

İnsan hakları olarak bir yerleşme etiğinden söz etmeye çalışmak, büyük ölçüde kamusal alanı dünya olabilecek genel ilkeler düzeyinde kalmayı gerektirmektedir. Yerleşme etiği, tanımı gereği, iyi bir yerleşmenin niteliklerine ilişkin temel ilkeleri ortaya koyacaktır. Oysa iyi bir yerleşme sisteminin ilkelerini tanımlamak, aynı zamanda iyi bir toplumun ne olduğuna ilişkin ilkeleri de içerir. Bu ilkeleri iki grupta toplamak olanaklıdır. Birinci grupta iyi bir yerleşmenin ulaşacağı duruma ilişkin amaç niteliğindeki ilkeler, ikinci grupta ise bu amaçlara ulaşmakta izlenecek yolların ne olduğuna ilişkin ilkeler yer alacaktır. Artık günümüzde, ortaya konulan amaçlara ulaşmak için, her aracın kullanması meşru görülmemektedir. Hangi araçların kullanılacak olması, iyi toplum ve yerleşmenin ne olduğuna ilişkin tanımlamanın bir parçası haline gelmektedir (DPT, İllerin ve Bölgelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, 2003)

İyi bir yerleşmenin gerçekleştirilmesi gereken amaçsal nitelikli ilkeler olarak 1) **yaşanabilirlik**, 2) **haklılık**, 3) **sürdürülebilirlik önerilebilirlik**. Bu üç ilkenin üç kuşak insan haklarıyla olan açık ilişkisi üzerinde durmaya gerek yok. Ama her birinin içeriğini biraz açalım. Bir yerleşmenin yaşanabilir olması çok genel bir kavramdır, içinin doldurulması gerekir. Düşünürler insanlık tarihi boyunca iyi bir yerleşmenin ne olduğu konusunda çok sayıda ütopyalar geliştirmişlerdir. Bunlar çoğu kez topluma ilişkin bazı özelliklerin yanı sıra bk mekânsal biçim önerisini de içermiştir. Böyle çok bağlayıcı iyi yerleşme önerileri üzerinde yaygın bir oydaşma sağlanamaz. Buna karşın bir yerleşmenin gerçekleştirilmesi gereken performans ölçütlerinin neler olacağı konusunda geniş bir oydaşma kurulabilir. Değişik toplumlara bu performansları nasıl sağlayacakları konusunda büyük esneklikler kalacaktır. Yaşanabilirlik, yerleşmelerin gerçekleştirilmesi gerekenler konusunda değişik toplumların uzlaştıkları performans ölçütlerinin bir araya gelerek tanımladıkları bir ilkedir. Böyle bir ilke, içeriğinin zaman içinde gelişmeye açık olması, nasıl gerçekleştirileceği konusunda yerel koşullara ve kültürel göreliliğe açık

bulunma bakımından uygundur. Bu performans ölçütlerini Kevin Lynch' in ön plana çıkardığı beş boyutuyla ele alabiliriz.

Bunlar,

1) **Yaşama uygunluk:** Bir yerleşmenin insanın yaşama fonksiyonlarının destekleme, biyolojik gereksinmelerini karşılama, kapasitelerini geliştirmeye yardımcı olma derecesi olarak tanımlanabilir. Bu boyut içinde yeterli ve sağlıklı içme suyunun ve enerjinin varlığından, atıkların sağlık koşullarına uygun olarak uzaklaştırılmasından, güvenliğe ve insanların gürültüye maruz kalmamasına kadar pek çok şey yer alabilir.

2) **Anlamlı olmak:** Bir yerleşmenin, içinde yaşayanlarca açık olarak algılanabilmesi, mekânda ve zamanda farklılaşmış yapısının zihinsel bilişinin olanaklılığı; çevre, duyum ve zihinsel kapasitelerimiz ve kültürel imgeler arasında uyum bulunması olarak tanımlanabilir. Bu boyut içinde, çevreyi öğrenebilme; kimlik; çoğulcu yaşam biçimlerinin gerçekleştirilebilmesi; yaşadığı çevreyi anlamlı bulmak gibi değişik öğeler bulunmaktadır.

3) **Kullanım amacına uygun olmak:** Bir yerleşmede kullanım mekânlarının biçim ve büyüklüklerinin, akış kanalları ve teçhizatın kapasitelerinin, halkın meşgul olduğu ya da meşgul olmak isteyeceği faaliyetlerin miktarına ve düzenine uygun ve yeterli olması diye tanımlanabilir. Bu boyut içinde herkese yeterli konuttan, trafik sıkışıklığı dolayısıyla zaman kaybedilmemesine, özürülülerin gereksinmelerine uygun kaldırımların bulunmasına kadar pek çok şey kendisine yer bulacaktır.

4) **Erişilebilir olmak:** Bir yerleşmede yaşayanların diğer insanlara, faaliyetlere, kaynaklara, hizmetlere, bilgiye ve yerlere erişebilir olmasıdır. Tabii ki erişilenler yeterli miktarda ve çeşitlilikte olmalıdır. Günümüz dünyasında erişebilirliği yerleşme içiyle sınırlı tutmamak, küresel ölçekte ilişkiler ağı içinde ele almak gerekecektir. Lynch' in beşinci ilkesi **yaşayanlarca denetlemedir;** Mekânların ve faaliyetlerin, yaratılması, yararlanılması, geliştirilmesi ve işletilmesinde orada yaşayanlar, kullananlar ve çalışanların söz sahibi olmasıdır. Aslında bu ilke bu yazıda kabul edilen yerleşme etiğinin araçlara ilişkin ilkeleri arasında yer alacaktır. Bu nedenle bu bölüm için Lynch' in ilk dört ilkesi yeterli görülebilir. Bu dört ilke ve onun altında sıralanabilecek öğeler, geniş bir yerleşme hakları listesi oluşturacaktır.

İyi bir yerleşmeyi tanımlayan ikinci ilke olan hakçalık Fransız Devrimi'nden beri gündemdedir; iyi bir yerleşmeden çok, iyi bir toplumun özelliklerini belirlemektedir. Her kadın ve erkek, siyasal ve dini inanç farklılıklarına, değişik ırklardan ya da etnik gruplardan olmalarına bakmadan temel ihtiyaçlarının hakça karşılanması halinde ve değişik biçimlerde taşımak zorunda bırakıldıkları yükümlülüklerinden kurtarırlarsa, kendilerini daha güvenli ve yapabilir hissedeceklerdir. Sürüp giden adaletsizlikler ve dışlanmalar, bu grupların uzun erimde bencil, topluma küskün olmalarına, olumsuz davranış kalıpları geliştirmesine neden olacak, toplumsal dayanışmayı, dolayısıyla toplum oluşu tahrip edecektir. Hakçalık, genellikle bireye referansla tanımlanmaktadır. Ama bu ele alış, özellikle yerleşmeler söz konusu olduğunda çok yetersiz kalacaktır. Çünkü bireysel eşitsizlikler, mekânsal eşitsizlikler yoluyla yeniden üretilmekte ve sürdürülmektedir. Dünyada ülkeler, bölgeler, yerleşmeler arası ve hatta yerleşme içinde önemli eşitsizlikler vardır. Bir geri kalmış ülkenin, geri kalmış bölgesinde, geri kalmış bir yerleşmenin düşük gelirli mahallesinde doğan çocuğun kaderi büyük ölçüde doğduğu yer tarafından belirlenmiş olmaktadır. Bu nedenle hakçalık ilkesi sadece bireye referansla tanımlanamaz. Bu ilkenin birey düzeyinde gerçekleştirilmesinin mekânsal birimler düzeyinde gerçekleştirilmeye bağlı olduğunu açıkça belirtmek gerekir.

İyi bir yerleşme sisteminin ne olduğuna ilişkin üçüncü ilke olan sürdürülebilirlik, kalkınma kavramına referansla gelişmiştir. Gelecek nesillerin kendi gereksinmelerini karşılama kabiliyetinden hiçbir fedakârlık yapmasına neden olmayacak nitelikteki kalkınma, sürdürülebilir olarak nitelenmiştir. Gelecek kuşakların gereksinmelerine duyarlı olmak benimsendiğinde, doğal kaynakların tahrip edilmemesi, ekolojik dengelerin korunması vb. hemen gündeme gelecektir. Bu kavramı kalkınmaya değil de yerleşme sistemine uyarladığımızda, gelecek nesillerin yaşanılır yerleşmelere sahip olmasına günümüzden olanak tanımak şeklinde yorumlamak gerekecektir. Bu da birinci ilkeyle yakından ilişki kurmayı gerektirecektir.

Yaşanabilir, hakça ve sürdürülebilir bir yerleşme sistemine ulaşmada izlenecek yolların ne olduğuna ilişkin olarak da günümüzün gelişen sivil toplumcu değerleri paralelinde 119 ilke önerilebilir. Bunlar, 1) **yurttaş bağlılığı**, 2) **yapabilir**

kılma, 3) iyi yönlendirme (governance) olarak sıralanabilir. Bu üç ilkenin ayrıntılarına girildiğinde önemli ölçüde birbirini tamamladığı ortaya çıkar.

Her kadın ve erkeğin kendi temel hakları olduğu kadar, diğerlerinin haklarını koruma ve ortak iyinin gerçekleşmesi için katkıda bulunma sorumluluğu da vardır. Yurttaş bağlılığı duygusu olmadan, yaşanabilir bir yerleşmenin gerçekleştirilmesi düşünülemez. Bir toplumun bireyleri yalnız kendi çıkarlarını düşünmekten uzaklaşıp yurttaş olduklarında ve bu bağlılığı duyduklarında, toplumda dayanışma vardır demektir. Günümüzün küreselleşen dünyasında yurttaş bağlılığını sadece içinde yaşadıkları yerleşme düzeyinde göstermek yetmez. Aynı zamanda küresel sorumluluklarını da yüklenmek, yani dünya yurttaşı da olmak gerekir.

1.7.3 Avrupa Kenti Yaşam Kalitesi Algılama Anketi

Avrupa Komisyonu Bölgesel Politikalar Genel Müdürlüğü'nce Kentsel Denetim (Urban Audit) kuruluşuna 75 Avrupa kentini kapsayan yaşam kalitesi araştırması yaptırılmıştır. Sonuçlarına Kasım 2006'da ulaşılmaya başlayan araştırma, Haziran 2007'de tamamlanarak yayınlanmıştır. "75 Avrupa Kenti Yaşam Kalitesi Algılama Anketi" ismiyle yayınlanan rapor, Gallup Hungary, Flash/Eurobarometer araştırma şirketleri ve ülkelerde yapılan lokal araştırmalarda ortaya çıkan veriler esas alınarak hazırlanmıştır,

27 Avrupa Birliği üyesi ülke ve iki aday ülke Hırvatistan ve Türkiye'nin belirlenen şehirlerinde yapılan araştırmada, şehirlerin değişik bölgelerinden tesadüfi olarak 500 kişi seçilmiş ve kendilerine yaşadıkları şehirlerle ilgili olarak;

- İş fırsatları (istihdam),
- Barınma (ev ve kira) maliyetleri,
- Yabancılarla kaynaşma (Entegrasyon),
- Hava kirliliği,
- Halk taşımacılığı,
- Yeşil alan ve parklar,
- Güvenlik (Vatandaşların kendini güvende hissetmesi),
- Sağlık hizmetleri memnuniyeti,
- Şehir kaynaklarının sorumluluk bilinciyle kullanılıp kullanılmadığı

şeklinde sıralanan dokuz (9) konu başlığından oluşan 23 soru sorulmuştur. İki grup olarak tasnif edilen sorulardan birinci grubu oluşturan; eğitim (okullar-eğitim personeli), spor aktiviteleri ve eğlence (sinema kalitesi gibi), ayrıca kültürel faaliyetlerin irdelendiği sorulara genel anlamda incelenen 75 şehrin büyük bir çoğunluğundan birbirine yakın cevaplar gelmiştir. Ancak, ikinci grubu oluşturan; hava kirliliği ve gürültünün problem olarak algılanıp algılanmadığı, yeşil alan ve parklar, halk taşımaları, hastane ve sağlık hizmetleri memnuniyeti yönündeki sorulara verilen cevaplarda ise, şehirlerarasında önemli derecede uyumsuzlukların olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca, barınma (ev alma veya kiralama) maliyetleri, iş bulma ve yaşadıkları şehirde kendini güvende hissetme gibi sorulara verilen cevaplarda ise şehirlerarasında katı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir.

Kentsel Denetim (Urban Audit) kuruluşu, 27 Avrupa Birliği üyesi ülkenin 258 şehri, aday ülke konumundaki Türkiye'nin 26 şehri, Hırvatistan, İsviçre ve Norveç gibi ülkelerin ana şehirleri olmak üzere 335 şehir üzerinde araştırma yapmış ve şehirlerdeki yaşam kalitesinin tespitine yönelik 250'nin üzerinde gösterge bulmuştur. Değerlendirmelerde yöneltilen soruları cevaplamak istemeyen bireylerin oluşturdukları yüzde oran değerlendirmeye alınmamıştır.

Ancak bu ankette, Avrupa başkentleri ve geniş kapsamlı üye ülkelerin bir veya altı şehri, Türkiye'den de Ankara, İstanbul, Antalya ve Diyarbakır şehirleri olmak üzere 75 Avrupa şehriyle ilgili veriler yer almaktadır. (http://www.arem.gov.tr/rapor/degerlendirme/yasam_kalite_raporu.htm)

TABLO 1 (75 Avrupa Kenti Yaşam Kalitesi Algılama Anketi uygulanan Şehirler ve Ülkeleri)

Ülke	Şehir	Ülke	Şehir
Belçika	Antwerpen, Brüksel Liege	Litvanya	Vilnius
Bulgaristan	Burgaz, Sofya	Lüksemburg	Lüksemburg
Çek Cumhuriyeti	Ostrava, Prag	Macaristan	Budapeşte, Miskolc
Danimarka	Aalborg, Kopenhag	Malta	Valletta
Almanya	Berlin, Dortmund, Essen Frankfurt, Hamburg Leipzig, München	Hollanda	Amsterdam, Groningen Rotterdam
Estonya	Talin	Avusturya	Graz, Viyana
İrlanda	Dublin	Polonya	Bialystok, Gdansk Krakow, Varşova
Yunanistan	Atina, Irakleio	Portekiz	Braga, Lizbon
İspanya	Barcelona, Madrid Malaga, Oviedo	Romanya	Bükreş, Cluj-Napoca Piatra Neamt
Fransa	Bordo, Lille Marsilya, Paris Rennes, Strazburg	Slovenya	Ljubjana
İtalya	Bologna, Napoli Palermo, Roma Torino, Verona	Slovakya	Bratislava, Kosice
Kıbrıs	Lefkoşe	Finlandiya	Helsinki, Oulu
Letonya	Riga	İsveç	Malmö, Stokholm
		İngiltere	Belfast, Cardiff Glasgow, Londra Manchester, Newcastle
		Hırvatistan	Zagreb
		Türkiye	Ankara, Antalya Diyarbakır, İstanbul

(Not: Değerlendirme, anket sorularına karşılık dört kategoride verilen cevaplara göre yapılmıştır. Bu dört kategoriyi belirleyen cevaplar; "Tam olmasa da katılmıyorum", "Kesinlikle katılmıyorum", "Tam olmasa da katılıyorum", "Kesinlikle katılıyorum" şeklindedir.)(http://www.arem.gov.tr/rapor/degerlendirme/yasam_kalite_anket.htm)

1.7.3.1 Genel Değerlendirme ve Temel Bulgular

Genel olarak ankette şehirlerin yaşam kalitesinin değerlendirildiği göstergeler göz önüne alındığında, Türk şehirlerinin (Ankara, Antalya, Diyarbakır ve İstanbul) genel durumunun Avrupa şehirlerine göre ortalamaların bir hayli altında olduğu görülmektedir. Ayrıca bazı alanlarda Türk şehirleri değerlendirmelerde korkutucu sonuçlar vermiş ve o alanlarda Avrupa şehirleri sıralamasında en son sıralarda yer almıştır.

Buna göre anketin genel bir değerlendirmesi yapıldığında aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

- İstanbul vatandaşlarının kendini güvende hissedip, hissetmedikleri konusunda Avrupa şehirleri sıralamasında en son sırada yer almıştır. Yani İstanbul Avrupa'nın en güvensiz şehri olarak ön plana çıkmıştır. Bu durum Ankara, Antalya ve Diyarbakır şehirleri içinde farklı olmamış, bu şehirlerde sıralamada ortalamaların altında kalmışlardır. Sonuç olarak, ankette şehirlerimizde güvenlik konusu bir sorun olarak dikkat çekmektedir.
- Ankete göre dört Türk şehirlerinde yapılan araştırmalara göre yabancıların entegrasyonu (yabancılarla kaynaşma) veya yabancı ayrımcılığı (etnik ayrımcılık dâhil) hususunun Türkiye'de sorun olmadığı değerlendirilmektedir. Türk şehirleri arasında yabancıların en zor entegre olduğu şehrin Diyarbakır olduğu sonucu ortaya çıkmış olsa da Diyarbakır tüm Avrupa şehirleri sıralamasında ortalamanın üzerinde kalmıştır, Yaşadığı şehirden memnuniyetin (her yönüyle yaşadığım şehirden memnunun göstergesi) belirlenmesini esas alan soruda Türk şehirleri sıralamada son 15'in içerisinde yer almışlardır.
- Anketten çıkan sonuca göre, işsizlik sorununun Türkiye için halen bir sorun olmaya devam ettiği görülmektedir. Diyarbakır şehrinin Türk şehirleri arasında işsizliğin en yaygın olduğu şehir olması ve diğer şehirlerinde genel sıralamada son 10 sırayı oluşturan şehirlerin içerisinde yer alması bu değerlendirmeyi doğrulamaktadır.
- İyi bir kalitede ev sahibi olmak veya kaliteli bir barınma ihtiyacının makul fiyatlarda karşılanması konusu Türkiye'nin olduğu gibi Tüm Avrupa

ülkelerinin de bir sorunu olarak ankette ön plana çıkmıştır.

- Ankette, İstanbul Türk şehirleri arasında hava kirliliğinin büyük bir problem olarak görüldüğü fikrine en çok katılan şehir olmuştur.
- Türk şehirlerinin Halk taşımacılığı konusunda ankette ortalamaların altında bir seviyede kalması, halk taşımacılığının Türkiye'de istenen düzeylerde olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır, Örneğin, İstanbul şehri sıralamada sondan 7. sırada yer alarak, Türk şehirleri içerisinde halk taşımacılığının en yetersiz olduğu şehir olmuştur,
- Anketin yeşil alan ve parklar bölümünde Türk şehirlerinin istenen düzeyde olmadığı ve sadece ortalamaları yakalayabildiği görülmektedir. Bu konuda, Avrupa şehirleri sırlaması dikkati alındığında Ankara ve Antalya'nın ortalamanın üzerinde yer aldığı, Diyarbakır ve İstanbul'un ise ortalamanın bir hayli altında kaldığı değerlendirilmektedir.
- Sağlık hizmetleri ve hastanelerin yeterli görülüp görülmediği konusunda Türk şehirleri ankette sıralamada ortalamanın bir hayli aşağılarında kalmıştır, Bu da, Türkiye'de sağlık sektörünün halen istenilen seviyeye gelmediğini göstermektedir.

1.7.3.2 Rapor Özeti ve Değerlendirmesi Bireyin Şehir Memnuniyeti;

Ankette "Yaşadığınız şehirden memnun musunuz"?Sorusuna verilen cevaplara göre, şehirlerde yaşayan vatandaşların pek çoğunun şehirlerinden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Buna göre, şehirlerin pek çoğunda ankete katılan bireylerin verdikleri cevaplara göre, kimi şehirlerde %75'lere, kimi şehirlerde de %97'lere varan derecelerde şehirlerden memnuniyet dile getirilmiştir. Ankette, 75 şehir arasında Hollanda'nın Groningen şehri yaklaşık %97'lik dereceyle vatandaşlarının en memnun olduğu şehir olarak sıralamada birinci olmuş, Yunanistan'ın Atina şehri de vatandaşları tarafından yaklaşık %60'lara varan en düşük derecede memnuniyeti dile getirerek sıralamada sonuncu sırada, yani 75, sırada yer almıştır.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık %85 derecelik (bu oranın yaklaşık %25'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık - %15 derecelik (bu oranın yaklaşık -%10'u tam olmasa da katılmıyorum cevabı

vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek 59. sırada yer almıştır. Antalya şehrine baktığımızda, yaklaşık %85 derece (bu oranın yaklaşık %25'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%15 derecede (bu oranın yaklaşık -%10'u tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek 60. sırada yer almıştır. Diyarbakır şehrinde durum, yaklaşık %80 derece (bu oranın yaklaşık %25'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%20 derecede (bu oranın yaklaşık -%10'u tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek 71. sırada yer almıştır. İstanbul şehrinde ise, yaklaşık %65 derece (bu oranın yaklaşık %22'si tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%35 derece de (bu oranın -%20'si tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek sıralamada sondan üçüncü, yani 73. sırada yer almıştır.

1.7.3.3 İstihdam İş Fırsatları

Şehirlerde iş imkânlarının olmasına karşın "iyi bir iş bulma" konusunun analizi kolay olmamıştır. "İyi bir iş bulma" konusunda, AB151 eski üye ülkelerin 31 şehrinde yapılan birinci kentsel denetim anketinde elde edilen sonuçlar, bu konuda 2004 yılından bu güne kadar gelişmelerin kaydedildiği yönünde değerlendirilmektedir. Buna göre "şehirlerinde iyi bir işin bulunmasının kolay olup olmadığı sorusuna"; özellikle Prag, Kopenhag ve Dublin gibi bazı şehirlerde toplumunun genel görüşü olumlu olmuş ve ankete katılan bireyler şehirlerinde iş bulmanın kolay olduğu yönünde yaklaşık %70'lik derecelere varan memnuniyet bildirmiştir. Diğer 54 şehirde, bireyler şehirlerinde iş bulmanın kolay olmadığı yönünde görüş bildirmişler, birkaç şehirde ise bu görüş yaygın ve katı bir biçimde reddedilmiştir. Ankette, 75 şehir arasında Çek Cumhuriyeti'nin Prag şehri, %70'lik bir dereceyle iyi bir işin kolay bir şekilde bulunabildiği şehir olarak sıralamada birinci olmuş, İtalya'nın Palermo şehri ise -%95'lik dereceyle iyi bir işin en zor bulunabildiği şehir olarak sonuncu sırada yer almıştır.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık -%85 derece (bu oranın yaklaşık -%35'i tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum,

yaklaşık %16-17 derecede (bu oranın %10'u tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek 65. sırada yer almıştır. Antalya şehrinde durum, yaklaşık -%70 derece (bu oranın yaklaşık -%30'u tam olmasa da katılmıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık %26 derecede (bu oranın yaklaşık %16'sı tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek 51. sırada yer almış ve Türk şehirleri arasında en iyi konuma ulaşmıştır. Diyarbakır şehrine baktığımızda, yaklaşık -%90 derece (bu oranın yaklaşık -%20'si tam olmasa da katılmıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık %10 derecede (bu oranın yaklaşık %7'si tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek sıralamada sondan dördüncü sırada, yani 72. sırada yer almıştır. Diyarbakır şehri bu konuyla Türk şehirleri arasında işsizliğin en yaygın olduğu il olarak değerlendirilmektedir. İstanbul şehri, yaklaşık -%80 derece (bu oranın yaklaşık -%20'si tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık %20 derecede (bu oranın yaklaşık %15'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek 60. sırada yer almıştır.

1.7.3.4 Barınma

Avrupa Birliği ülkeleri ve şehirlerinde yükselen ev fiyatları göz önüne alındığında, ankete katılanların sadece %27'sinin makul fiyatlarda iyi bir ev bulabildikleri sonucunun ortaya çıkmasının sürpriz olmadığı değerlendirilmektedir. Buna göre, "Makul fiyatlarda iyi kalitede bir evin kolayca bulunup bulunamayacağı? Sorusuna"; şehirlerin büyük çoğunluğunda olumsuz yönde bildirilen görüşlerin tersine, 11 şehirde ankete katılan bireyler makul fiyatlarda iyi kalitede bir evin bulunabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu şehirler içerisinde başkent olarak yer alan Berlin şehri dikkat çekici olarak değerlendirilmiştir. Buna karşılık, 13 şehirde ankete katılan bireyler %90'lık bir derecede makul fiyatlarda iyi kalitede bir ev bulunamayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu şehirlerden özellikle Paris, Lüksemburg, Dublin, Bükreş ve Bratislava olumsuz görüşün en üst düzeylerde gerçekleştiği şehirler olarak dikkat çekmiştir. Değerlendirmede, yaklaşık -%95'lik derece alan Fransa'nın Paris şehri evlerin en pahalı olduğu şehir olarak sıralamada en

son sırada yer almış, Almanya'nın Leipzig şehri de yaklaşık %73'lük bir derece ile makul fiyatlarda iyi kalitede bir evin bulunacağı en iyi şehir olarak birinci sırada yer almıştır.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık -%70 derece (bu oranın yaklaşık -%35'i tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık %26 derecede (bu oranın yaklaşık %18'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek 27. sırada yer almıştır. Antalya şehri, yaklaşık -%65 derece (bu oranın yaklaşık -%30'u tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık %27 derecede (bu oranın yaklaşık %16'sı tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek 24. sırada yer almıştır. Diyarbakır şehri, yaklaşık -%55 derece (bu oranın yaklaşık -%21'i tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık %45 derecede (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek 15. sırada yer almıştır. İstanbul şehrindeki durum ise, yaklaşık -%80 derece (bu oranın yaklaşık -%20'si tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık %13 derecede (bu oranın yaklaşık %8'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum cevabı vererek 56. sırada yer almıştır. İstanbul bu haliyle Türk şehirleri arasında en pahalı evlerin bulunduğu şehir olmuştur.

1.7.3.5 Entegrasyon (Yabancılarla Kaynaşma)

59 şehirde ankete katılan bireylerin büyük çoğunluğu yabancılarla kaynaşma ve yabancıların entegrasyonu konusunda olumlu görüş bildirmiştir. Ankette, İsveç'in Malmö ve Stokholm şehirleri, Almanya'nın Berlin ve Avusturya'nın Viyana şehirleri yabancı ayrımcılığının en çok görüldüğü şehirler olarak vurgulanmıştır. Değerlendirmede "Şehriniz yabancıların en iyi entegrasyonunun sağlandığı şehir midir?" Sorusuna; cevap olarak, yaklaşık -%85'lik dereceleyle memnuniyetsizliğin' bildirildiği İsveç'in Malmö şehri yabancı ayrımcılığının en çok görüldüğü şehir olarak sonuncu sırada yer almış, Romanya'nın Gaju-Napoca şehri de yaklaşık %65'lik dereceleyle yabancıların entegrasyonunun en iyi sağlandığı şehir olarak birinci sırada yer almıştır.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık %60 derece (bu oranın yaklaşık %25'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%26 derecede (bu oranın yaklaşık -%18'i tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek 31. sırada yer almıştır. Antalya şehri, yaklaşık %78 derece (bu oranın yaklaşık %33'ü tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%17 derecede (bu oranın yaklaşık -%13'ü tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek 8. sırada yer almış, Antalya bu haliyle gerek Avrupa şehirleri arasında ve gerekse Türk şehirleri arasında yabancılarla en iyi entegrasyonun sağlandığı şehir konumunda değerlendirilmiştir. Diyarbakır şehri, yaklaşık %53 derece (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%35 derece (bu oranın yaklaşık -%19'u tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek 39. sırada yer almıştır. İstanbul şehrindeki durum ise, yaklaşık %64 derece (bu oranın yaklaşık %50'si tam olmasa da katılıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%26 derece (bu oranın yaklaşık -16'si tam olmasa da katılmıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılmıyorum cevabı vererek 30. sırada yer almıştır.

1.7.3.6 Hava Kirliliği

Ankette, hava kirliliği algılamasında şehirlerarasında oldukça büyük farklılıklar bulunmuştur. Ankete cevap veren bireylerin 3/4'ü hava kirliliğini büyük bir problem olarak görmezken, 1/4'lük bir kesim ise hava kirliliğini büyük bir problem olarak tanımlamıştır. Tipik olarak, güney bölgelerde yer alan ve yüzölçümü büyük olan şehirlerde hava kirliliği büyük bir problem olarak algılanmakta, kuzey bölgelerde yer alan ve yüzölçümü küçük olan şehirlerde ise hava kirliliği büyük bir problem olarak algılanmamaktadır. Ankette, "Hava kirliliğinin büyük bir problem olarak görülüp görülmediği? Sorusuna"; 62 şehirde yaklaşık olarak %69'a karşılık gelen büyük bir çoğunluk hava kirliliğinin büyük bir problem olduğuna katıldığını beyan etmiştir. Lüksemburg hariç tüm başkentlerde de hava kirliliği büyük bir problem olarak kabul görmüştür. Buna göre, Hollanda'nın Groningen şehri yaklaşık %74'lük dereceyle Hava kirliliğinin büyük bir problem olarak algılanmadığı şehir

olmuş ve birinci sırada yer almış, Yunanistan'ın Atina şehri ise -%90'lik dereceyle hava kirliliğinin büyük bir problem olarak görüldüğü bir şehir olmuş ve sonuncu sırada yer almıştır.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık %45 derece (bu oranın yaklaşık %35'i tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık -%55 derecede (bu oranın yaklaşık -25'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum diyerek 17. sırada yer almıştır. Antalya şehri, yaklaşık %40 derece (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık -%60 derecede (bu oranın yaklaşık -%30'u tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum diyerek 26. sırada yer almıştır. Diyarbakır şehrinde durum ise, yaklaşık %40 derece (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık -%60 derece (bu oranın yaklaşık -%35'i tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum diyerek 25. sırada yer almıştır. İstanbul şehri, yaklaşık %27 derece (bu oranın yaklaşık %20'si tam olmasa da katılmıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılmıyorum, yaklaşık -%73 derece (bu oranın yaklaşık -%20'si tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum diyerek 37. sırada yer almıştır. Buna göre Türk şehirlerinden İstanbul, hava kirliliğinin büyük bir problem olarak görüldüğü fikrine en çok katılan şehir olmuştur.

1.7.3.7 Halk Taşımacılığı Kitlesi

Genel olarak Halk taşımacılığında memnuniyet oranları ankette yüksek seviyelerde çıkmış, özellikle 68 şehirde ankete katılan bireylerin pek çoğu otobüs, metro ve tramvay gibi halk taşımacılığında yüksek seviyede, memnuniyet bildirmiştir. Güney bölgesi şehirlerinden ve AB'ye yeni üye olan ülkelerden halk taşımacılığının yeteri kadar tatmin edici olmadığı yönünde cevaplar gelmiştir. 2004 yılı anket sonuçlarına göre 75 şehirden 31'inde, özellikle Finlandiya'nın Helsinki, Fransa'nın Rennes, Avusturya'nın Viyana şehirlerindeki bireyler şehirlerindeki halk taşımacılığını çok tatmin edici bularak sıralamada ilk beşte yer almış ve pek çok Alman şehri de sıralamada ilk 10 içersinde yer almıştır. Ankette "Halk taşımacılık

hizmetlerini tatmin edici buluyor musunuz? Sorusuna"; Finlandiya'nın Helsinki şehri yaklaşık %90'lık bir derece tatmin edici buluyorum diyerek halk taşımacılığının en iyi olduğu birinci şehir olmuş, Kıbrıs'ın Lefkoşa şehri de yaklaşık %15'lik bir derece tatmin edici bularak sıralamada halk taşımacılığının en kötü durumda olduğu sonuncu şehir olmuştur.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık %65 derece (bu oranın yaklaşık %30'u oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%33 derecede (bu oranın yaklaşık -%10'u pekte tatmin edici değil cevabı vermiştir) oldukça kötü değerlendirmesi yaparak 54. sırada yer almıştır. Antalya şehri, yaklaşık %60 derece (bu oranın yaklaşık %25'i oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%35 derecede (bu oranın yaklaşık -%13'ü pekte tatmin edici değil cevabı vermiştir) oldukça kötü değerlendirmesi yaparak 56. sırada yer almıştır. Diyarbakır şehri, yaklaşık %55 derece (bu oranın yaklaşık %35'i oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%40 derecede (bu oranın yaklaşık -%15'i pekte tatmin edici değil cevabı vermiştir) oldukça kötü değerlendirmesi yaparak 62. sırada yer almıştır. İstanbul şehri Türk şehirleri içerisinde halk taşımacılığının en yetersiz olduğu şehir olmuştur. Buna göre İstanbul şehri, yaklaşık %45 derece (bu oranın yaklaşık %30'u oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%45 derece (bu oranın yaklaşık -%23'ü pekte tatmin edici değil cevabı vermiştir) oldukça kötü değerlendirmesi yaparak sondan sekizinci, yani 68 sırada yer almıştır.

1.7.3.8 Yeşil Alanlar ve Parklar

Bu konuda, Kuzeyden güneye doğru fikir ayrılıklarının olduğu ortaya çıkmaktadır. Ankette, "Park ve bahçeler gibi yeşil alanların tatmin edici olup olmadığı? Sorusuna"; Avrupa'nın kuzey bölgelerinde yer alan şehirlerde %75'lik derecelerde olumlu görüş bildirilmiş, bu olumlu tablo güney bölgelerine doğru düşüş kaydetmiştir.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık %76 derece (bu oranın yaklaşık %30'u oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%20 derecede (bu oranın yaklaşık -%8'i pekte tatmin edici değildir cevabı vermiştir)

oldukça kötü değerlendirmesi yaparak 33. sırada yer almıştır. Antalya şehri yaklaşık %79 derece (bu oranın yaklaşık %55'i oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%17 derecede (bu oranın yaklaşık -%4'ü pekte tatmin edici değildir cevabı vermiştir) oldukça kötü değerlendirmesi yaparak 24. sırada yer almıştır. Antalya bu oranla Türk şehirleri arasında yeşil alan ve parkların en tatmin edici düzeyde olduğu şehir olmuştur. Diyarbakır şehri yaklaşık %65 derece (bu oranın yaklaşık %33'ü oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%35 derecede (bu oranın yaklaşık -%14'ü pekte tatmin edici değil cevabı vermiştir) oldukça kötü değerlendirmesi yaparak 55. sırada yer almıştır. Yeşil alan ve parkların Türk şehirleri içerisinde en yetersiz olduğu değerlendirilmesi yapılan İstanbul şehrinde, yaklaşık %60 derece "bu oranın yaklaşık %30'u oldukça tatmin edici cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%40 derecede (bu oranın yaklaşık -%10'u pekte tatmin edici değil cevabı vermiştir" oldukça kötü değerlendirilmesi yaparak 56. sırada yer almıştır.

1.7.3.9 Güvenlik (Kendini Güvende Hissetme)

Danimarka, Finlandiya ve İsveç gibi ülkelerde vatandaşlarının büyük bir çoğunluğu şehirlerinin güvenli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Ankette, bu ülke şehirlerinin vatandaşları "Kendinizi şehrinizde güvende hissediyor musunuz?" sorusuna %97'lik bir oran "bazen ya da her zaman kendimizi güvende hissediyoruz" cevabını vermişlerdir. AB'ye yeni üye olan ülkelerde de %69'luk ve %88'lik benzer sonuçlarla karşılaşılmıştır. Değerlendirmede 19 şehirde ankete katılanların %25'in üzerinde bir oran "kendimizi asla güvende hissetmiyoruz" cevabı vermiş, yaklaşık %50'lik bir oranda bu konu üzerinde olumsuz görüş bildirmiştir.

Değerlendirmede, Türk şehirleri diğer Avrupa şehirlerine nazaran "Vatandaşların şehirlerinde kendini güvende hissetmesi" bakımından oldukça kötü kategorilerde yer almış, İstanbul şehri güvenli şehir sıralamasında en son sırada yer alarak Avrupa'nın en güvensiz kenti olmuştur. Buna göre, Ankara şehri, yaklaşık %85 derece (bu oranın yaklaşık %27'si kendimizi zaman zaman güvende hissediyoruz cevabı vermiştir) kendimizi her zaman güvende hissediyoruz, yaklaşık -%15 derecede (bu oranın yaklaşık -%12'si kendimizi asla güvende hissetmiyoruz

cevabı vermiştir) nadiren kendimizi güvende hissediyoruz değerlendirme yaparak 44. sırada yer almıştır. Antalya şehri, yaklaşık %72 derece (bu oranın yaklaşık %40'ı kendimizi zaman zaman güvende hissediyoruz cevabını vermiştir) kendimizi her zaman güvende hissediyoruz, yaklaşık -%27 derecede (bu oranın yaklaşık -%10'u kendimizi asla güvende hissetmiyoruz cevabını vermiştir) nadiren kendimizi güvende hissediyoruz değerlendirme yaparak 62. sırada yer almıştır. Diyarbakır şehri, yaklaşık %65 derece (bu oranın yaklaşık %20'si kendimizi zaman zaman güvende hissediyoruz cevabı vermiştir) kendimizi her zaman güvende hissediyoruz, yaklaşık -%35 derece (bu oranın yaklaşık -%25'i kendimizi asla güvende hissetmiyoruz cevabı vermiştir) nadiren kendimizi güvende hissediyoruz değerlendirme yaparak sırlamada sondan beşinci, yani 70.sırada yer almıştır. İstanbul şehri, yaklaşık %40 derece (bu oranın yaklaşık %20'si kendimizi zaman zaman güvende hissediyoruz cevabı vermiştir) kendimizi her zaman güvende hissediyoruz, yaklaşık -%60 derece (bu oranın %50'si kendimizi asla güvende hissetmiyoruz cevabı vermiştir) nadiren kendimizi güvende hissediyoruz değerlendirme yaparak 75. sırada yer almıştır.

1.7.3.10 Hastane (Sağlık Hizmetleri Bilinci)

Anketin bu bölümünde, "Hastaneler veya diğer sağlık servislerinin sunduğu sağlık hizmetlerini tatmin edici buluyor musunuz? Sorusuna"; 75 Avrupa şehrinden 59'u "çok tatmin edici veya oldukça tatmin edici buluyorum" cevabını vermiştir. Diğer 16 şehirde ise, değerlendirmeler daha çok, çok tatmin edici veya oldukça tatmin edici cevabi etrafında toplanmıştır. Bu değerlendirmede, Belçika'nın Liege şehri ve İngiltere'nin New Castle şehri vatandaşları ankete %87 derecesinde tatmin edici buluyorum cevabi vererek en yüksek skorun elde edildiği şehirler olmuştur. Hollanda'nın Groningen şehri sağlık hizmetlerini %80'lik derecede tatmin edici bulması ve en az şikâyet oranının gerçekleşmesiyle ankette birinci sırada yer almış, Romanya'nın Bükreş şehri de %65'lik dereceyle sağlık hizmetleri ve hastanelerden en çok memnuniyetsizliğin dile getirilmesiyle sonuncu sırada yer almıştır.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık %60 derece (bu oranın yaklaşık %35'i oldukça tatmin edici buluyorum cevabını vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık

-%40 derecede (bu oranın yaklaşık -%17'si pekte tatmin edici değil cevabını vermiştir) hiç tatmin edici değil degerlendirmesi yaparak 50. sırada yer almıştır. Antalya şehri, yaklaşık %51 derece (bu oranın yaklaşık %35'i oldukça tatmin edici buluyorum cevabını vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%45 derecede (bu oranın yaklaşık -15'i pekte tatmin edici değil cevabını vermiştir) hiç tatmin edici değil degerlendirmesini yaparak 58, sırada yer almıştır. Antalya şehri bu haliyle Türk şehirleri arasında sağlık hizmetleri ve hastanelerden memnuniyetsizliğin en çok belirginleştiği şehir olmuştur. Diyarbakır şehri, yaklaşık %55 derece (bu oranın yaklaşık %35'i oldukça tatmin edici buluyorum cevabı vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%40 derecede (bu oranın yaklaşık -%17'si pekte tatmin edici değil cevabı vermiştir) hiç tatmin edici değil degerlendirmesi yaparak 55. sırada yer almıştır. İstanbul şehri, yaklaşık %51 derece (bu oranın yaklaşık %35'i oldukça tatmin edici buluyorum cevabını vermiştir) çok tatmin edici, yaklaşık -%44 derece (bu oranın yaklaşık -16'sı pekte tatmin edici değil cevabını vermiştir) hiç tatmin edici değil degerlendirmesini yaparak 57. sırada yer almıştır.

1.7.3.11 Şehir Kaynaklarının Sorumluluk Bilinciyle Kullanımı

Ankette, “şehrinizin kaynakları yönetimler tarafından bir sorumluluk bilinci altında kullanılıyor mu?” Sorusuna verilen cevaplardan çok karışık bulguların ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bunun nedeninde ise temel olarak, şehir yönetimlerinde ve şehirlere yapılan harcamalarda şeffaflığın yeteri kadar ön plana çıkarılmadığı sebebinin yattığı değerlendirilmektedir.

75 Avrupa şehrinin yaklaşık 40'ında ankete cevap verenler; şehirlerinin kaynaklarını sorumluluk bilinci altında harcadıklarını bildirmiştir. Buna karşın 24 şehirde %60'tan daha büyük bir oranda "pek katılmıyorum veya kesinlikle "katılmıyorum" cevabı çıkmıştır. Yöneltilen bu soruya %18'lik bir kesim cevap vermemiş olup, bu pek çok ülkede şehir kaynaklarının bir sorumluluk bilinci altında harcanmadığı konusunda düşük seviyelerde kalmasını sağlamıştır. Değerlendirmede, Yunanistan'ın Irakleio şehri yaklaşık %65'lik derecesiyle şehir kaynaklarının en iyi şekilde sorumluluk bilinciyle harcandığı şehir olarak birinci sırada yer almıştır.

Almanya'nın Frankfurt şehri de -%98'lik derecesiyle şehir kaynaklarının en kötü şekilde sorumluluk bilinciyle harcandığı şehir olarak sonuncu sırada yer almıştır.

Değerlendirmede, Ankara şehri, yaklaşık %40 derece (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%40 derecede (bu oranın yaklaşık -%26'sı tam olmasa da katılmıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılmıyorum değerlendirilerek 43. sırada yer almıştır. Antalya şehri, yaklaşık %39 derece (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%39 derecede (bu oranın yaklaşık -%26'sı tam olmasa da katılmıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılmıyorum değerlendirilerek 39. sırada yer almıştır. Diyarbakır şehri, yaklaşık %40 derece (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%40 derecede (bu oranın yaklaşık -%25'i tam olmasa da katılmıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılmıyorum değerlendirilerek 40. sırada yer almıştır. İstanbul şehri, yaklaşık %35 derece (bu oranın yaklaşık %20'si tam olmasa da katılıyorum cevabı vermiştir) kesinlikle katılıyorum, yaklaşık -%60 derecede (bu oranın yaklaşık %30'u tam olmasa da katılmıyorum cevabını vermiştir) kesinlikle katılmıyorum değerlendirilerek 56. sırada yer almıştır. İstanbul bu sonuçla, Türk şehirleri içerisinde şehir kaynaklarının en kötü şekilde sorumluluk bilinciyle harcandığı şehir konumunda yer almıştır. (değerlendirme raporu; Avrupa Komisyonu Bölgesel Politikalar Genel Müdürlüğü http://ec.europa.eu/regional/policy/sources/docgener/Studies/pdf/urban/survey062007_en.pdf)

1 AB15 eski üye ülke: Avrupa Birliğine 2004 yılından önce kabul edilen üyeler olan; Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, İspanya, İsveç, İngiltere ülkelerini ifade etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KONYA İLİNİN GENEL TANITIMI

2.1 Konya Şehri ve Tarihi

KONYA, M.Ö. 7000'li yıllardan itibaren, insanlık tarihi açısından önemli medeniyetlere sahne olmuş oldukça zengin bir kültürün izlerini bağrında taşıyan, Mevlana gibi yetiştirdiği İslam büyükleri ile gönülleri fetheden, tarihi ipek yolunun ticaret ve konaklama merkezi olarak adeta bir müze şehir kimliğine sahip olan istisna bir şehirdir. Türk târihinin en eski ve kıymetli eserlerini sînesinde barındıran Konya, ayrıca bir gönül diyârıdır. (Konyalı;1964,501)

Konya'nın eski çağlardan, günümüze değin çok fazla değişime uğramayan bir ismi vardır. Söylentiye göre; eski çağlarda kente zarar veren bir canavarı öldüren kişiye şükran ifadesi olarak bir anıt yapılmış, bunun üzerine de bu olayı anlatan bir resim çizilmiştir. Bu anıta da İkonion ismi verilmiştir. Zamanla İkonion adı, İcconium'a dönüşmüştür.

Roma döneminde İmparatorların adlarıyla değişmiş, Claudiconium, Colonia Selie, Augusta İconium gibi isimlere dönüşmüştür. Bizans kaynaklarında Tokonion olarak geçen Konya'ya Ycconium, Conium, Stancona, Conia, Cogne, Cogna, Konien, Konia isimleri yakıştırılmıştır. Arapların Kuniya dedikleri bu isim, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde de değişmemiş, günümüze kadar gelmiştir.

Konya'nın ilk yerleşimi Neolitik Çağa (MÖ.8000–5500) kadar inmektedir. Bunu Kalkolitik Çağ (MÖ.5500–3500), İlk Tunç Çağı (MÖ.3500–2000) yerleşimleri izlemiştir.

Ayrıca Karahöyük ve Ereğli'de yapılan araştırmalar Hitit döneminde de yörede yerleşim olduğunu göstermiştir. Neolitik Çağa ait yerleşimlerin Canhasan, Çataklhöyük ve Erbaa'da; Kalkolitik Çağa ait yerleşimlerin Canhasan, Çatalhöyük; İlk Tunç Çağına ait yerleşimlerin Alâeddin Tepesi ve Karahöyük' te olduğu yapılan kazılarda ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan Konya Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinin bulunduğu bir ildir.

Konya'nın Çumra İlçesi'nin 10 km. doğusunda yer alan Çatalhöyük'te yapılan kazılarda 13 yapı katı ortaya çıkarılmıştır. Buradaki en erken yerleşim katı

M.Ö. 5500 yıllarına tarihlendirilmektedir. Burada ilk ev mimarisi ve ilk kutsal yapılara ait özgün buluntularla karşılaşmıştır.

Çatalhöyük'teki yerleşimin, şehirciliğin en iyi bilinen dönemi 7. ve 11. katlarda ortaya çıkmıştır. Bu evler tek katlı olup, girişler damdaki bir delikten merdivenlidir. Evlerin duvarları sıvalı, üzerlerine resimler yapılmıştır. Bunlar eski çağ insanının duvarlara yaptığı ilk resim örnekleridir. Ayrıca Çatalhöyük kazısında ele geçen heykelcikler, ana tanrıça kültürü ibadetin başlangıcı ve zamanın inançları hakkında özgün bilgiler vermektedir.

MÖ. XIII. yüzyılda Hititler yöreye egemen olmuş, Eflatunpınar ve Ereğli'deki kaya kabartmaları da bu dönemden günümüze kadar ulaşmıştır. Hititlerin ardından yöre Frigler' in ve Kimmerler' in egemenliğine girmiştir.

MÖ. VII. yüzyılda Lydia'lıların, MÖ. VI.yüzyılda Perslerin egemenliğindeki yöre, Kapadokya Satraplığının sınırları içerisinde kalmıştır. Büyük İskender'in Pers Devletini Anadolu'da ortadan kaldırması ile birlikte MÖ.334'te Makedonya Krallığına bağlanmıştır.

Konya yöresi MÖ. VII.yüzyılda Pontus yönetiminde kalmış, daha sonra Pontus ve Romalılar arasında zaman zaman el değiştirmiştir. MS.VII.yüzyılın başlarında Sasaniler, yüzyılın ortasında Araplar kısa süreli de olsa yöreye hakim olmuşlardır. (Yusufoğlu;1949;11-14)

Malazgirt Savaşı'ndan (1071) sonra Oğuz boyları Anadolu'ya hakim olmuş, Alparslan'ın komutanlarından Kutalmışoğlu Süleyman Şah Konya ve yöresini fethettikten sonra batıya yönelmiş, Anadolu Selçuklu Devleti de 1074'te kurulmuştur. Anadolu Selçukluları devletin başkentini İznik olarak seçmişlerse de I.Haçlı seferi sırasında İznik'i kaybedince Konya'yı kendilerine merkez yapmışlardır. Bundan sonra Konya Anadolu Selçukluları'nın mimari eserleri ile bezenmiş ve kısa sürede Anadolu'nun en gelişmiş kentlerinden biri olmuştur.

Anadolu Selçukluları döneminde Konya, kültür ve sanatta altın çağını yaşamıştır. Devrin ünlü bilginleri, filozofları, şairleri, mutasavvıfları, musikişinasları ve diğer güzel sanatların üstatlarını bir araya getirmiştir. Bahaeddin Veled, Mevlâna Celaleddin başta olmak üzere Kadı Burhaneddin, Kadı Sıraceddin, Sadreddin Konevi, Şahabeddin Sühreverdi gibi bilginler, Muhyiddin Arabî gibi mutasavvıflar

Konya'da yerleşmişler, verdikleri eserlerle şehri bir kültür merkezi haline getirmişlerdir.

1071 yılında, Malazgirt savaşından sonra Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve Büyük Selçuklu Sultanı Kutalmışoğlu Sultan Süleyman Şah tarafından da Konya fethedilmiştir.

1074 yılında kurulan ve başkenti İznik olan Anadolu Selçuklu Devleti 1'inci Haçlı Seferi sonunda İznik'i kaybedince, Başkent Konya'ya taşınmıştır. Başkent olduktan sonra gündün güne gelişen ve pek çok mimari eserle süslenen kent, kısa zamanda Anadolu'nun en gelişmiş şehirlerinden biri haline gelmiştir.

1097 yılından 1308 yılına kadar 211 yıl boyunca, Anadolu Selçuklu Devletinin egemenliği altında kalan Konya, Selçuklu Devletinin yıkılışını takiben Karamanoğulları Beyliğinin hâkimiyeti altına girmiştir.(Köymen;1963,22-23)

1465 yılında Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet tarafından Karamanoğulları Beyliği ortadan kaldırılmış ve Konya Osmanlı İmparatorluğu sınırları içine alınmıştır.

Fatih Sultan Mehmet, 1470 yılında 4'üncü Eyalet olarak Karaman eyaletini kurmuş, merkezini de Konya şehri yapmıştır. 17'inci yüzyılda Karaman eyaletinin sınırları genişlemiş, Tanzimat döneminde de ismi değişerek Konya Eyaleti adını almıştır. Konya şehrinin nüfusu o tarihlerde 1.825 olup, Türkiye'nin 11'inci ve dünyanın da 69'uncu büyük şehriydi. (Küçükdağ;1999, s81-89)

İstiklal Savaşı yıllarında da Konya üzerine düşen görevi yapmış, Batı Cephesi Karargâhı Akşehir'de kurulmuştur. Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra, Konya İtalyanlar tarafından işgal edilmiş ise de, 20 Mart 1920 tarihinde işgalden tamamen kurtarılmıştır.

Cumhuriyet Devrinde hızla büyüyen ve gelişen Konya, kültür tarihi eserleri ile bugün açık hava müzesi görünümünde bir şehirdir.

Tarihi eserleri bakımından Türklük' ün sayılı şehirleri arasında yer alan Konya, Selçuklular'a iki asırdan fazla başkentlik yapması sebebiyle, Türk mimarisinin gözde eserleri sayılan abidelerle süslenmiştir. Bu yönden Selçuklu Devri'nde Konya, Bursa, Edirne ve İstanbul'dan önce "En muhteşem Türk şehri" mertebesine yükselmiştir. Konya'da Türk-İslam döneminden önce yapılan eserlerin

çoğunun günümüze ulaşamadığı söylenebilir. Yine de Konya çeşitli tarihi eserleriyle bezenmiş istisna şehirlerden biridir.

Bu eserlerin başında Konya' nın sembolü sayılan Mevlana Müzesi gelir. Mimar Bedrettin Tebrizi tarafından yapılan ve Kubbe-i Hadra (En Yeşil Kubbe) denilen 16 dilimli bu muhteşem abide firuze çinilerle kaplıdır ve bugünkü görüntüsüne Cumhuriyet döneminde kavuşturulmuştur. Alâeddin Camisi, Sahip Ata Külliyesi, Karatay Medresesi, İnce Minareli Medrese, Sırçalı Medrese Selçuklu dönemi eserlerindedir. Selçuklu ve Beylikler dönemine ait pek çok cami, hamam, çeşme, köprü, tekke, kervansaray, hastane, su yolu ve diğer altyapı kuruluşlarına sahip bulunan Konya' da Osmanlı dönemine ait eserlerin en tanınmışısı ise Sultan Selim ve Aziziye Camii' leridir.

Konya 12. Yüzyılın ilk yarısında Sultan Alaeddin Keykubat (1219, 1236) devri ve sonrasında, Dünyanın ilim ve sanat merkezi özelliğini kazanmıştır. Türk-İslam Dünyası' nın her tarafından gelen bilim ve sanat adamları Konya'da toplanmışlardır. Bahaeddin Veled, Muhyiddin Arabi ve Mevlana Celaleddin Rumi, Sadreddin Konevi, Şemsi Tebrizi, Kadı Burhaneddin, Kadı Siraceddin, Urmemi gibi bilgin mutasavvıf ve filozoflar kıymetli eserlerini Konya'da hazırlayarak, dünyaya ışık tutmuşlardır. " Konya' nın Altın Çağı " denilebilecek bu özelliği, 12. yüzyıl ortalarına kadar devam etmiştir. Bu şahsiyetlerin ve Anadolu'nun yeni sahiplerinin engin hoşgörülerini, bilim, sanat ve teknik alanlardaki üstünlükleri, köklü kültürel ve sosyal yapıları, Anadolu'nun "Ana Yurdumuz" olmasında büyük etken olmuştur. Böylece ne Bizans saldırıları, ne Moğol istilasını, ne Haçlı orduları, ne İtalyan, ne Yunan işgalleri, Türk' ün Anadolu'daki egemenliğini yok edememiştir.

Konya'nın 1071 Malazgirt savaşından sonra Selçuklu Türklerinin eline geçmesiyle (1076–1080) kurulan Anadolu Selçukluları Devletinin Başkentliği (1096–1277) döneminde Kültür ve Sanatta altın çağını yaşar. Devrin ünlü Bilginleri, Filozofları, Şairleri, Mutasavvıfları, Hoca, Musikişinas ve diğer sanatkârlarını bağrında toplamıştır. Bahaeddin Veled, Mevlâna Celaleddin başta olmak üzere Kadı Burhaneddin, Kadı Siraceddin, Sadreddin Konevi, Şahabeddin Sühreverdi gibi bilginler, Muhyiddin Arabî gibi mutasavvıflar Konya'da yerleşmişler, verdikleri eserlerle şehri bir kültür merkezi haline getirmişlerdir. Bilhassa Hz. Mevlâna fikir ve

felsefesi ile insanlığı aydınlatmış Mesnevi, Divan-ı Kebir gibi eserleri ile de bu etki halen devam etmektedir.(Ürkmez;2004,9-13)

Yine Nasreddin Hoca da güldüren ve düşündüren fıkraları ile Konya'nın kültür ve sosyal hayatının gelişmesinde asırlardır devam eden bir bilge kişidir. Selçuklular dönemi Konya' sında Kütüphaneler açılmış, bu dönemde Tarih, Edebiyat, Felsefe, Sanat, Tıp, Kozmoğrafya, Hukuk ve Din alanında büyük tarihi ve kültürel atılımlar yapılmış, buna bağlı olarak Medreseler, Camiiler, Kütüphaneler, türbeler, çeşmeler, kaleler, hanlar, hamamlar, çarşı ve bedestenler, köprüler, saraylar yapılmıştır.

Konya da Karamanoğulları (1277) devrinde de bilim ve kültür alanındaki gelişmeler devam etmiş, Ulu Arif Çelebi ve oğulları Adil ve Âlim Çelebiler ile Ahmet Eflâki ve Sarı Yakup gibi bilgin ve Mutasavvıflar yetişmiştir.

Karamanoğulları Devri Tarihî ve Kültürel Eserler;

Ali Gav Zaviye ve Türbesi, Kadı Mürsel Zaviye ve Türbesi, Ebu İshak Kazeruni Zaviyesi, Hasbey Dar-ül Huffazı, Meram Hasbey Mescidi, Şeyh Osman Rûmi Türbesi, Ali Efendi Muallimhanesi, Nasuh Bey Dar-ül Huffaz, Turgutoğulları Türbesi, Kalenderhane Türbesi, Tursunoğlu Camii ve Türbesi, Burhaneddin Fakih Türbesi, Siyavuş Veli Türbesi,

Konya, 1467 yılında Osmanlı sınırlarındadır. Doğu seferlerine çıkan Osmanlı Sultanlarından Yavuz Sultan Selim, Kanunî Sultan Süleyman ve II.Murat'ın uğrak yeridir. İlim, kültür ve sanat hareketleri kesintisiz devam eder. Ünlü şairler, bilginler, tarihçi ve filozofların toplandığı merkez halindedir. Bu dönemde de mimarî yönden; Camiiler, Çeşmeler, Medreseler v.s eserler meydana getirilir.(Ürkmez;2004,9-13)

Osmanlı Devri Tarihî ve Kültürel Eserleri

Selimiye Camii, Yusufaga Kitaplığı, Piri Mehmet Paşa Camii, Şerafettin Camii, Kapu Camii, Hacı Fettah Camii, Nakiboğlu ve Aziziye Camiileri, Şeyh Halili Türbesi ile Mevlâna Külliyesi dönemin mimarî eserlerinden bazılarıdır.

Osmanlının son döneminde Tanzimat hareketiyle Konya'da da yenileşmeler başlamış Medreselerin yanında İlkokullar (İptidai), Öğretmen Okulu (Darülmualimin) ve Ortaokul (Rüştiye) açılmıştır. İlk Lise (idadi) 1889 yılında, yine

aynı yıllarda Konya Sanat Okulu da Vali Ferit Paşa tarafından hizmete açılmıştır. 1900 yılında Konya'daki medrese sayısı ilçeler dahil 530'a ulaşmıştır.

29 Ekim 1923 yılında Cumhuriyetin ilanı ile eskilere ilave yeni okullar açılarak, yeni gazete ve dergiler yayınlanmaya başlanır. Yurt genelinde olduğu gibi Konya'da da İlk, orta, Lise ve Yüksek Öğretim devlet yönetimine geçer, okul yapma ve okuma seferberliğine başlanılarak öğretmen yetiştiren okullar ile teknik ve sanat okulları, yüksek okullar memleketin ihtiyacına göre yenilenerek çoğaltılmıştır.

Kültür Bakanlığının kurulması ile kütüphaneler ve müzeler, Kültür ve Tabiat Varlıklarımızın korunması 2863 ve değişik 3386 Sayılı " Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurumu " çerçevesinde Kültür Bakanlığının denetimine verilmiştir. Tüm illerde Bakanlığı temsil edecek İl Kültür Müdürlükleri teşkilatlandırılarak Cumhuriyet dönemi kültür ve sanat hareketleri sistematik hale getirilmiştir. (BizimKonya.com, Temmuz 2007, Dünya Kenti Konya Tarihi Hakkında, <http://www.bizimkonya.com/konyatarihi.html>, Erişim Tarihi: 09.01.2010)

2.2 Kente Dair Bilgiler

2.2.1 Konya'nın Coğrafi Bilgileri

Konya, 38.257 kilometrekareyle Türkiye 'nin yüzölçümü bakımından en büyük ilidir. Konya'nın bu yüzölçümüne göller dahil değildir. Şehir eski bir göl yatağında kurulmuştur. Konya ili; Anadolu Yarımadası'nın ortasında bulunan İç Anadolu Bölgesi'nin güneyinde, şehrin kendi adıyla anılan Konya bölümünde yer almaktadır.

Konya'nın doğusunda Niğde, güneyinde İçel ve Antalya, batısında Isparta ve Afyonkarahisar, kuzeybatısında Eskişehir, kuzeyinde de Ankara illeri yer almaktadır.

Anadolu'nun orta kesiminde yer alan Konya toprakları bir plato görünümündedir. Bu platonun kuzey kısmında yer alan ve doğu-batı doğrultusunda uzanan Bozdağlar'ın üzerindeki tepeler farklı yükseklikte olup, bunların en yükseği Karadağ Tepe (1.919 m.)'dir. Bu tepeler arasında da yer yer geçitler bulunmaktadır. Kuzeyden güneye doğru uzanan Sultan Dağları (2.169 m.), Aladağlar (2.339 m.), Loras Dağı (2.040 m.) ve Eşenler Dağı (1.951 m.) ilin batısını engebelendirir. Toros

dağlarının sınırladığı Geyik Dağı (3.130 m.), Bolkar Dağları (3.134 m.), Aydos Dağları (3.240 m.) ilin güneyindeki başlıca engebelerdir. Konya’da Karapınar Ovası’nın güneyinde Karacadağ (2.025 m.), güneybatıdaki Erenler Dağı (2.319 m.), batıdaki Takkeli Dağı (1.400 m.) diğer volkanik kütlelerdir. (Anabritannica;1986,cilt II)

Konya ili, doğal açıdan kuzeyinde Haymana platosu, kuzeydoğuda Cihanbeyli Platosu ve Tuz Gölü’ne, batısında Beyşehir Gölü’ne ve Akşehir Gölü’ne, güneyinde Sultan Dağları’ndan başlayan Karaman ilinin güneyine kadar devam eden, Toros yayınının iç yamaçları önünde bir fay hattı boyunca oluşmuş volkanik dağlara, doğusunda ise Obruk platosuna kadar uzanmaktadır.

Volkanik dağların dışında, Karapınar yakınlarında kül konilerine rastlanır. Bunlar genç volkanik faaliyetler sonucunda oluşturulmuş küçük konilerdir. Konya’nın ormanları ve su kaynaklarının büyük bölümü buradaki yükseltilerde yer almaktadır. Bölgenin güneyindeki kireç taşlarından oluşmuş yükseltilerin bulunduğu yerlerde mağaralar oluşmuştur. Bunlardan Çamlık mağaralar ve Seydişehir’de bulunan Tınaztepe mağarası, en önemlileridir. (İslam ansiklopedisi;1961,cilt3)

Güneyden kuzeye, batıdan doğuya doğru alçalan Konya’nın büyük bir bölümünü oluşturan platolar bulunmaktadır. Ortalama yükseklikleri 1.000 m.ye ulaşan, geniş düzlüklerden oluşan Cihanbeyli ve Obruk platoları bunların en önemlileridir. Obruk platosunda kireç taşı tabakaları üzerinde gelişmiş karstik şekillerden olan obruklara rastlandığından, plato bu isimle anılmıştır. Bu obrukların en büyüğü Kızören obruğudur. Konya’nın kuzeydoğusunda yer alan Kızören obruğu kireç taşlarının çözülmesi ile oluşmuştur. Ayrıca obruk içerisine suların dolması ile aynı ismi alan bir de göl oluşmuştur. Obruk platosu yöresinin en çukur yeri olan Tuz Gölü ile Konya ve Ereğli ovalarını birbirinden ayıran bir eşik görünümündedir. İlin kuzeyinde, Tuz Gölü’nün batısında Cihanbeyli platosu yer almakta olup, genel olarak kireçtaşı tabakaları ile kaplıdır. Bu plato akarsular tarafından az parçalanmış dalgalı bir yüzeye sahiptir.

Konya platolarından sonra en fazla alanı kaplayan ovalar genellikle buradaki bir gölün ortadan kalkması veya göl tabanındaki alüvyonların birikmesinden ötürü ortaya çıkmıştır. Obruk platosunun kuzeyindeki çukur alanda Tuz Gölü, güneydeki

Hotamış bataklığı ile İvriz bataklıkları burada oluşan eski göl kalıntılarıdır.(Meydan larausse;1999,200-205)

Konya ve Ereğli ovaları ilin en geniş ovalarıdır. Bu ovalar Konya ve Ereğli arasında geniş düzlükler şeklinde uzanırlar. Konya ili bu ovaların batı ucunda kurulmuştur. Çumra, Karapınar ovaları ile Bozdağların kuzeyinde yer alan Altınekin, Sarayönü ve Kadınhanı ovaları ilin başlıca ovalarıdır. Bu ovalar dışında; Beyşehir ovası, Seydişehir ovası, Doğanhisar ovası ile Yukarı Sakarya ovalarının güney ucunu oluşturan Yunak ve Akgöl ovaları bulunmaktadır.

Konya ili sınırları içerisinde daha çok mevsimlik ve sel rejimli akarsular yer alır. Buradaki akarsuların boyları kısadır. Konya ilinin geniş sahaları, kapalı havza olması sebebiyle akarsular ova tabanlarındaki bataklıklarda kaybolur. Bölgedeki akarsular kar ve yağmur suları ile beslenirler. Konya'daki yağış rejimi düzensiz olduğu için bu akarsuların rejimi de düzensizdir. Birçoğu, yaz aylarında kururlar; ancak ilkbahar ve yaz aylarında kısa süreli sağanak yağışlar ile sel baskınlarına sebep olabilmektedir. Konya'da akarsuların su toplama havzaları farklı yönlere akış gösterirler. Bunlardan Yukarı Sakarya Nehri'ne ulaşan Gökpınar Deresi ile Karadeniz'e, Göksu Nehri'nin kuzey kolu olan Hadim Çayı, Manavgat Nehri'nin yukarı havzası çevresindeki dere ve çaylar açık havza niteliğinde olup sularını Akdeniz'e ulaştırırlar.

Bu akarsulardan Tuz Gölü, Çavuşçu Gölü, Beyşehir Gölü, Ereğli Ovasındaki Akgöl, Hotamış Bataklığı çevresindeki yükseltilerden kaynağını alan dereler ise, kapalı havza şeklindeki bu alanlara dökülürler.(Odabaşı,1999,7-12)

İlin güneyindeki kapalı havzanın merkezinde Konya ve Ereğli ovalarında kuraklık nedeniyle göl oluşmaz ve buradaki yükseltilerden kaynağını alan dereler ovada kaybolurlar.

Konya'da yer alan en büyük ve en önemli akarsu Çarşamba Suyu'dur. Kaynağını Bozkır ilçesindeki yükseltilerden aldıktan sonra Beyşehir Gölü'nün ayağı ile birleşerek Çumra Ovası sular. Çarşamba Suyu üzerinde, sel sularını önlemek ve sulama amaçlı Apa Barajı kurulmuştur.

Konya ilinde Meram Çayı, Sille Deresi, May Deresi, İvriz, Bolasan, Çiğil, Doğanhisar İnsuyu, Göksu, Adıyan, Engilli, Çavuşköy, Karasu Çayları da diğer önemli akarsulardandır. Şehrin içme ve kullanma suyu olarak kullanılan Hatıp,

Çayırbağı, Mukbil ve Dutlu Suyu ve Hotamış Bataklığı çevresindeki çeşitli su kaynakları da bulunmaktadır.

Konya ili sınırları içerisinde birçok tabii göl ve bataklık bulunmaktadır. Bunların bazılarının suları acı ve tuzlu, bazılarının da tatlıdır. Bu göller oluşum yönünden de birbirinden farklı özellikler gösterirler.

Kapalı bir havzanın merkezindeki Tuz Gölü Türkiye'nin yüzölçümü olarak ikinci büyük gölüdür. Yaz aylarında buharlaşma nedeniyle küçülen gölün derinliği 12 m. civarında olup, kuruyan kesimlerde oluşan tuz tortuları Türkiye'nin tuz gereksinimini karşılamaktadır.

Konya-Isparta sınırı üzerinde, Konya'nın batısında yer alan Beyşehir Gölü, Türkiye'nin 3. büyük gölüdür. Aynı zamanda en büyük tatlı su gölüdür. Tektonik-Karstik olaylardan oluşan Beyşehir Gölü, aynı zamanda Türkiye'nin en önemli milli parklarından biridir. Su ürünleri açısından ekonomik değeri yüksek olan Gölün iki plajı, 22 adası ve pek çok kayalığı bulunmaktadır. Göl Ornitolojik bakımdan önemli bir kuş üreme, barınma, beslenme ve konaklama merkezidir. Tektonik olaylardan oluşan, Konya'nın kuzey batısında, Konya-Afyonkarahisar il sınırında yer alan Akşehir Gölü'nün suyu tatlıdır. Sulama suyu olarak kullanılmakta olup kamış üretimi de yapılan göl, su ürünleri açısından ilin ekonomisinde önemli yer almaktadır.

Konya'nın tektonik oluşumlu göllerinden Suğla Gölü, ilin güneybatısında, kuzeybatısında Ilgın (Çavuşçu) Gölü yer almaktadır. Ayrıca Ereğli ilçesinin batısında, İvriz Deresi'nin suları ile beslenen Akgöl sazlıklarında 200'ün üzerinde kuş türü yaşamaktadır. Küçük bir göl olan Yunak Gölü'nün çoğu yeri bataklıktır. Bunların dışında Konya'nın karstik sahalarında, karstik şekillerden olan obrukların sularla dolması ile çok ufak göller meydana gelmiştir. Bunlar Kızören obruğu, Timraş obruğu, Obruk gölü, Çıralı gölü, Meyil gölüdür.

Ayrıca il topraklarında volkanik göller de bulunmaktadır. Bunlar; volkan konilerinin çevresinde volkanizmanın etkisi ile daire şeklinde çanaklar oluşmuştur. Bu çanaklara suların dolması ile Acıgöl Maarı ve Meke Gölü gibi küçük maar gölleri meydana gelmiştir. Bu krater göllerinin içerisinde magnezyum sülfat çözeltileri vardır. Bu nedenle suları acıdır ve gölde canlı yaşamaz.(www.bizimkonya.com\konyacografyası)

Meke Gölü, Kültür Bakanlığı, Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 1.Derece Doğal Sit Alanı ilan edilmiştir. Konya ilinde Çumra, Ereğli, Cihanbeyli, Akşehir, Yunak ovalarında yaklaşık 20 ila 100 m. arasında zengin yeraltı suyu bulunmaktadır. (Ersöz;2004,53-60)

2.2.2 Maden Tarım Hayvancılık ve Maden

Konya ili sınırları içerisinde Türkiye'nin en büyük alüminyum (boksit) ve magnezit yataklarının yanı sıra, kömür, kil, çimento hammaddeleri, kurşun-çinko, barit madenleri ile önemli oranda yer altı suyu rezervleri bulunmaktadır. Alüminyum (boksit) yatakları Seydişehir ilçesi güneyinde Üst Kretase zaman aralığında karasal ayrışmalarla meydana gelmiştir. Magnezit yatakları ise Meram ilçesi sınırları içerisinde olup tek başına hem Konya'nın hem de dünyanın en büyük rezervli (80 milyon ton) magnezit yatağıdır. Yunak civarında magnezit ve az miktarda lüle taşı yatakları bulunmaktadır.

İlgın (Haremi Kurugöl), Beyşehir ve Seydişehir ilçelerinde Pliyosen yaşlı toplam 750 milyon ton rezervli linyit kömürü yatakları bulunmaktadır. Beyşehir, Selçuklu ve Ilgın civarında önemli miktarlarda kil yatağı vardır. Ayrıca Bozkır'da barit, Hadim (Kızılgiriş) ve Bozkır'da (Küçükusu) kurşun çinko yatakları bulunmaktadır.

Ayrıca Konya'nın birçok yerinde çimento hammaddelerinden kil, kalsit, jips, tras, kireçtaşı ve dolomit gibi hammaddeler bulunmaktadır. Konya ve çevresindeki Çumra, Ereğli, Cihanbeyli, Akşehir, Yunak ovalarında yaklaşık 20–100 metreler arasında yeraltı suyu bulunmakta ve bazı yerlerde bu su artezyen yapmaktadır.

Konya ilinde en fazla alana sahip yeryüzü şekli ova ve platolardır. Ovaların tabanlarında yer alan çukur kısımlarında kapalı havzalar oluşmuştur. Yükselti az yer tutar, genellikle ilin güneyinde toplanmıştır. Ovalar, platolarla birbirinden ayrılmıştır. Platolar akarsular tarafından fazla derin parçalanmamıştır. Açık havza kısımları da vardır. Deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1.016 m.dir. Yüzölçümü 39.000 km², toplam nüfusu 2.217.969'dur. (Meydan Larousse,1999,205-207)

Konya ilinde karasal iklim hüküm sürmekte olup, yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk, sert ve yağışlı geçer. Konya 326 mm. ile Türkiye'nin en az yağış alan bölümüdür.

Konya ili içerisinde geniş düzlükler olmakla birlikte ovalar ve platolar arasında iklim elemanlarının değerlerinde farklılıklar olmaktadır. Yüksekliğe bağlı olarak sıcaklık düşmekte, yükseltilerde ise tamamen farklı olmaktadır. Konya'da yıllık ortalama sıcaklık 11,5 derecedir. Temmuz ayında ortalama sıcaklık 23 derecedir. Ocak ayında ortalama sıcaklık 0 derece civarındadır. Maksimum sıcaklık 40,0 derece ve minimum sıcaklık 28,2 derecedir.

Konya ekonomisi tarım, hayvancılık, sanayi, halıcılık ve turizme dayalıdır. Yetiştirilen başlıca tarımsal ürünler; buğday, arpa, şeker pancarı, nohut, kuru fasulye, patates, soğan, yulaf, çavdar, mercimek, ayçiçeği, fiğdir. Meyve olarak, üzüm, elma, kavun, armut, karpuz, kiraz, vişne yetiştirilir. Sebzeçilikte ise; domates, havuç, lahana, pırasa, sakız kabağı, fasulye, ıspanak ve salatalık yetiştirilmektedir. Hayvancılıkta büyük ve küçükbaş hayvan besiciliği yapılmakta olup, sığır, Ankara keçisi, kıl keçisi, tiftik keçisi ve koyun yetiştirilir. Tavukçuluk, arıcılık da yapılmaktadır. Akarsu ve göllerde de tatlı su balıkçılığı yapılmaktadır.

Konya'daki belli başlı sanayi kuruluşları, dokuma, şeker, un, bisküvi, meyve suyu, tuğla, kiremit, tarım makineleri, makarna, bulgur, irmik, rafine tuz, salça, deri ve deri konfeksiyon, yonga levha üreten fabrikalar ve iş yerleri bulunmaktadır. Küçük sanayinin belli başlı etkinlik kolları arasında; tarım araçları, metal eşya üretimi, dokumacılık, orman ürünleri ve gıda sektörleri bulunmaktadır. Konya, Beyşehir, Lâdik'te halı dokumacılığı ön plandadır. Konya'nın Mevlâna'dan ötürü turizmi ekonomide ön planda gelmektedir. Ayrıca Konya'daki müzeler, Selçuklu eserleri, orman içi dinlenme yerleri, Meram Bağları, Akşehir'de Çamlıköy, Beyşehir'de Yakamanastır, Kale Çamlığı, Kızılören Çamlığı diğer turistik nitelikli yerleridir.

Konya topraklarında, tuz, linyit, cıva, barit, kireçtaşı, bentonit, magnezit, alüminyum, asbest, sepiyolit (lületaşı), kurşun, çinko, çimento hammaddesi, dolomit, jips, tras, kil, kalsit hammaddesi yatakları bulunmaktadır.

Şehir merkezi etrafında, Loras (2.010 m) ve Erenler (2.319 m) başta olmak üzere yüksek sayılabilecek dağlar dışında yüzlerce km büyüklükteki ovalarda herhangi bir yükseltiye rastlanmaz. Ancak ilin güney kesimi Toros Dağları, güneybatısı ise Sultan Dağları ile çevrilidir. Yine güneyinde volkanik dağlar ve krater göllerine rastlanır. Aydos Dağı da (3.430 m) ilin güneyinde olup en yüksek

dağıdır. Ülkemizin tahıl ambarı durumunda olan düzlükler; Konya Ovası, Cihanbeyli Yaylası ve Obruk Yaylasından oluşmaktadır. Konya Ovası 'nın en çukur yeri Aslım mevkii (975 m), en yüksek yeri de Alâeddin Tepesidir (1080 m).

İlimiz topraklarının büyük bir bölümü, İç Anadolu'nun yüksek düzlükleri üzerine rastlar. Güney ve güneybatı kesimleri Akdeniz bölgesine dâhildir. Konya, coğrafi olarak 36° 41' ve 39 16' kuzey enlemleri ile 31° 14' ve 34° 26' doğu boylamları arasında yer alır. Yüzölçümü 38257 km (göller hariç)'dir. Bu alanı ile Türkiye'nin en büyük yüzölçümüne sahip olan ilidir. Ortalama yükseltisi 1016 m'dir. İdari yönden, kuzeyden Ankara, batıdan Isparta, Afyonkarahisar, Eskişehir, güneyden İçel, Karaman, Antalya, doğudan Niğde, Aksaray illeri ile çevrilidir.

Konya ili, doğal açıdan kuzeyinde Haymana platosu, kuzeydoğuda Cihanbeyli Platosu ve Tuz Gölü'ne, batısında Beyşehir Gölü'ne ve Akşehir Gölü'ne, güneyinde Sultan Dağları'ndan başlayan Karaman ilinin güneyine kadar devam eden, Toros yayının iç yamaçları önünde bir fay hattı boyunca oluşmuş volkanik dağlara, doğusunda ise Obruk platosuna kadar uzanır.

İlin uç noktalarını kuzeyinde Kulu'nun Köşkler Köyü, batısında Akşehir'in Değirmen Köyü, güneyinde Taşkent'in Beyreli Köyü, doğusunda ise Halkapınar'ın Deli Mahmutlu Köyü uç noktalarını oluşturmaktadır.

Konya yüzölçümü 38257 km² dir. Bu alanı ile Türkiye'nin en büyük yüzölçümüne sahip olan ilidir. Konya'nın bu yüzölçümüne göller dahil değildir.

Tuz Gölü, Akşehir Gölü, Beyşehir Gölü ve Suğla Gölü il sınırları içindedir. Sulama amacıyla Cumhuriyet döneminde May, Apa, Altınapa barajları yapılmıştır. Yarı kurak bir iklime sahiptir. Karapınar ve Ereğli, Türkiye 'nin en az yağış alan yerleridir.(Meydan Larousse;1999,207-208)

Konya merkezine 10 dakika mesafede bulunan Meram, insana doğa ve hayat sevgisi sunuyor. Yeşil alanları, mesire yerleri ile ünlü Meram eskiden bağılık bir alanmış. Meram bağlarından bugüne ise sadece türküsü kalmış. Bağların yerinde lüks yapıların ve villaların yükselmesine rağmen Meram Çayı ve yeşil alanlar hala güzelliğini korumaktadır. Meram Çayı'nın her iki yanını çay bahçeleri ve lokantalar süslüyor. Çayın içinde gezinti tekneleri bulunuyor. Aydın Çavuş Tepesi'ne çıkarak tüm Konya'yı kuşbakışı görebilirsiniz. Aslında, Konya güzelliklerini göstermek konusunda Aydın Çavuş'a oldukça cömert davranıyor. Meram'a geldiğiniz zaman

Konya'nın yöresel yemeklerini bir de burada, doğa eşliğinde tatmalısınız. (BizimKonya.com, Eylül 2007, Konya'nın Coğrafi Yapı ve Özellikleri, <http://www.bizimkonya.com/konyacografyasi.html>, Erişim Tarihi: 09.01.2010)

2.2.3 Konya'nın Ekonomisi Hakkında

Konya ilinin ekonomisi tarıma ve özellikle buğday tarımına dayanır. Türkiye'nin buğday ambarı sayılır. Faal nüfusun % 75'i tarım, hayvancılık, balıkçılık, avcılık ve ormancılıkla uğraşır. Yıllık safi gelirinin % 40'ı tarımdan elde edilir.

2.2.3.1. Tarım: Konya il topraklarının % 90'dan biraz fazlası tarıma elverişlidir. Ekili alanların en büyük kısmı tahıla tahsis edilmiştir. Başlıca tarım ürünleri buğday, şekerpancarı, ayçiçeği, patates, soğan ve haşhaştır. Sebzeçilik Ereğli ve Akşehir'de önemlidir. Diğer yerlerde ancak sulanabilen yerlerde yapılır. Ereğli'nin havucu ve Çumra'nın kavunu meşhurdur. Ereğli'de bağcılık da gelişmiştir. Beyşehir'de mantara benzeyen göbek bitkisi meşhurdur. Et yenmiş gibi lezzetli yemeği yapılmaktadır. Elma, armut, erik, kiraz ve vişne en çok yetiştirilen meyvelerdir.

Konya ili modern tarım araçlarının en çok kullanıldığı illerimizden biridir.

Konya Ovası, Tuz Gölü kenarı hariç, alüvyonlu topraklardır. Bu ise ziraat için en müsait topraklardır. Konya Ovası sulanabildiği takdirde Macaristan Ovalarından daha verimli olabilir. Bunu sağlamak için Sultan İkinci Abdülhamid Han 1907'de 80.000 Osmanlı altını karşılığı Çumra Ovasının sulanmasını Almanlara ihale etmişti.

Konya'da su, çok olup pompalama imkânı yoktur. Göl suyu yükselince etrafı su basmaktadır. Beyşehir Gölü 1 cm yüksekliğinde 7 milyon m² su toplanır. Pompalarla saniyede 22 m³ su çekilmektedir. Hâlbuki 60–70 m³ su çekilmesi lâzımdır. Bu yapılamayınca etrafı (ekili araziye) su basmaktadır. Çok kişi Konya Ovasının sıkıntısını susuzluk sanır. Hâlbuki Konya Ovasının derdi sudan istifade edilememesidir. Konya Ovasında 200 bin hektar sulanabilir arazinin ancak dördte biri sulanabilmektedir. Konya'nın yüzölçümü 43.845 km² (göller dâhil) iken Belçika'nın yüzölçümü 30 bin 507 km² dir. Konya Ovası yanlış olarak bazı kitaplarda ziraata elverişsiz ve kuru olarak gösterilmiştir. Gerçekte ise sulandığında Konya Ovası dünyanın en verimli ovalarının başında yer almaktadır. Konya Ovası ziraat için aranan entansif ziraata elverişlidir. Devlet Konya Ovasının sulanması çalışmalarına

başlamıştır.(meydanlarousse;1999)

2.2.3.2. Hayvancılık: Geniş çayır ve meralara sahip olan Konya ilinde hayvancılığın önemi büyüktür. Koyun, kıl keçisi, tiftik keçisi ve sığır beslenir. Arıcılık gelişmiştir.

2.2.3.3. Ormancılık: Konya ilinin orman varlığı azdır. 600 bin hektarlık orman ve 200 bin hektara yakın fundalık alan vardır. Ormanlar daha çok Beyşehir, Seydişehir, Akşehir, Taşeli platosu, Karaman, Bozkır, Hadım ve Ereğli ilçelerinde bulunur. Orman içinde 155, orman kenarında 120 köy vardır. Senede 140.000 m³ sanayi odunu ve 104.000 ster yakacak odun elde edilir.

2.2.3.4. Madencilik: Konya madenler bakımından da zengin sayılır. Türkiye'nin en zengin boksit yatakları Seydişehir yakınındadır. Tuz üretiminde Konya önde gelir. Ayrıca cıva, manyezit, linyit ve barit de önemli madenlerdendir.

2.2.3.5. Sanayi: Konya genişleyen işyerleri ile sanayi şehri hâlini almaktadır. Sanayi tarıma dayalı olarak gelişmektedir. Sanayileşme 1960'dan sonra hızlanmıştır. Hâlbuki 1960 senesine kadar Konya'da un fabrikaları dışında 1937'de kurulan Sümerbank Pamuklu Sanayi Müessesesi, 1954'te üretime geçen Şeker Fabrikası vardı. 1960'tan sonra imalât sanâyii hızla artmıştır. Konya'da 10 kişiden fazla işçi çalıştıran iş yeri sayısı 300 olup, Konya'da bulunan 7 şirket Türkiye'nin 500 büyük şirketi arasında yer alır. 1960–1970 yılları arasında kurulan sanâyii tesisleri şunlardır: 1963'te Çimento Fabrikası, 1969'da Seydişehir Alüminyum Tesisleri. Konya ilinde 1970'ten bu yana sanâyii çok hızlı gelişmiştir. Bu devrede kurulan sanâyii tesislerinden bazıları şunlardır: Bağdaş Metal ve Ağaç İşleri Sanâyii ve Ticâret A.Ş., Çumpaş “Çumra Patates ve Zirâî Ürünleri Değerlendirme A.Ş.”. Konaltaş Alüminyum Tüp Fabrikası, Akalsan Akşehir Tel Fabrikası, Yem Fabrikaları, Ilgın Şeker Fabrikası, Süt ve Yağ üreten Aksantaş, Ersu Meyve Suyu ve Gıda Sanâyii A.Ş., Geniş Genel Gıda Sanâyii A.Ş., Şekerli Gıda maddeleri üreten Özsan Şekerleme ile Ece Şekerleme Fabrikaları, rafine tuzu üreten Cihankur A.Ş., Makina ve Motor îmal eden Tümosan, Konsantaş Konya Döküm Makina Sanâyii ve Ticaret A.Ş., Maden SanâyiiA.Ş., Çumra Kâğıt Sanâyii'dir. Bilhassa Tümosan Türk Motor Sanayi ve Ticâret A.Ş. 8 milyon m² üzerinde 410 bin m² kapalı saha içerisinde motor, traktör ve aktarma organları imâlâtı yapılmaktadır. Konya'da ayrıca Türkiye'nin her köşesine otomatik un değirmenleri kuran ve komple değirmen makineleri yapan sanâyii vardır.

Yeraltı su kaynaklarından istifade için kurulan Derinkuyu Su Pompaları Sanayi Türkiye çapında aranan pompalar olmuştur. Kalorifer kazanı, buhar kazanı, ısıtma, havalandırma, çelik konstrüksiyon ve kurutma fırınları da imal edilmektedir. Seydişehir Alüminyum Fabrikası yılda 120.000 ton alümina işleyerek 40.000 ton alüminyum üretebilecek kapasitededir. Türkiye’de tek torna aynası imal eden kuruluş Komtaş olup senede üç vardiyada 21.000 adet torna aynası imal edebilecek kapasitededir. Konya ilerde bir sanayi merkezi hâline gelmeye namzet bir ildir.

Ulaşım: Konya kara, hava ve demiryolu ulaşımı bakımından zengindir. Bilhassa karayolu bakımından 7 yöne uzanan karayolları ile Anadolu’nun her köşesine ve ilçelerine bağlanır.

Konya Türkiye’nin en uzun karayolu ağına sahiptir. Devlet yolları 1652 km, il yolları 1500 km olup, toplam 3152 km’dir. 970 köy ve bucağına yol yapılmıştır. 152’si il ve devlet yolları üzerindedir. 652 köye kaplamalı ve 191 köye düzlenmiş toprak yol yapılmıştır.

Demiryolu, Konya ve ilçe merkezinden geçer. Demiryolu hattı Afyonkarahisar-Akşehir- Ilgın-Sarayönü-Konya-Çumra-Karaman-Ereğli güzergâhını takip ederek Ulukışla yakınında Konya topraklarından çıkar.

Türk hava yolları haftada iki gün İstanbul-Konya, Konya-İstanbul arasında uçak seferleri yapmaktadır. Ayrıca, toplu taşımacılıkla şehir içi ulaşımını rahatlatmak bakımından üniversite kampüsüne kadar uzanan Hafif Raylı Sistem hizmete girmiştir. (TürkçeBilgi.com, Mayıs 2008, Konya Ekonomisi Hakkında Bilgi, http://www.turkcebilgi.com/konya_ekonomisi/ansiklopedi, Erişim Tarihi: 04.02.2010)

2.2.4 Konya Kültürel Yapı Özellikleri ve Konya’nın Kültür Değerleri

Konya her tarafı tarih kokan bir şehirdir. Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlılar bu ilde çok sayıda ve değerli tarihî ve sanat eserleri bırakmışlardır. Türk târihinin en eski ve kıymetli eserlerini sînesinde barındıran Konya, ayrıca bir gönül diyârıdır.

Her toplumun kendine özgü ekolojisi içinde biçimlenen bir kültürü vardır. Ve bu kültürel alışkanlıklar şehir temelinde düşen biçimi de hayat tarzlarını oluşturur. Paris’in bir yaşam kültürü olduğu gibi Sürtin, Liman’ın olduğu gibi Konya’nın da kendine özgü ekolojisi kültürel değerlerle harmanlanmış bir hayat tarzı vardır. Hayat

tarzı gelenekle, toplumsal kültürle ama bunların yanında maddi hayat dediğimiz ekonomik yaşantı ve siyasi hayat ile de kurulan alışverişler ile biçimlenen bir şehir kültürü halinde tecessüm eder. Bu bağlamda, Konya hayat tarzını anlamak için onu şekillendiren ekolojiye, şehir yaşamına ve bu şehir yaşamı içinde şekillenen maddi hayat olarak ekonomiye ve aynı zamanda ülke genelinde üretilen kültürle ve tabii ki gelenekleri şekillendiren zihniyet kalıplarına ve bunlar kadar önem taşıyan tarihe bakmak gerekir. Konya hayat tarzının özünü oluşturan gelenek ve geleneksellik olgusuna ve bunun modern ve post modern dünyadaki konumlarına bakılmalıdır.(Kentel; 2005 s:24)

Gelenekle modernlik arasında her zaman mutlak zıtlıklar olmadığı gibi, tersine sızıntılar her zaman mevcut olmuştur. Modernlik kendini geleneğin reddi üzerinde konumlandırmıştır ama her zaman bir gelenek olarak var oldu. Gelenek modernlik kavramı sadece geç modernleşen, modernliği kendi içsel dinamikleri ile tamamlayamadan kesintiler yolu ile modernliğin ithal edildiği toplumlarda birbirine bütünü ile karşıymış gibi konumlandırılır. Her toplum belli bir ölçüde geleceğe açık yaşar, ama geleceği geçmişten transfer ettikleri ile anlamlandırır. Gelenek, doğası gereği sürekliliğe vurgu yapan bir kavram olarak bir kuşaktan diğerine gelen, elden ele aktarılan varlığını sürdürmesi sağlanan kültürel pratikler yahut alışkanlıklar bütünü anlamına gelmektedir. Dolayısı ile gelenek kendinden sonrakilere taşındığı için, öncekinin sonrakine oranla daha fazla değer taşıdığı bir durumdur. (Doğu ve Batı Dergisi Gelenek sayısı; 2003 s;103-104)

Bu tanımlara bakılırsa gelenek; denemiş, test edilmiş alanda ısrar eden, ona duyulan güven temelinde şekillenmiş ve zaman içinde bir tür alışkanlığa dönüşmüş bir zihniyet durumudur. Geçmişe yönelik yapıldığı için öncekilerin yani ataların, dedelerin saygınlık kazanmasına yol açar.

İnancın temeli olarak geleneğin eleştirisi bazı kavramlarla birleşti. Geleneksellik kilise egemenliğinin, sosyal hiyerarşinin, servet dağılımındaki eşitsizliğin, toplumdaki en iyi konumlar üzerindeki öncelik hakkının zihin ve sosyal kurumların suçlamalarına maruz kalan diğer nedeni ve sonucu sayıldı. (Tanpınar, 2004, s;90-91)

Tüm bu nitelermeler Türkiye’de fazlasıyla kullanıldı ve gelenek, onun referansı dini elitlerin algısı içerisinde, genel kalmışlığın ve adaletin simgesi olarak

görülmüştür. Konya bu şartlar altında kendini muhafaza etmeye, gelenek ve kültürünü korumaya çalışan bir hayat kültürü benimsemiştir. Konya'nın hemen hemen geleneksel ruhunu bir ölçüde bile olsa koruyabilen (Anadolu kentlerinin çoğu gibi) nispeten dışa kapalı bir yaşam tarzı geliştirmesine yol açtı. Bunu en iyi estetik şekle sokan Tanpınar' dan okumak mümkündür. Tanpınar:” Dışardan böyle gizlenen Konya, içinden de böyle kıskançtır. Sağlam ruhlu, kendi başına yaşamaktan hoşlanan, dışarıdan gösterişsiz içerden zengin orta Anadolu insanına benzer. Onun çeşmelerinin akan çarbağ sularının sırrı, zengin işlenmiş kapıların ardında sırmalı çarşafın içine çömelmiş eski zaman kadınlarını andıran Selçuklu abidesinin büyüklüğünü, hüznünü duyabilirsiniz. Meram bağlarının tadını yakalayabilmek için ona yerli hayatın içinden gitmek lazımdır. Konya, tıpkı Mevlevilik gibi bir nevi itination ister. Bu alışma bittikten sonra şehir yavaş yavaş size tıpkı bugün için verebileceği her şeyi verdikten sonra sizden uzakta geçmiş çocukluğunu ve gençliğini hediye etmek isteyen hatırlatmalarla güzel ve sevmesini bilen bir kadın gibi mazisini açar. (Tanpınar; 2004 s;120-121)

Gelenekselcilik ve kültürel değerlere bağlılık ile onun modern biçimi olarak muhafazakarlık Konya hayat tarzını anlatmakta kullanabileceğimiz evrensel bir anahtardır. Muhafazakarlık her ne kadar gelenekten beslense de gelenek olmadığı gibi aslında geleneğin modernlik karşısında yaşadığı yenilginin sonucudur. Çünkü geleneksel değerler muhafaza etmek diye bir kavram anlam taşımazdı, gelenek ve kültürel değerler devamlılık içinde, kendi organik bütünlüğü içinde hayatini devam ettirdiği için bu kavram anlam taşımazdı.

Kültür boyutunda da modernleşme yakın tarihi öne çıkartan, kültürde batıya dönük ve milliyetçi bir tavır geliştirdiğinden, muhafazakârlık da tarih temelli ancak daha çok Osmanlıyı öne çıkartan, İslami yönleri vurgulayan, çok daha soyut bir Türk imgesine dayanan bir kültürel pozisyonu belirlemiştir. Yani modernlik unutmaksa; muhafazakârlık bir bekçilik, bir koruma kültürü olarak hafıza olma yolunu seçmiştir. Bütün bu kavramların konumuzla ilişkisine gelinde melezlik kavramını toplum bilimsel içerik ile ilk olarak kullanan, sömürge sonrası toplum incelemeleri yapan toplum bilimci Hamini Babha'dır. O, bu kavramı sömürge sonrası toplumlarda insanların kendi kültürel kimlikleri ve sömürgecilerin kültürleri arasında bir sentez yapanlar için kullanmıştır. Konya'ya bakıldığında teknoloji kullanımı, tüketim

kalıpları vb. maddi hayat kültürü öğeleri noktasında modern, zihniyet olarak ise geleneksel olan bir toplumsal tasavvur, bir toplumsal hayat biçimi ile karşılaşmıştır. Yani bir yanda geleneksel İslami kültür, diğer yanda Batılı yaşama pratiklerince kuşatılmaya başlayan modern maddi hayat ve bunları kendine göre kaynaştıran bir toplum ile karşılaşmaktadır.

Bunlar Konya'ya, Konya dışından yüklenen anlamların nedenli geçersiz olduğunu gösterir. Türk toplumunun Konya örneğinde de görüldüğü gibi kendi anlam dünyasına göre modernleştiğini gösterir. (Konya'nın Kültürü, Temmuz 2006, www.metiskitap.com, Erişim Tarihi: 10.09.2010)

Anthony Giddens ise “Kısmen küreselleşmenin doğrudan bir sonucu olarak bir gelenek sonrası toplumdan söz edebiliriz. Geleneklerin kendilerini açıklamaları ve sorgu ile söyleme açık hale gelmektedir. Modern toplumların gelişimlerinin ilk evrelerinde geleneğin yeniden pekişmesi toplumsal düzeni sağlamlaştırmada önemli bir rol oynadı. Geleneksel düşünce tarzına karşı gibi görünen bilimin kendisi bile bir tür gelenek haline gelir. (Giddens; 2004 s;9-27)

Konya için gelenek ve kültürel değerlere bağlılığın bir biçim olmasından söz edilemez, olsa olsa kendini güvende hissetme, ayaklarını güvenli bir toprak parçasına basmak için geleneğe sığınmaktan bahsedilebilir. Yani Konya için bunlar, düşünülen, üzerinde karar verilecek yeni şeyler olmadığı gibi, Konya dünyaya ve diyaloga açık bir yaşam tarzı oluşturmuş durumdadır. (www.turkpaint.com/konut/söyleşi)

“Günlük hayat o kocaman söylemlerin, ne kadar uğraşalarda ele alamayacakları ama sakatlayabilecekleri bir özgürlük alanıdır. Bazı kodlar kullanılmaktadır. Bu kodlar ile bütünlüğün parçalanmasını önlemeye çalışır. (Kentel; 2005 s;3)

Konya'nın farklı kültürlerin etkisi altında kalan binlerce yıllık tarihi vardır. Bunun ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. “Konya vilayeti ve Harsiyatı” adlı çalışması bir ilk olarak önem taşımaktadır. (Ergün 1976) Günümüze gelindiğinde ise Konya kültürü ile birçok eser bulunmaktadır. Konya'nın içinde barındırdığı tarihsel birikim ve kültürden dolayı pek çok sosyolojik gözlemin yapıldığı bir şehir sıfatına bürünmüştür. Tarihi tecrübesinden faydalanıp kendini zamanda yeniliğe açık tutmuş, vizyonunu geliştirerek 21.yy kent görünümüne sahip olmuştur. (Kalender ve Hülür 2003 s;230)

Yapılan bir araştırmanın bulguları ise Mevlana'nın Konya'nın kültürel değerlerinin oluşumunda ve değişim sürecinde geleneksel muhafazakar karakterini sürdürmesinde etkili olduğu gibi, tarihten bugüne eğitim konusunda Konya'nın ileri bi seviyede olmasına bağlanabilir. (Kalender ve Hülür 2003 s;233) Selçuklu döneminde 15, Karamanoğlu zamanında 11, Osmanlı zamanında ise 43 medresenin olması bunu ortaya koymaktadır. (Koroğlu 1999 s;32) Ayrıca hat tezhip çini seramik vs gibi sanatların hala daha devam ediyor olması, Konya'nın kültürel yapısını görmek açısından kayda değer bir durumdur. Hayat tarzı insanların kendilerinin ya da başkalarının davranışlarını tanımlarken yararlandıkları bir terimdir.(Kaya 2003 s;19) Bununla birlikte "kültür" kavramı ile hayat tarzının ilişkilendirilmesi konusu tartışmalı olmakla birlikte Mümtaz TURHAN' ın kültür tanımında kültürün üyelerine bir hayat tarzı sunan maddi ve manevi değerlerden oluşan karmaşık bir bütün olduğu ifade edilir.(Kaya 2003 s;20) Dolayısıyla hayat tarzı kültürün içinde yer almaktadır denebilir.

Büyük bir medeniyetin devamı niteliğinde olan Konya binlerce yıllık bir tarihe sahiptir.(Önder 1962 s;7) Bu uzun süreçte pek çok kültürün uğrak yeri olmuş., kimi kültürler derin izler bırakırken, kimileri ise zamanla dönüşüme uğrayarak farklı bir tarz oluşturmuştur.

Frigya, Lidya, Roma ve nihayet Selçuklu ile Osmanlı gibi önemli büyüklüğe ve güce sahip olan ülkeler için önemli bir konuma sahip Konya adı geçen ülkelerin kültürlerinden, hayat tarzından izler barındırmaktadır. Günümüze taşınan kültürel öğeler bir şekilde hayatın içine dahil olmaktadır.

Konya ve çevresinde yerleşim tarih öncesi çağdan başlar. Bu çağın iskan yeri olan "höyük"ler Konya sınırı içerisindedir. İslam'ın Anadolu'da yayılmaya başlaması ile Bizans'a akınlar başlamış, Emevi ve Abbasiler akınlarını Konya üzerinden gerçekleştirmişlerdir. 1071 de Anadolu'nun büyük bir kısmı ile beraber Konya da fethedilmiştir. Anadolu Selçuklu Sultanı Süleyman Şah 1076'da Konya'yı başkent yapmış ve bu tarihten itibaren de 200 yıl başkentlik yapmıştır. Osmanlı döneminde ise Konya, şehzadelerin valilik yaptığı çok önemli bir merkez haline gelmiştir. Osmanlı sultanları doğu seferlerini yaparken Konya'da konaklamışlardır. Bu süreç Konya'yı hem merkezi anlamda önemli kılmış hem de bir kültür ve medeniyet şehri olmasını sağlamıştır. (Önder, 1962,s-7)

Zaman içerisinde yaşam şartlarının değişmesi ile görünen en bariz durum kadının çalışma hayatına girmesi olmuştur. Bu gelişme kamusal alanda cinsiyet açısından nütürleştirirken, bazı davranış şekilleri geleneksel yaşam kültüründe de farklılaşmaya başlamıştır. Toplum hayatının kadının görünür olması ile yeniden tanımlanması, geleneksel dönemden farklılığı, zamanda bir kırılma noktasını gösterdiği için önemlidir. (Meriç, 2000, s-467)

Avrupa taklidi ya da Avrupalılaşıma Tanzimat sonrası süreçte Osmanlı toplum yapısında ve hayat tarzında daha sonra ise Cumhuriyet Türkiye'sinde büyük değişimlere yol açmıştır. Bu değişim toplumsal ve kültürel yapının sürekliliğinde problemlere neden olurken, gelecek şekillenmesini de etkilemiştir. Yöneticilerin genel kabulü ile başlayan bu değişim toplumdaki muhtemel yansımalar düşünülmeden toplumun geleceği kültürel olarak bir tehlikeye sürüklemiştir. Bu durum toplumu besleyeceği köklerden uzaklaştırırken toplum kültürü, hayat tarzı ve geleceği açısından sert bir kırılmaya neden olmuştur, diyebiliriz (Meriç, 2000, s-470)

Bu değişim Konya'nın kültür hayatını etkilemiştir. Ama yine de köklü bir geçmişe sahip olan Konya'nın bu tarihi kırılmalar karşısında daha dirençli olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü Konya bugüne kadar Selçuklu ve Osmanlı'dan günümüze uzanan gelenek, görenek ve kültürel değerlerine sahip çıkmıştır. (Odabaşı, t.y. s-69)

Konya'nın kültür ve sanat hayatındaki canlılık her zaman Selçuklu dönemi gibi olmamıştır. Bir milletin kültür – sanat hayatındaki kurumların önemi büyüktür. Kurulan medreselerin, başta tekkeler ve lonca teşkilatlarının aynı zamanda birer sanat ve zanaat kurumları olarak faaliyet göstermeleri birçok kültürel eserin çıkmasını sağlamıştır.

Türk mimarî anıtlarının zenginliği bakımından Konya, Türkiye şehirleri içinde İstanbul, Bursa ve Edirne'den sonra yer alır. Tarihî ve sanat eserlerinin çoğu kaybolmuş olmasına rağmen çok zengin bir hazineye sahiptir. Selçuklu eserleri en çok bu ildedir. Bozkır ortasında bir medeniyet abidesidir.

Başlıca tarihî eserleri şunlardır:

Konya Kalesi: Varlığı bilinen, fakat yeri bir türlü tespit edilemeyen târihî Konya kalesine âit Hastane caddesinde bir şahsa âit arsada kazı yapılırken 5 m derinlikte 50x70 cm ebadında düz satırlı halde duvar taşları bulunmuştur. Konya surlarını

yeniden inşa edercesine Sultan Alâeddin Keykubad yaptırmıştır. Aynı sultan, Konya iç kalesi ile iç kale sarayını da yaptırmıştır. Bugün hiçbirisi yoktur.

Gevale Kalesi: Takkeli Dağının bir yamacında sarp ve sivri tepe üzerinde yapılmıştır. Bu bölgenin kilit noktasıdır. Haçlı seferlerinde Selçuklu sultanları bu kaleye çekilmişlerdir. Selçukluların siyasi suçluları burada hapsedilmiştir.

Beyşehir Kalesi: Yapılış tarihî bilinmeyen kalenin sadece kapısı vardır. Sur temelleri toprakla örtülmüştür. Kaleyi 1288'de Eşrefoğlu Süleyman Bey; 1605 ve 1635 senelerinde Osmanlılar tamir ettirmiştir. Kale surlarının duvarları 7,5 m kalınlıkta idi.

Alâeddin Camii: 1156 senesinde Anadolu Selçuklu Sultanı Birinci Rükneddîn Mes'ûd zamanında temeli atılıp inşasına başlanmış, zaman zaman duraklamalar geçirmesinden dolayı Birinci Alâeddin Keykubat zamanında tamamlanabilmişti. 1221'de ibadete açılan cami Konya'nın en büyük ve en eski camisidir. Konya şehrinin Alâeddin Tepesi diye anılan yüksek bir noktasına kurulan cami, Selçuklu mimarisinin en güzel örneklerindedir. Minberi, abanoz ağacından olup, Anadolu Selçuklu ahşap işlemeciliğinin en güzel örnekleridir.

Sâhip Ata Külliyesi: Selçuklu vezirlerinden Sâhip Ata Fahreddîn Ali tarafından 1258–1283 yılları arasında yaptırılmıştır. Külliye, mescit, türbe, hanekah ve hamamdan meydana gelmektedir. Çeşitli zamanlarda tamir gören mescit ilk orijinalliğini yitirmiştir. Türbede Sahip Ata ve çocukları metfundur.

Sadreddîn Konevî Camii ve Türbesi: Şeyh Sadreddîn Mahallesindedir. Kible tarafındaki kapısının üzerinde Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait kitâbeler olup, Selçuklu kitâbesinden 1274 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. 1899'da tamir gören Caminin mihrabı Selçuklu çini süslemeciliğinin güzel örneklerindedir. Caminin doğu avlusundaki türbenin üzerinde köşeli tambura kaide üzerinde kafesli ahşap külâh, 1990 yılında Konya Valiliğince yeniden tamir edildi.

Mevlâna Türbesi ve Mevlevi Dergâhı Külliyesi: Türbede dünyaya nur ve feyiz saçan büyük evliyâ, İslâm âlim ve mütefekkeri, hak âşığı, Mevlâna Celaleddin-i Rûmî hazretleri metfundur. Selimiye Camiinin doğusunda, Üçler Mezarlığının kuzeyindedir. Külliyenin batısı derviş hücreleri, öbür tarafları duvarlarla çevrilidir. Külliye; Yeşil Türbe, gümüş kapı, mescit, semahane, derviş hücreleri, matbah,

Hurum Paşa Türbesi, Hasan Paşa Türbesi, Sinan Paşa Türbesi, Murad Paşa Kızı Türbesi, Mehmed Bey Türbesinden meydana gelmiştir.

Yeşil Türbe, hazret-i Mevlânâ'nın vefâtından beş sene sonra 1278'de Mîmar Bedreddîn Tebrizî'ye yaptırılmıştır. Mevlânâ hazretlerinin yanında mübârek babası Sultân-ül-Ulemâ Behâeddîn Veled, oğlu Sultan Veled, kâtibi ve vefâtından sonra halîfesi olan Hüsâmeddîn Çelebi, talebesi Salâhaddin Zerkubî, torunları ve yakınları yatmaktadır. Türbenin üzerinde kubbe-i Hadra (Yeşil Kubbe) denilen külah biçiminde on altı dilimli güzel bir kubbe vardır.

Osmanlı Sultanları hazret-i Mevlâna türbesine çok ilgi gösterdiler. Kânûnî Sultan Süleymân Han, Irak Seferine giderken hazret-i Mevlânâ'yı ziyâret edip türbenin yanına bir câmi inşa ettirmiştir. Üçüncü Sultan Mehmed Han, esaslı bir tamir ve türbenin yanına medrese, dervişler için hücre denilen 34 dâire yaptırdı. Sokullu Mehmed Paşanın oğlu Hasan Paşa türbenin kabristanı ile semâhâne denilen kısmını birbirinden ayıran gümüş bir kapı ile gümüşten iki basamaklı merdiven ilâve ettirdi. Türbe ve külliye günümüzde müze hâline getirilmiştir.

İplikçi Külliyesi: Alâeddîn Tepesinin doğusunda İkinci Kılıç Arslan'ın vezirlerinden Şemseddîn Altunba (Altınağa) yaptırmıştır. Samurcu Ebû Bekr tarafından genişletilmiştir. Câmi ve medreseden meydana gelen külliyenin medrese kısmı yıkılmıştır. Kalıntılara rastlanan medrese Anadolu Selçuklu döneminin ilk örneklerindedir.

Selîmiye Câmii: Mevlânâ türbesinin yanındadır. 1565'te Mimar Sinan'ın yaptığı tahmin edilmektedir. Çift minarelidir. Ak mermerden minberi taş işçiliğinin orijinal örneklerindedir. Yirminci asrın başlarında üslubuna uygun olarak tamir edilmiştir.

Güçük Minâre Mescidi: Akşehir'de Sultan Birinci Alâeddîn Keykubat zamânında Muhtesip Emînüddîn Hacı Hasan tarafından 1226'da yaptırılmıştır. Kare plânlı ve tek kubbelidir. Minâresi baklava biçimli tuğla süslemelidir.

Taş Medrese ve Mescidi: Akşehir'de Fahreddîn Ali Sahip Ata tarafından külliye olarak 1250'de yaptırılmıştır. Günümüze sadece medrese, mescit ve türbe ulaşmıştır. Medrese açık avluludur. Türbe, mescit ve minare çini mozaik süslemelidir.

Eşrefoğlu Câmii: Beyşehir ilçesinin İçerişehir mahallesindedir. Anadolu'daki ağaç direkli camilerin en büyüğü ve orijinalidir. Çeşitli zamanlarda tamir gören câminin

ne zaman ve kimin tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Caminin yanında Eşrefoğlu Seyfeddîn Süleyman için yaptırılmış bir türbe vardır.

İsmâil Aka Medresesi: Beyşehir'de Eşrefoğlu Câmîinin batısında 1369'da İsmâil Aka tarafından yaptırılmıştır. Kesme taştan olan binanın büyük kısmı yıkık vaziyettedir. Medresenin yanında İsmail Aka'nın türbesi bulunmaktadır.

Lala Mustafa Paşa Külliyesi: Ilgın ilçesindedir. Mimar Sinan'ın yaptığı külliye câmi, imâret, arasta ve kervansaraydan meydana gelmiştir. Cami 1577'de kervansaray kısmı ise 1584'te tamamlanmıştır. Arasta'da 12 dükkân vardır.

İkinci Selim Külliyesi: Karapınar ilçesinde Sultan İkinci Selim tarafından 1563'te Mîmar Sinan'a yaptırılmıştır. Külliye, cami, kervansaray, hamam, çeşme ve şadırvandan meydana gelmiştir. Külliye çeşitli zamanlarda tamir görmüş, bazı kısımları orijinallliğini kaybetmiştir.

Şeyh Sücâeddîn Türbesi: Musalla Mezarlığındadır. Kesme taştan, gövdesi 6 dilimli, tuğla kubbesiyle orijinal bir yapıdır. Yapım tarihî belli değildir.

Fakih Dede Türbesi: Burhan Dede Mahallesiinde 1454 senesinde tasavvuf âlimi Burhaneddîn Fakih için yaptırılmıştır. Kitabesi çok güzel mozaiklerle süslüdür. Türbe, Karamanoğulları devrinde, Selçuklu Mimarîsini devam ettiren önemli bir eserdir.

Nasreddin Hoca Türbesi: Akşehir'dedir. Tamirler yüzünden ilk orijinal yapı özelliğini kaybetmiştir. 1905 yılında Akşehir kaymakamı Şükrü Bey günümüzdeki şekliyle tamir ettirmiştir.

Seyyid Mahmut Hayrâni Türbesi: Akşehir'de ve şehrin batısındadır. 1268'de yaptırılan türbe, Karamanoğlu İkinci Mehmet zamanında tamir ettirilmiştir. Ceviz ağacından olan tek kanatlı giriş kapısı ahşap işçiliğinin ilginç örneklerinden olup, Akşehir müzesindedir. Ahşap sandukalar ise İstanbul Türk-İslâm eserleri müzesindedir.

Tavus Baba Türbesi: Konya'nın mesire ve tarihî yeri olan Meram'dadır. Sultan Alâeddin Keykubad'ın devrinde Konya'da vefat etmiş olan Şeyh Tavus Mehmed el-Hind metfundur. Taş ve tuğladan yapılmış sade bir eserdir. Yanında bir cami vardır.

Argıt Han (Altınapa Hanı): Konya-Akşehir yolu üzerinde Şemseddîn Altunba tarafından 1201'de yaptırılmıştır. Sade, süslemesiz yapı yıkık vaziyettedir.

Kızılviran (Kızılören) Hanı: Konya-Beyşehir yolunda, Birinci Gıyâseddîn Keyhüsrev tarafından 1205'te yaptırılmıştır. Yazlık ve kışlık bölümlerinden meydana gelmiştir. Girişin solunda üst katta bir mescit vardır.

Sultan Han: Konya-Aksaray yolu üzerinde Birinci Alâeddin Keykubad zamanında 1229'da yapılmıştır. 1278'de tamir gören yapı, yaklaşık 5000 m²'lik bir alanı kaplar. Dıştan kulelerle desteklenmiş görkemli bir kaleye benzeyen han, bu türün en büyük ve güzel örneklerindedir.

Horozlu Han: Konya-Akşehir yolu üzerinde Emir Câmedâr Eseddüddîn Ruz-apa tarafından 1246–1249 yılları arasında yaptırılmıştır. Bir bölümü tamir edilen yapının avlusu yıkıktır. İsmi, horozla alâkası olmayıp; Ruz-apa (Ruz-be, Uruz-be, Hunuz-be,...) kelimesinin etimolojik değişmesinden “Horozlu” adını almıştır.

Ishaklı Han: Akşehir-Çay yolu üzerinde Fahreddîn Ali Sahip Ata tarafından 1249'da yaptırılmıştır. Klasik Selçuklu sultan hanları plânındadır.

Kapu Camii: Eski Odun Pazarı Semtinde, Post Nişin Pir Hüseyin Çelebi tarafından 1568'de yaptırılmıştır. İki defa yıkılan, bir defa da yanan cami 1868'de bugünkü hâlini almıştır. İhyaiyye Camii diye de bilinir. Kapu Camii, Osmanlı devrinde Konya'da yapılan camilerin en büyüğüdür.

Aziziye Camii: Türbe Caddesinde 1671–76 seneleri arasında Damad Mustafa Paşa tarafından yaptırılmıştır. 1867'de yanan camiyi 1875'te Sultan Abdülaziz'in annesi Pertevniyal Vâlide Sultan yeniden tanzim ettirmiştir. Cami Barok-Rokoko Mimarî tarzlarının birleşmesinden meydana gelmiştir. Çift minarelidir.

Şemsi Tebrizî Mescidi ve Türbesi: Şems Mahallesindedir. Türbe ve mescidin yapılış târihi bilinmemektedir. Önceleri bir mezarlık içinde bulunan mescit ve türbenin etrâfı park hâline getirilmiştir.

Taş Mescit: Sultan Birinci İzzeddîn Keykavus zamanında Hacı Ferruh tarafından 1215'te yaptırılmıştır. Ana giriş kapısı ve mihrap Selçuklu taş işçiliğinin ilk zengin örneklerindedir.

Sırçalı Mescit: On üçüncü asırda yapıldığı tahmin edilen mescit, zengin çini mozaik süslemeleri ve tuğla örgüsüyle çok orijinal bir yapıdır. Sağlam olarak günümüze ulaşan, çini mozaik süslemeli mihrap, Selçuklu mihraplarının en güzel örneklerindedir.

Tâhir ile Zühre Mescidi: Beyhekim Mahallesindedir. Kitâbesi olmadığından kimin tarafından ve ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Yanında halk hikâyelerine konu olmuş Tahir ile Zühre'nin türbesi vardır.

Ali Gav Medresesi: Tarla Mahallesindedir. Yapım tarihî ve kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir. 1901'deki tamirattan sonra Mahmûd Bey Medresesi ismini almıştır. Medresenin yanında Hacı Bektâş-ı Velî hazretlerinin talebelerinden Ali Gav Baba metfundur.(İzbudak;1956, 51-61)

2.2.4.1 Mevlana'nın Hayatı

Mevlana'nın asıl adı Muhammed Celaleddin' dir. Mevlana ve Rumi de, kendisine sonradan verilen isimlerdendir. Efendimiz manasına gelen Mevlana ismi O'na daha pek genç iken Konya'da ders okutmaya başladığı tarihlerde verilir. Bu ismi, Semseddin-i Tebrizi ve Sultan Veled'den itibaren Mevlana'yı sevenler kullanmış, adeta adı yerine sembol olmuştur. Rumi, Anadolu demektir(Yazıcı;1936,s46) Mevlana'nın, Rumi diye tanınması, geçmiş yüzyıllarda Diyar-i Rum denilen Anadolu ülkesinin vilayeti olan Konya'da uzun müddet oturması, ömrünün büyük bir kısmının orada geçmesi ve nihayet türbesinin orada olmasındandır.

"Ölümümüzden sonra mezarımızı yerde aramayınız! Bizim mezarımız ariflerin gönüllerindedir"

2.2.4.2 2007 Mevlana Yılı

Hız. Mevlana'nın doğum yılı olan 30 Eylül 1207 tarihi oluşuna dolayısıyla, Türkiye, Afganistan ve Mısır'ın teklifi üzerine, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), 800'üncü doğum yılı olan 2007 yılının "Mevlana Yılı" olarak anılmasını kararlaştırdı.

2.2.4.3 5. Konya'nın Enleri ve İlkleri

Geçmişin izlerini sinesinde barındıran Konya, sahip olduğu tarih, kültür ve geleneğin ışığında, birçok yeniliğe de kapılarını ilk açan şehirlerden biri olup, geleceğe uzanmasını bilmiştir. On dokuzuncu asrın sonlarına doğru Konya'da

başlayan yenilik hareketleri yirminci yüzyılda da hızlı bir biçimde yol almış ve hala da durmaksızın devam etmektedir.

Dünya Kenti Konya'mızın ilkleri ve enleri:

Konya'da ilk matbaa 1869 yılında Konya Valisi Ahmet Tevfik Paşa'nın zamanında, Aslanlı Kışla civarında kurulmuştur.

1870 tarihinde de "Konya" isimli vilayet gazetesi bu matbaada Fransızca ve Türkçe olarak basılmıştır.

İlk fotoğrafhane ise 1895 yılında eski Şahin Sineması'nın arkasındaki sokakta Garabet Solakyan tarafından kurulmuştur. Bu fotoğrafhane 1916 yılına kadar aynı yerde faaliyet göstermiştir.

Konya'ya ilk tren, 1895 yılında Anadolu-Bağdat demiryolunun ulaşmasıyla 1896 yılında fiilen sefere başlamıştır.

Konya'da ilk idadi (lise) 1899 yılında bugünkü Tekel binasının arkasında bulunan Nizamiye Medresesi'nin bir bölümünde eğitime başlamış, daha sonra hapishane bitişiğindeki ortaokul binasına taşınmıştır.

Gene ilk Muallim Mektebi de 1912 yılında inşa edilen bugünkü Gazi Lisesi'nde öğrenime başlatılmıştır.

Atlı tramvay, 1906 yılında Sadrazam Avlonyalı M. Ferit Paşa'nın tavassutu ile Selanik Atlı Tramvayı bir şirket tarafından satın alınarak sefere konmuştur.

Konya'da ilk tayyare 7.1.1913 tarihinde Fransız Tayyarecilik Cemiyeti Tarafı'ndan organize edilen Paris-Kahire seferi dolayısıyla saat 11.05'de gelmiştir.

Konya'da ilk defa sessiz olarak 1915 yılında gelen sinema, ilk gösterime Sanayi Mektebi Salonlarında başlamıştır.

İlk elektrik, 1924 yılında Alâeddin Tepesi civarında ufak bir binada üretilmeye başlanmış iken, ciddi olarak 1929 yılında Meram Dere boğazında bir şirket tarafından kurulan santralde üretime başlanmıştır ve uzun seneler Konya'nın elektrik ihtiyacını karşılamıştır.

İlk buz fabrikası 1940'lı yıllarda Türbe Caddesi'nde, bugünkü katlı oto parkın bulunduğu yerde Cahit Solaklar'ın fabrikasında üretime geçmiştir.

İlk gazoz üretimine de gene 1940'lı yıllarda İstanbul Caddesi'ndeki Helvacı İbrahim Ser'in helvacı dükkanında Faik Gazi simli bir müteşebbisin ortaklığı ile başlamıştır.(Odabaşı;1999,54-56)

38 bin 257 kilometrekare yüz ölçümüyle Türkiye'nin arazi bakımından en büyük ili Konya'dır.

Yurdumuzun köy sayısı en fazla ve köy yolu ağı ise en uzun ili Konya'dır.

KOP (Konya Ovası Projesi), GAP tan sonra en büyük sulama projesi.

Anadolu'nun ilk ticaret borsası ve şu anda en büyük ticaret borsası yine Konya'dadır.

Türkiye'nin en büyük, dünyanın en modern şeker fabrikası olan Çumra Şeker Fabrikası Konya'dadır.

Türkiye'nin en büyük, dünyanın üçüncü büyük alüminyum fabrikası da Konya'dadır.

Zafer Meydanı'na yaptırılan, 20 florsan lambanın kullanıldığı, 4 metre çapındaki Türkiye'nin en büyük yer saati olarak nitelendirilen saati Konya'dadır.

Alâeddin Kavşağı, yaklaşık 1250 metre uzunluğuyla dünyanın en büyük dönele kavşağı olarak biliniyor.

Türkiye'nin en büyük tatlı su gölü olan Beyşehir Gölü ile ikinci büyük gölü olan Tuz Gölü Konya sınırlarında bulunuyor.

Türkiye'nin öğrenci sayısı en fazla üniversitesi olan Selçuk Üniversitesi Konya'dadır.

Dünyanın ilk Tarım Anıtı olan İvriz Kaya Kabartması Konya'da bulunmaktadır.

Dünyanın en eski yerleşim birimleri arasında gösterilen, ilk ev mimarisi ve ilk kutsal yapılara ait özgün buluntular ile yazının bulunmasından önceki insanlık tarihine ışık tutan Çatalhöyük, Konya'nın Çumra ilçesinde bulunmaktadır.

Mevlana Müzesi, Türkiye'nin en fazla ziyaret edilen müzelerinin başında geliyor.

Türkiye ve dünyanın en önemli havzaları arasında yer alan Konya Kapalı Havzası, ülke yeraltı suyunun yüzde 40'ını barındırıyor. (http://www.bizimkonya.com/konyali%20unluler.htmln_ilkleri_enleri.htm)

2.2.4.4 Nasreddin Hoca

Yalnız Anadolu insanın değil, bütün dünyanın gönlünde taht kurmuş halk bilgemiz Nasreddin Hoca, tarih boyunca Türk-İslam dünyasının gülen yüzü

olmuştur. Barış ve kardeşlik önermeleriyle dolu mesajları, insanlık tarafından kuşaktan kuşağa, dilden dile aktararak yaygınlaşmış, her çağda güncelliğini koruyabilmiştir. Nasreddin Hoca'nın fıkralarında Onun yol gösterici kimliği, hazırcevaplığı, ince mizah anlayışı her zaman ön planda yer almaktadır.

2.2.4.5 Nasreddin Hoca 800 Yaşında

Nasreddin hoca 1208 yılında Sivrihisar'ın Horto köyünde dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini köyün imamı olan babası Abdullah Efendi'den almış Arapça ve dini bilgiler öğrenmenin yanında Kuran'ı ezberleyerek hafız olmuştur. Konya'ya giderek öğrenimini sürdürdü.

Mevlana Yılı olarak kutlanan 2007 'nin ardından, 2008'de de Nasreddin Hoca'nın 800. doğum yıldönümü kutlanmıştır. (kültür ve turizm bakanlığı;2008) UNESCO'nun Mevlana Yılı ilan ettiği 2007'de Mevlana'nın, mesajları, hayatı ve eserlerinin tüm dünyaya yoğun şekilde tanıtılmakta olduğunu anımsatan Serin, "Mevlana'dan bir yıl sonra, 1208 yılında dünyaya gelen Nasreddin Hoca'nın 800. doğum yıl dönümünü 2008 yılında kutlamaya hazırlanıyoruz. Benzer tanıtım çalışmalarının Nasreddin Hoca için de yapılmasını arzu ediyoruz" dedi.

Bu tanıtım çalışmalarının, Akşehir ve Türkiye'nin tanıtımı şeklinde yapılmasını düşündüklerini belirten Serin, Nasreddin Hoca'nın tanıtımının Akşehir'in yerli ve yabancı turizm potansiyelini artıracığını ifade etti. (<http://www.bizimkonya.com/nasreddin%20hoca.html>)

2.3 Kent İmajı ve Vizyonu Açısından Konya

2.3.1 Konya İlinin Kent İmajı Kapsamı

Günümüz kentlerinde genel saptamalar yapılmak gerekirse öncelikle bu kavramı açıklamak gerekir. Günümüz kentleri deyimiyle anlatılma istenen Cumhuriyet döneminden sonra zamanımıza kadar kent gelişimi açısından bir şey kazanmamış, bunun yanı sıra çeşitli etkileriyle ilk oluşumundan ve yapılmasından çok şey kaybederek "sıradan kentler" arasına girmiş olan kentlerdir.

Bu kentler genellikle:

- a. Sosyal yaşam ve düzen değişikliği,

- b. Teknolojini getirdiği değişiklik,
- c. Fonksiyonel değişiklik gibi nedenlerle eski düzenini unutarak yeni bir kent kurmayı amaçlar. Yeni oluşan bu kent eski kenti yansıtmayan bir düzen olarak karşımıza çıkar.

Günümüzde kentlerin karakterlerini belirleyebilecek sadece çekirdek kısım vardır. Ve bu ilk kuruluştaki kenttir.

Türkiye gibi binlerce yıllık kültür birikimini barındıran bir ülkede bu tip kentlere rastlamak mümkündür. Başta İstanbul ve Ankara olmak üzere pek çok kentimiz bu tarz planlamalara uğramıştır.

2.3.2 Konya İli Kent Kimliği Kapsamı

2.3.2.1 Konya İli Fiziksel Kimliği

Konya Örneği;

Konya ilinin kimlik tanımlamalarını sıralamaya kalkarsak;

- Türkiye' nin tahıl ambarı,
- Mevlana kenti,
- Türklere başkentlik yapmış şehir,
- Anadolu' nun kültür başkenti,
- Konya geleneksel kent örneği,

v.b daha pek çok tanımla karşılaşırız. Konya'nın insanlara hissettirdiği en önemli düşünce tarih boyunca "muhafazakâr" düşünceye içtihat açacak kapılarını açan bir kent olduğunun imajı aksine Konya'nın modernliğe ve değişime açık bir kent olduğunu ifade etmiştir. İlk akla gelen "Mevlana" olmasına rağmen, uluslar arası alanda Mevlana'nın bilinmediği, yurt dışındaki isimlendirmenin "Rumi" şeklinde olduğu, Konya'nın sembollerini arttırmak yerine mevcut sembolleri çok daha iyi değerlendirmek gerektiği vurgulanmaktadır.(Anonim 1998, Şehircilik ve Mimarlık Tarihi, İstanbul)

2.3.2.2 Konya Kent Kimliği Belirleyicileri

Kuruluşunu kendisi kadar geriye götürebildiğimiz ve tarihin en eski kenti olan çatak höyük, kurulduğu yer bakımından dünya tarihinde bugün bile etkisi olan

bir uygarlığın tam merkezinde yer almaktadır. (Konya’da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci, Sosyal Doku Projesi 6 – 7) Çatalhöyük dünyadaki ilk kenttir ve bu nedenle önemlidir.

2.3.2.2.1 Kent Tarihçesi

Konya tarihi Çatalhöyük’e ulaşır. Dünyada kurulan ilk kent olan Çatalhöyük bugün kentlerin doğuş nedenleri üzerine konulan pek çok görüşü de alt üst eder niteliktedir. Çünkü insanların Çatalhöyük üzerinde, kenti tarım yapmak için değil, ibadet edebilmek ve kendi dinsel kardeşlikleri bir arada tutmak için kurdukları anlaşılmaktadır. (Aydın, T, Anadolu’da İnsan Toplulukları ve Yerleşme İlkeleri Üzerine Bir Deneme, İstanbul)

Antik çağ hakkında tam bir bilgi olmamasıyla birlikte önceleri Konya’da Hititlerin hâkimiyeti altında kaldığı, ardından Friglilerin idaresine geçen, daha sonra ise Lidyalıların eline geçen Konya M.Ö VI. yy. ortalarında Pers hâkimiyetine kalmıştır. (Turan, İstanbul 1971; 28 - 29)

Selçuklular, Anadolu Selçukluları, Osmanlı zamanında adını kayıtlara geçiren Konya’da en az 10 değişik medeniyet, yine en az 15 devlet, beylik, krallık gibi siyasi kuruluşların hüküm sürdüğü belirlenmiştir. (Tekindağ ;1995,42 – 46)

2.3.2.2.2 Kentin Kültürel Birikimi ve Yapısı

Ülkemizde adı eski devirlerden beri değişmeyen şehirlerden birisi Konya’dır. Konya adının “kutsal tasvir” anlamındaki “ikon” sözcüğüne bağlı olduğu iddia edilir. Bu konuda değişik rivayetler vardır

Konya ili M.Ö. 7-8 yy lardan beri yerleşim yeri olmuş, pek çok medeniyete merkezlik etmiştir. Bu anlamda Konya ve civarı insanlık tarihinin ilk yerleşim merkezlerinden en başta gelenlerindedir.(Önder 1962 s;14)

-Konya, Selçukluların Başkentidir.

-Konya, inanç ve kültür merkezidir.

-Konya, tarihi ipek yolu üzerindedir.

Konya turizmin en önemli merkezleri olan Antalya, Kapadokya ve Pamukkale üçgenindeki çok önemli bir merkez ve mihenk taşıdır.

Konya, Hz.Mevlana'sıyla, Şems Tebrizi ile Şih Sadrettin Kanevisiyle, Nasrettin Hocasıyla, Kilistra, Çatalhöyük, Eflatun Pınar, Meke Göller Havzası ile Yer Köprü Şelalesi ile Tınaztepe Mağarası ile Halk Pınar Hitit Kaya kabartmaları ile çok zengin bir kültür hazinesine sahiptir. Çumra ilçesi sınırları içinde Çatalhöyük M.Ö. 7000-8000 yıllarına rastlayabileceği ihtimali ile insanlık tarihinin ilk yerleşim merkezlerindedir. Erken Neolitik devirde iskan edilmiş olup Anadolu da önemli bir iskan örneğidir. Ayrıca ilk ev mimarisi, ilk yerleşik hayat, hayvanların evcilleştirilişi, insanların ilk toplu savunma yapımları gibi ilkleri ve buna ait özgün buluntuları ile insanlık tarihine ışık tutmaktadır. Bu buluntular Konya Arkeoloji ve Anadolu Medeniyetleri Müzesinde teşhir edilmektedir.(UZ 2004 s;130)

2.3.2.2.1 Geçmişten Günümüze Kültür Ve Sanat Yönü İle Konya

İnsanlık ve kültür tarihi açısından önemli bir kent olan Konya, her şeyden önce önemli bir yerleşim yeridir. M.Ö.8.yy a kadar inen seramikli ve neolitik çağa ait bulgularıyla insanlık tarihinin bilinen en eski üretim ve yerleşim yeri olan Çatalhöyük'ün Konya sınırları içinde yer alması bu şehrin önemini daha da artırmaktadır. (Baykara 2002)

Buna bağlı olarak binlerce yıldan beri devam eden bu gelişme, Roma ve Bizans dönemlerinde daha belirgin hale gelmiş, kasaba hatta şehir niteliği taşıyan bu şehir XI yy da Türk hâkimiyetine girmesiyle daha da gelişerek büyük bir devler merkezi haline gelmiştir.

Kalkolitik ve ilk Tunç Çağları, Hitit, Frig, Lidya, Pers; Grek; Roma, Bizans ve en önemli Selçuk, Beylik ve Osmanlı döneminin zengin kültür varlıklarının da bu şehirde bulunması sebebi ile Konya medeniyetleri kavşak noktası olmuştur. Medeniyetin farklı kültürlerin sentezinden oluşan bir "Medeniyet Merkezi" olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Konya'nın asıl güzelliği bir devlet ve beylik idare merkezi olmasıdır.(Kaplan 1974) Konya önlerinde ilk defa 1069 yılında Afşin Bey ile görünen Türkler, 1071 sonrasında gerçekleşen fetih hareketiyle bu şehri Selçuklu devletinin başlıca idare

merkezi yapmış, devlet merkezinin değişmesi halinde bile eyalet olarak önemini devam ettirmiştir.

Anadolu Türk tarihi; maddi kuvveti temsil eden kahramanlar ile manevi kuvvete sahip mana sultanlarının eseridir. Bu tespit, Konya'nın kültür ve sanat hayatı için geçerlidir. Çünkü Konya'yı diğer Selçuklu sultanlarının ve bu döneme altın çağını yaşatan I.Alaaddin Keykubat ve ünlü vezirler ile başta Mevlana olmak üzere Konya'da yaşayan diğer mana erleridir. :Onların himayesinde yetişen sanat ve zanaat erkânlarının rolü olmakla beraber insanları bilgili, kültürlü ve devleti de yüce tutmak hususunda önceki iki grubun gayretleri göz ardı edilemez. Neticede onlarda bu iki büyük kuvvete tabidirler. . (Baykara 2002)

2.3.2.2.2 Selçuklular ve Sonrası Kültür Hayatı

Konya'nın kültür hayat ve sosyal hayatının yeni çehresi Selçuklularla birlikte şekillenmeye başlar. Bugün elde kalanları ile bile övünülen Selçuklu eserlerinin harabeleri dahi, şehri süsleyen Türk kültür ve medeniyet hayatının en önemli hareketlerindendir. Bu eserler bu haliyle bile, tarih boyunca birçok seyyahın dikkatini çekmektedir. Fransız Babinger; “Konya, vatanımızın en mühim ve şayan-ı hürmet bir kültür merkezidir.” Sözleri ile bu şehrin önemine işaret eder. (Kaplan 1974) İbn-i Batuta ise XIV. Asır başlarında Konya'yı büyük, güzel binaları olan, bol sulu etrafı çiçek ve meyve bahçeleriyle çevrili, caddeleri geniş, pazarı meşhur bir şehir olarak tasvir ederek şehir canlılığına dikkat çeker. (Anıt dergisinden aktaran Gönüç;1974)

İnsan merkezli, huzuru ve adaleti hedef alan ve bunun için eğitim ve eğitim kurumlarına son derece önem veren Selçuklu devlet adamlarının yanında bu kurumların eğitimini üst düzeye çıkaran müderrislerin ve mana yönünü tamamlayan gönül erlerinin rolü vardır. Bunlar içerisinde Ahmet Yesevi ile binlerce Veli içerisinde, insanlık, sevsini temsil eden ve onlara Allah'ı sevdiren Mevlana'nın büyük rolü vardır.(Anıt dergisinden aktaran Gönüç; 1974:23)

Mevlana felsefesinin onun vuslatından sonra sistemleşmeye başlamasıyla birlikte “dede” ünvanlı Mevlevileri yetiştirmeye mahsus asithanelerdeki matbah-ı şerifler her bakımdan ilim, irfan ve sanat yuvası haline gelmiştir. 1001 gün ile belirlenen hizmetle tamamlana Mevlevi çilesi sonrasında yetişen insan, ruhi

olgunluğa ererken diğer yandan da sanat veya zanaat sahibi oluyordu. Cahil insanları terbiye etmeye ve yetiştirmeye mahsus bir mektep olan bu kurumlarda Mevlevi Muhibbi bir can, Mevlevi tarikatına intisab etmek istediği zaman gerekli formaliteler yerine getirildikten sonra dergâha kabul edilirdi. Çile müddetince tamamen iyi bir insan yetiştirmek felsefesi ile hareket edilir. Bu zamanda muhakkak suretle kendisine birde ilim ve sanat öğretilirdi. Mevleviler içerisinde gayet güzel yazı yazan hattatlar, saatçiler, ebruzenler, hakkaklar, maktacılar yetişmiştir. Şiire meraklı olanlarından büyük şairler çıkmıştır. Dedeler bir taraftan büyük bir titizlikle ruhi eğitimlerini tamamlarken güzel sanatlardan birini de öğrenmiş olurlar.

Türk süsleme sanatları içinde Konya'nın önemli bir yeri vardır. Tezhip sanatımızın en güzel örneklerini teşkil eden ve Konya'nın mektebi üslubu ile yapılan önemli eserler, Beylik Dönemi ile birlikte klasik Tezhip sanatının da hazırlayıcısı olmuştur.

Sanat eserleri incelenirken ele alınan 2 temel konu cami ve kitap sanatlarıdır. İslam medeniyetinin ve hayatının merkezini teşkil eden cami, başta mimari olmak üzere taş, ahşap, çini, kalemkari, sedefkari gibi kendisiyle ilgili tüm sanat dallarını bünyesinde toplar. Başta, Kuran-ı Kerimler olmak üzere dini ve edebi eserimizin içerisinde yer aldığı kitap sanatları ise hüsnü hat, tezhip, minyatür, cilt ve ebru sanatlarının bir araya toplama yeridir. Selçuklu döneminin en önemli eserlerinin Konya'da yapıldığı gerçeğinin hareketle, sanatta bir "Konya Mektebi" nin varlığı tez olarak kuvvetlenir.

Konya'nın kültür ve sanat hareketlerindeki canlılık her zaman Selçuklu devrindeki gibi olmamıştır. Konya devlet merkezi olma görevini başka bir şehrimize bıraktıktan sonra Karamanoğlu Beyliği ile kısmen devam eden bu canlılık devam etmiştir. (Derman; 2002 :205)

2.3.2.2.2.3 Cumhuriyet Dönemi Kültür Hayatı

Osmanlı Devleti'nin sıkıntılı geçen son asırları ve devletin yapılanma için uygun gayretlerin sarf edildiği cumhuriyet dönemi Konya'sında sanat ve kültür hayatının çok canlı olduğu söylenemez. Milletlerin kültür ve sanat hayatlarında çeşitli intikaların yaşanması fetret dönemlerin görülmesi kaçınılmazdı.

Konya'nın cumhuriyet sonrası bilim ve kültür hayatında sayıları yüzerle ifade edilen ilim ve fikir adamlarının gayretleri göz ardı edilemez.(Derman 2002 ;210)

Bir milletin kültür hayatında kurumların önemi büyüktür. Türk tarihi boyunca kurulan medreselerin ve başta tekkeler ve lonca teşkilatlarının aynı zamanda birer sanat ve zanaat kurumları olarak faaliyet göstermeleri bugünkü kalıcı eserlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Gelenekli kültürel ve sanatsal konularımızla ilgili çalışmalar yapılırken hayatta olan sanatkârlarla ilgili araştırmalar yapılmıştır.

Konya'da kültürel değerler geniş çapta değerlendirilebilir. Bunun nedenini Konya'nın farklı kültürlerden etkilenmiş binlerce yıllık tarihine bağlamak mümkündür. Hasan Bahar'ın Konya'nın M.Ö.1200 ve 600 yılları arasında yapmış olduğu araştırmalarda, o döneme ait bulgular değerlendirilmiştir.(Bahar 1996 ;20)

Bunun dışında Konya yaşam kültürü ve tarzına ilişkin çalışmalardan "Konya Vilayeti Halkiyat ve Harsiyatı" bir ilk çalışma olması bakımından önem taşır.(Ergün 1926 :4-10)

Günümüzde Konya ile ilgili birçok sosyolojik gözlem yapılmıştır. Bunun sebebidde içinde bulundurduğu tarihsel birikim ve kültürdür.

2.3.2.2.2.4 Konya'da Sosyal Hayat, Hayat Tarzı-Yaşam Kültürü

Geçmişte Konya'nın hayat tarzını daha iyi anlayabilmek için Konya'nın Osmanlıdaki yönetim hiyerarşisine bakmak gerekir. Toplumların buldukları mekâna veya yaptıkları işlere göre tasnifler yapılmıştır. Bunlar esnaf, tüccar, dışçı daha detaylı özetlersek haffaf, bezzaz, debbağ, bakkal vs tasvifler yapılmaktadır. Yine toplum şehirde oturan, köyde oturan ve göçebeler olarak ayrılmaktadır. (Tus 2004 ;33)

Genel olarak ise Konya tarihi içerisinde farklılıklar göstermiştir. XII. yy başlarında 3-4 bin olan Konya nüfusu Anadolu Selçukluların başkent olması ile 60 bine yükselmiştir. Fakat Selçuklulardan sonra Konya ve o bölge savaşları ve karmaşanın ortasında kalması nedeniyle nüfusta bir azalma meydana gelmiştir. (Tuş 2004 ;36)

Aile hayatına geçmeden önce Konyalı ailelerin yaşadığı mekân olarak Konya evleri ve mimarisinden bahsetmek yerinde olacaktır. Çünkü bir toplum kültürel değerler açısından incelenirken o toplum nerelerde yaşamış, o bölgenin coğrafi

şartlarından yapı ve mimari kültürü nasıl etkilenmiş ona da bakmak gerekmektedir. Osmanlı döneminde Konya’da evler genelde tek odalı olmuştur. (Tuş 2004 ;43) Bölgenin iklim şartlarına uygun olarak yapılmış, düz çatılı ve kerpiçten yapılmış evler iklim şartlarına uygun olarak belirlendiğini gösterir. (Tuş 2004 ;45)

Aile kavramı yaşam kültürünün temelini teşkil eder. Aileyi oluşturan bireyler devirlere, bölgelere, sosyal ve ekonomik yapıya göre değişiklik göstermektedir. Genel olarak Türk aile yapısı Orta Asya geleneğinin ve İslam’ın etkisi ile şekillenmiştir. Geniş ailelerden oluşan ve hatta dört nesilin bir arada yaşadığı aileler bulunmaktadır. (İslam Ansiklopedisi 2001 :74) Toplumun yapı taşı olan ailenin sağlam değerler üzerinde kurulmuş olması nedeniyledir ki birçok kültür ve değerler korunarak günümüze gelmiştir.(Doğan 2001 :146)

20.yy başlarına kadar genel aile yapısı devam ederek gelmiş, tüm aile bir çatı altında yaşamıştır. (Odabaşı 1998 :69) Aile içerisinde gelenek ve göreneklere bağlı olarak devam eden aile hayatında evin bütün bir şeylerin farklı rolleri vardı. Evin hanımı, gelini, kızları ve bütün fertlerin ayrı ayrı görevleri bulunmaktadır.

Kıyafet kültüründe ise coğrafi koşulların ve çağın kültürünün belirlediği kıyafetlerin tarihteki seyri aslında bir toplumun düşünce şeklinin değişimini, dönüşümünü görmek açısından önemlidir. Orta Asya bozkırlarının belirlediği kıyafetten 20.yy a gelen çizgide yaşam kültürünü yansıttığını, yaşam tarzında bir bakıma kıyafetlere yansıdığını görmek mümkündür. Konya bu tarihi çizgide pek çok kıyafetleri bünyesinde barındırmıştır. Kıyafet yaşam tarzının bir yansıması olduğu gibi yaşam tarzı da kıyafeti belirler. Giyim kuşamda tarihi ve kültürel öğeleri görmek mümkündür. Geleneksel Türk giyim kuşamının, Türk kültürü adet ve gelenekleri içinde önemli bir yeri vardır. Birçok medeniyete beşiklik eden Anadolu bölge bölge farklılıklar arz eden bir kıyafet kültürüne sahiptir. Giyim kuşam her bölgenin iklimi, doğa şartları ve kültürel yapısına göre şekillenmiştir. (Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü; 1999 ;317)

Konya’da kültürel değerler arasında yer alan “hamam kültürü” Konya’da uzun süreden beri bulunmakta olup birçok farklı adetler içermektedir. ([www.konya.gov.tr/konya/konyausulü\(giyim\)\)](http://www.konya.gov.tr/konya/konyausulü(giyim))))

Bir diğer kültür “eğlence kültürü”dür. Anadolu Selçuklu Devleti’ne başkentlik yapmış olan Konya’da eğlence hayatı tarih süreci içerisinde kendisine

özgü kurallar içinde olmuştur. Eski Konya’da yapılan eğlenceler ev dışında yapılan eğlenceler ile sınırlı değildir. Yapılan sıra toplantıları, uzun kış gecelerinde sıra ile evlerde oturarak pişmaniye çekilmesi, arabaşı çorbası yapılması gibi adetler bunlar arasındadır. (Odabaşı 1998 ;162)

Diğer manevi kültür değeri olarak bahsedebileceğimiz “yemek kültürü”dür. Bu bölgenin mutfak geleneğini belirleyen şey bölgenin coğrafi ve iklim şartlarıdır. Tarım ve hayvancılıklar uğraşan bir bölge olması sebebiyle mutfak ürünleri de buna yönelik olmuştur. Çeşitli göçler nedeni ile yemek kültürü değişmiştir. Bir toplumun yemek kültürü o toplumun genel hayatı hakkında bilgi verir. Hizmetçi tutacak kadar zengin olmayan ortalama Konya ailelerinde bütün ev işleri evin kadınları tarafından yapıldığından ev hanımları yemek kültürünü geliştirmiştir. (Erdoğan 2001 ;213) Konya mutfağını Konya’nın yaşamından ayrı olarak değerlendiremeyiz. Selçuklu sarayında gelişip, Mevlevi adap ve erkânı ile yoğrularak günümüze gelmiştir. (Keleş; 2001 ;144) Etli ekmek, pilav, dökme gibi adetler Konya dışında da bilinmektedir. (Halici 2000 ;29)

Düğün ve evlilik hayatıyla ilgili birçok adet görenek vardır. Göz hakkı, hac uğulamaları, isim koyan gibi adetler de Konya kültüründe yer almaktadır. (Odabaşı 1998 :112) Konya’da eğlence kültürü ile din kültürünün içinde girdiğini görmek mümkündür. Bunlardan bir uygulama olarak çocukların oynadığı “şivlilik” oyununu gösterebiliriz. Şivlilik Recep ayının ilk perşembesi oynanan oyundur.(Andı 2001 :299)

2.3.2.2.2.5 Edebiyat Ve Sanat Kültürü Hayatı

Dil, bir milletin kültürel değerlerin başında gelir. Aynı dili konuşan insanlar “millet” denilen sosyal varlığı temsil eder. Konya’nın kültür ve sanat hayatı Selçuklularla birlikte şekillenmeye başlamıştır. Bugün elde kalan Selçuklu eserleri, şehri süsleyen Türk kültür ve medeniyet hayatının önemli örneklerindedir. Selçuklulardan itibaren Konya’da kültür ve sanat hayatının hakim olduğu unsur mevlevilerdir. Mevlevi sanatkarlar tarafından meydana gelen sanat eseri, bugün müze, kütüphane ve koleksiyonların önde gelen eserleridir. (izbudak 1946 ;51-61) Türk süsleme sanatı içinde Konya’nın önemli bir yeri vardır. Tezhip sanatımızın en güzel örneklerini teşkil eden ve Konya mektebi/üslubu ile yapılan önemli eserler,

tezhip sanatının hazırlayıcısı olmuştur. İslam medeniyetinin ve merkezini temsil eden cami, başta mimari olmak üzere taş, ahşap, çini, kalemkari, sedefkari gibi kendisiyle ilgili bütün sanatları bünyesinde toplar. Başta Kuran-ı Kerim olmak üzere dini ve edebi eserlerimizin içerisinde yer aldığı kitap sanatları ise hüsn-ü hat, tezhip, minyatür, cilt ve ebru sanatlarını bir araya toplama yeridir. Lisan sanatı olan edebiyatı, hakiki mevlevilerde farklı bir sanat dalı olan musiki ise Mevlevi ayinleri ile taçlanmıştı. (Tanındı 1993 ;42-43)

2.3.2.2.3 Kentin Fiziksel Yapısı

Konya şehri Halep gibi, tarihin her devrinde önemini az çok koruyan şehirlerden biridir. Bir iskan yeri olarak bu hususiyeti göstermiştir, ancak büyük bir şehir olarak varlığını olağanüstü bir şekilde devam ettirmiştir. Bu canlılıkta coğrafi değerlerinin önemi büyüktür.

Konya Asya'nın batısında yer alan Anadolu yarım adasının orta güney kısmında bulunmaktadır. Anadolu'nun kuzey ve güneyinde, doğu batı istikametinde uzanan sıradağlar, iç kısmında ise bir yayla düzlüğü yer alır. Konya bir göl tabanı olan ve kendi adıyla anılan bir ovanın batı kenarıdır. En çukur yeri şehrin hemen kuzeydoğu kısmına yakın olan Aslım bataklığıdır. Ancak Konya'nın büyük bir kısmı 1020 – 1030 metrede yer almakta olup şehrin yüksekliği bu civarda sayılmaktadır. (Konya ili analitik etütleri,;1991,Ankara: 6)

Konya iklimindeki hususiyetler göze çarpmaktadır. Orta Anadolu şehirleri ile benzerlik göstermektedir. Bu iklim şartlarının Türk hayatının eskiden beri alıştığı özellikler gösterdiği, bu sebeple iklim şartlarının orta Asya'daki Türkler için son derece uygun olduğu söylenebilir.

Konya iklimini tarihi kaynaklardaki gibi kısaca özetleyecek olursak; Konya mutedil bir iklime sahiptir. Yazın kurak, fakat kışın, özellikle baharda hayli yağmur alır. Kışın kar yağar ve ortalama kar 22 gün örtülü kalır. Yıllık yağış ortalaması, Anadolu nispetinde azalır. (İslam Ansiklopedisi, Konya Tarihi S.184 – 190) Ancak ziraat için yeterli sayılabilir. Kuraklığın olduğu senelerde tarımda sıkıntı olmaktadır. (Tarama Sözlüğü, Ankara 1971 IV: 2412)

2.3.2.2.4 Kentin Mekân Karakteristikleri

, benzer bilgi ve olanaklarıyla çözümleyecek kent yapılarına dönüşmeye çalışıyorlar.

İnsan en ilkel yaşantı biçimiyle bugünün gelişmiş toplumların modern yaşantı biçimi arasında uzanan farklı düzeylerin hangisinde olursa olsun, yaşantısını sürdürebilmek için çeşitli cins, nitelik ve nicelikte ortaya çıkan gereksinimleri cevaplamak zorundadır. Çeşitli nitelikteki güçler insan yerleşmelerinin oluşmasına neden olur, ona yön verirler. Konya’da da yerleşim bu ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenmiştir.(Ulusoy;2004,274)

2.3.2.2.5 Kentin Yaşam Biçimi ve Kalitesi

İlin geçim kaynağı başlıca tarım ve hayvancılıktır. Konya’nın “tahıl ambarı” olarak adlandırılma sebebinin temelinde bu vardır. Ova tabanı üzerine kurulmuş olduğundan bu bölümde tarım yoğun olarak görülmektedir. Önceleri bölgede yaygın olarak görülen el sanatları, XX.yy. ‘da teknolojinin gelişmesi ile eski önemini kaybetmeye başlamıştır. Eskiden köy ve ilçe merkezlerinde çinicilik, halıcılık, dövmecilik, hüsn-i hat, tezhip, ciltçilik gibi sanatlarla uğraşanlar olmuştur. (Odabaşı;1999,14-17)

Şehir merkezinde ise geleneksel el sanatlarından geçim kapısı olarak görülenler bu günde hala hayat bulmaktadırlar.

Bunların dışında;

- Dokuma, örgü, çorap ve giysi üreten el sanat işçiliği
- Mobilya işçiliği Konya’da azda olsa yapılmaktadır.

Ekonomik, sosyal ve coğrafi özellikler Konya yöresini şekillendirmiştir.

Konya ili sınırları içerisinde Türkiye’nin en büyük alüminyum ve magnezit yataklarının yanı sıra, kömür, kil ve çimento hammaddeleri, kurşun, çinko, barit madenleri ile önemli oranda yeraltı suyu rezervleri bulunmaktadır. Alüminyum yatakları Seydişehir ilçesi güneyinde üst Kretesa zaman aralığında karasal ayrışmalarla meydana gelmiştir. Manyezit yatakları ise meram ilçesi sınırlarında olup tek başına hem Konya’nın hem de dünyanın en büyük rezervi (80 milyon ton) margazit yatağıdır. Beyşehir ve Seydişehir’de ayrıca pliyosen yaşlı toplam 750 milyon ton rezervi linyit kömür yatakları vardır. Ilgın, Selçuklu civarında önemli kil

yatakları mevcuttur. Ayrıca ilin birçok yerinde kil, kalsit ve dolomit hammaddeleri ile birlikte yeraltı suları bulunmaktadır. (Meydan Larousse, Konya İklim tarım ve hayvancılık; 1994,450-455)

Konya’da il ve kasabalardaki yerleşim yapısı iklim ve coğrafi özelliğe göre ayarlanmıştır. İklimin kuraklığı toprak çeşidi sebebiyle doğa coğrafi şartlarına uygun olarak yapılmıştır. Karpia, düz çatılı evler vardır.

Konya kentinin yaşam kalitesi kıyaslamaya alındığında, teknolojinin getirdiği bazı koşullara uyulduğu görülür. Ama yinede kent geleneksel yaşam biçiminden (giyimden yemeğe kadar) geleneklere kadar fazla taviz vermemiştir.

2.4 Konya Büyükşehir Belediyesinin Konya İmajı Üzerine Yapılan Alan Çalışması

2.4.1 Konya Büyükşehir Belediyesinin Mevcut Vizyonu

Stratejik planlama kapsamında gerçekleştirilen vizyon misyon ve ilkelerin B.şehir bünyesinde gerçekleştirilerek benimsenmesi için süreçler izlenmiştir. Belediyenin, gelecekte varmak istediği ulaşmayı arzuladığı yeri anlatan vizyon oluşturulmaya çalışılmıştır. (Konya Belediyesi, Stratejik Planı 2007 – 2011)

Konya B.belediyesi Vizyon unsurlarına bakılacak olursak;

- Konya’yı 21.yy standartlarına çıkartmak,
- Altyapı hizmetlerinde sorun yaşamayan
- Rahat, yaşanabilir, huzurlu bir ortam sağlayan,
- Akıllı verici, verimli çözümler üreten
- Teknolojiden en üst düzeyde yararlanan,
- Alışılmışın dışında bir belediye anlayışına sahip olan,
- Yüksek hedeflere sahip, halka hizmeti ön plana çıkartan bir belediye olmak şeklinde özetlenebilir.

Vizyon ifadesi ise tam olarak “ Bir dünya kenti olarak gördüğümüz Konya’yı geçmişi kadar büyük ve görkemli bir geleceğe hazırlayarak yaşanabilir kentler sıralamasında en üst sıralara çıkartmaktadır” şeklinde yapılmıştır.

Konya B.şehir Belediyesinin Belirlenen Vizyonu;

- a) Konya'nın eşsiz tarihi mirasına sahip çıkmak
- b) Yaşam kalitesini artırmak,
- c) Sürdürülebilirliğin sağlanması
- d) Dünya kenti olmak

a) Konya'nın eşsiz tarihi mirasına sahip çıkmak;

Konya'nın doğal tarihi ve kültürel mirasına sahip çıkılması, bu mirasın korunması ve yaşanarak gelişmesi ile mümkün olacaktır.

b) Yaşam kalitesini artırmak;

Konya B.belediyesi, kentteki yaşam kalitesinin sürekli artırılmasına yönelik bir anlayışla hareket etmektedir. Stratejik planda yer alan amaçların büyük bir bölümü bu vizyonu gerçekleştirmeye yöneliktir.

c) Sürdürülebilirliğin sağlanması;

Devamlılığın sağlanması anlamında kullanılan sürdürülebilirlik kavramı vizyonu etkileyici bir özellik taşımaktadır. Kentin sosyal, ekolojik ekonomik, mekansal, kültürel ihtiyaçları ile bunlar arasındaki etkileşimler göz önünde bulundurularak kentle ilgili faaliyetlerin bu doğrultuda en etken biçimde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

d) Dünya kenti olmak;

Bu vizyon unsuru ile önemli bir jeopolitik konumda bulunan Konya'nın dünya çapında kongre ve organizasyonların düzenlendiği, dünyayı etkileyen kararların alındığı, finans, turizm, bilimsel alanlardaki çekim merkezi olan ve küresel değer yaratan, dünyanın önde gelen kentlerinden biri haline gelmesi düşüncesi ortaya konmaktadır.(Konya Büyük Şehir Belediyesi Stratejik Planlama Müdürlüğü, Performans Programı 2007)

2.4.2 Konya Büyükşehir Belediyesi Üzerine Yapılan Vizyon Çalışmaları

Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek, kendisiyle yapılan bir röportajda Konya'nın bugünkü yapısını açıklamıştır. Haberküel sitesinin Genel

Yayın Yönetmeni Muaz Kalaya ile gerçekleştirilen röportajda, başkana sorular yöneltilmiş ve cevapları anlaşılmıştır. Röportajda;

“Konya, Türkiye’nin dünya ile ilişkilerinde ne gibi bir role sahiptir? Gelecekte dünya ile ilişkilerinde Konya rolünün ne olmasını bekliyorsunuz? Konya Büyükşehir Belediyesi Selçukludan izler taşıyan Konya’nın tarihi değerlerine sahip çıkma konusunda ne kadar hassas ve bunu nasıl ortaya koyuyor? Konya’nın Avrupa kentleri ile yarışacak bir şehir olduğunu biliyoruz. Acaba Konya bir kimlik problemi yaşayabilir mi? Mevlana yılı ilan edildi. Niçin 5 milyon dolar ödüllü bir Mevlana edebiyat ödülü verilmiyor? Bu yılın Mevlana yılı ilan edilmesi Konya’da neler değiştirdi? Konya’nın çağdaş kimliğinin yapılanma sürecinde Mevlana Konya’ya neler kazandırıyor? Ve Konya Büyükşehir Belediyesi’nin kültürel alandaki çalışmaları nelerdir?” soruları yöneltilmiştir. Akyürek ise, “Konya misyonu olan bir kent. Misyonu olan kentlerin hem kendine hem çevresine hem de dünyaya söyleyecek çok sözü vardır. Konya “Çatalhöyük”ten bugüne kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir kent. Anadolu medeniyetlerinin mirasçısı bir kent. Bu özelliği nedeniyle Konya’nın diğer dünya ile ilişkilerinde çok önemli rolünün olduğunu düşünüyorum. Mesela 2008 yılında yapılan Dünya Tarihi Kentler Birliği’nin genel kurulu ve toplantıları Konya’da yapılmıştır. Konya, dünyanın her zaman için ihtiyacı olan sevgi, barış, kardeşlik, hoşgörü gibi kavramlarında merkezlik ettiği bir kenttir. Bununda Türkiye’nin dünya ilişkilerinde etkili olacağını düşünüyorum. Konya’nın mayasında Selçuklu ve Osmanlı var. Tabii ki en önemli mirasımız Selçuklu payitahtı olmamız. Bu nedenle Selçuklu eserinin ve eski Konya mirasının tamirata, tadilatı, elden geçirme ve diğer nesillere aktarma amacı güdüyoruz. Konya’nın bir kimlik sonunu yaşayacağını sanmıyoruz. Yönetim üslubumuz ve bakış açımızdan dolayı bunları iddia ediyorum.

Konya, kendi değerlerine bağlılık ve modern ile geleneğin sentezini oluşturacak. Mevlana ile ilgili olarak verilecek ödülün adının “Mevlana Barış Ödülü” mü, “Hoşgörü Ödülü” mü, “İnsanlık Ödülü” mü olsun diye tartışıyoruz. Dünyada şu anda Mevlana gündemde. UNESCO tarafından 2007 yılının Mevlana Yılı ilan edilmesi ile birlikte Konya adı daha çok anılmaya başladı. Mesela Büyükşehir Belediyemizin web sayfası olan www.konya.bel.tr dünyada en çok izlenen 10 site arasında yer aldı, belediye sitelerinde birinci site oldu. Bu da Mevlana Yılı’nın ne

kadar büyük gelişmelere sahne olduğunun bir göstergesidir. Belediye olarak yurtdışında da programlar yapmaktayız. Dünyanın önemli kentlerinde Mevla ve Konya Günleri düzenlemeye başladık. Amerika’da Chicago, Mineapolos, Madison, Colombus ve Lowada gibi 5 kentte 6 program, Pakistan İslamabad, Karaçi ve Lahar’da olmak üzere 3 kentte 3 program, Bosna Hersek de, Saray Bosna’da Travnik, Gorejda gibi önemli kentte 3 program olmak üzere 12 etkinlik düzenledik. Bunun dışında 20 dilde mesnevi projemiz 2007 yılında sonuçlanmıştır. Mesnevi tüm dünya dillerine çevrilmiştir. (Urduca,Fransızca, İngilizce,Arapça, Farsça, İtalyanca) Yine 52 haftada 52 sema programı, 52 mesnevi ders programı, her hafta Büyükşehir Belediyesi Mevlana Kültür Merkezinde devam etmiştir. Mevlana şiirleri beste yarışması, Dünya’da Barış konulu fotoğraf yarışması düzenledik. Mevlana doğumunun 800.yılında mevlanaya 100 armağan isimli kitap çıkarttık. Konya geleneği birleştiren bir kent, bu nedenle kendi kültürümüzden kopmadan onu güzel bir şekilde temsil etmek noktasına önem veriyoruz. Biz belediyeciliği 3 ayakta palnlıyoruz; “Fiziki-sosyal-kültürel” Nitekim sosyal belediyecilikte Türkiye’nin en başarılı belediyesi seçildik. Belediye bünyesinde ilk defa Kültür A.Ş. birimi oluşturarak, kültür hizmetlerine önemli paylar ayırdık, diyerek Kojnya’nın vizyonunu dünya genelinde duyurmak için yaptıkları faaliyetlerden bahsetmiştir. (Muaz Kalaycı, Konya Büyükşehir Belediye Başkanı İle Söyleşi, Mart 2008, <http://www.haberaktuel.com/tahir-akyurek-konya-dunyanin-marka-kentlerinden-biri-olacak-haberi-264645.html>, Erişim Tarihi: 28.09.2010)

2.4.3 Konya Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Doku Projesi Konya Kent İmajı Anketi

Konya’nın Türkiye’deki imajına yönelik olarak SOSYAL DOKU PROJESİ – KENT ARAŞTIRMALARI adı altında Büyükşehir Belediyesinin yapmış olduğu bu araştırmada, öncelikle imajın anlamını kavramak için imaj – kimlik ve bunların çağımızda değişen anlamlarına göz atılarak bu eksenle Konya’nın geçmişten günümüze nasıl yansıtıldığı ancak bu yansımaya karşılık Konya’nın Kentsel imajının yansiyandan ne denli farklı olduğunu ve Türk toplumunun da bu imajı nasıl yansıtılandan farklı algılandığını ortaya konduğu araştırılmıştır. Konya’nın meydanadaki imajını eğer Konya bir Çeşme, bir bodrum haline gelmedikçe, Batılı

semboller tarafından kuşatılmış, hazzı tüketim değerleri ile öne çıkmış bir yer olmadıkça, değişmeyeceği ifade edilmiştir. Ama bu imajın aslında hem dış dünya bakımından hem de iç dünya bakımından hem de Türkiye ölçeği ile birlikte düşünüldüğünde pek de önem taşımadığı üzerinde durulmuştur. Nitekim Türkiye de Konya imajı araştırmasında bunu tayin eder niteliktedir. Konya'ya yönelik bir çekince mevcutsa da, bunlar daha nesnel kriterlere dayanmakta, kültür farkı veya uzaklık gibi kavramların etkileri ortaya çıkmaktadır.

Kısacası, her türlü anlamın boşluğa yuvarlandığı toplumun çözülmeye başladığı, genelin geleneğin ve geleneğe yönelik her türlü değerlerin içine boşaltıldığı, hazzın ve bireyciliğin yegâne bir kutsallık halini aldığı bir çağda Konya kendi değerlerine sahip çıkan muhafazakârlığı ile geleneğin direnişini sembolize etmektedir.

Konya imajı ile ilgili yapılan bu araştırma bu imajın hem kaf, hem de güçlü yanlarını ortaya koymuştur. Bu bilgi bilgisizlikten çok, birilerinin yansıtmaya daha doğrusu pazarlamaya çalıştığı modernlik imajı ile ilintilidir. Araştırmanın ortaya koyduğu önemli bir gerçek ise, Türk toplumunun Konya ile herhangi bir sorununun olmadığı hatta Türk toplumunda Konya'nın hayli bir olumlu imajı olduğudur.

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin imaj ve vizyonu üzerine bir çok çalışma yapılmıştır. Değişik kesimlere yapılan anketler, Belediye Başkanı'na yöneltilen sorular ve onlara verilen cevaplar, tanıtım için yapılan projeler, düzenlenen festivaller ve Mevlana Yılı ile ilgili yapılan kutlamalarla Konya'nın tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerine dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

Sosyal doku projesi adı altında yapılan anket çalışmasında değişik kesimlere Konya ile ilgili sorular yöneltilmiş, tüm ülkede Konya'nın hangi özellikleri ile tanındığının cevapları aranmıştır. Bu araştırmanın sonuçları değişik kesimlerce yorumlanmıştır. Bu sonuçlar;

2.4.3.1 Sonuçlar-1(Meta Analiz Grubu)

- Konya, Türkiye'nin diğer kentleri ile karşılaştırıldığında en çok İstanbul ile benzerlik gösterir. İki şehirde önemli bir medeniyet merkezidir.

- Konya imajının soysa ekonomik tabanda beklentileri vardır.
- Konya, küresel dünyaya açılması beklenen bir kent konumundadır.
- Mevlana'nın yerel kentli açıdan önemi anlaşılmalıdır.
- Konya külliyyatının hazırlanması için Konya ve Konya dışındaki kent araştırmalarıyla görüşmeye başlanmalıdır.
- Mevlana isminin her yerde geliş güzel kullanılmasının önüne geçilmelidir
- Görsel kültür dünyasında Mevlana ile ilgili yayınlar gözden geçirilmelidir.
- B.şehir kampanyalar yapılmalıdır.
- Çocuklar için mesnevinden hikâyeler hazırlanmalı. (1. Bilim grubunun kalitatif araştırması)

2.4.3.2 Sonuçlar – 2 (İkinci Medya Grubu Kalitatif Araştırması)

- Belediye başkanının medya ile ilişkilerini açık ve geniş bir perspektiften yapması gerekmektedir.
- Konya'nın başkaları tarafından değil, kendisi tarafından keşfi zorunludur.
- Konya'nın kentsel farklılığı ortaya çıkartması, kent envanterleri oluşturması, 6000 yıllık tarihsel Konya'nın ve Mevlana Konya'sının tekrar üretilmesi gerekmektedir.
- Nasrettin hocanın küresel bir kimlik haline getirilmesi gerekmektedir.
- Mevlana müzesi modern standartlara uygun olarak tekrar dekore edilmelidir.
- Turizm şirketleri ile anlaşmalar yapılmalıdır.
- Konya doğal hayat turizminde merkezi haline gelmelidir.
- Kenti görselleştirmek için tanıtım filmleri yapılmalıdır.
- Mevlana Enstitüsü, çalışması hayata geçirilmelidir.
- Rumi'nin en çok okunduğu şehir San Francisco'dur. Oranın turizm yazarları ile bağlantı kurulmalıdır. (İkinci medya grubu kalitatif araştırması)

2.4.3.3 Sonuçlar – 3 (Kültür Sanat Grubu Kalitatif Araştırması)

- Konya amblemi daha açık ve net hale gelmelidir.
- Barış parlamentosu Konya'da kurulmalıdır.

- Mevlana genç ve dinamik şekilde yeniden resmedilmelidir.
- Konya'nın kendine has eğlence kültürü yeniden düzenlenmelidir.
- Çatal höyüğe tanrıça turları düzenlenmelidir.
- Osmanlı sanatları sergisi Konya'da açılmalıdır.
- Galata, Yenikapı Mevlevihaneleri gibi Konya'da müstakil bir mevki hane inşa edilmelidir. (Kültür Sanat grubu kalitatif araştırması)

2.4.3.4 Sonuçlar-4 (Sivil Toplum Kuruluşları Temsilcileri Grubu Kalitatif Araştırması)

- Konya'nın tanıtılması konusunda belediyelere iş düşmektedir.
- Konya'nın tarihi bir kent oluşunun tekrar tahlil edilerek onun başkent olduğuna vurgu yapılmalıdır.
- Konya'daki tarihi eserlerin turizme açılması için çalışmalar yapılmalıdır. Kültür bakanlığı yetersizdir.
- Her yıl düzenlenen Şeb-i Aruz toplantılarının konferans, sempozyum, panel vs. ile tüm dünya'ya duyurulmalıdır.
- Konya girişlerine tarihi yapıları anlatan görkemli yapılar yapılmalıdır.
- Türkiye'de yanlış anlaşılan muhafazakâr kavramı yeniden tanımlanmalıdır. Bunun "yitirilen değerlere yeniden sahip olmak" olduğu vurgulanmalıdır.
- Yapılacak çevre düzenlemelerinde tarihi değerlere öncelik verilmelidir.
- Tur operatörleri gezi turlarına Konya'yı dahil etmelidir, turizm büroları açılmalıdır,
- Konya'da okuyup mezun olan öğrencilerin Konya birer kültür elası olmaları için projeler üretilmelidir.
- Konya'da hizmet sektörü yeterli olmadığı için buna önem verilmelidir.
- Sivil Toplum Kuruluşları ile devamlı istişare yapılmalıdır.
- Lobicilik faaliyetlerine ağırlık verilmelidir.
- Esnaf ve halk üniversite ile barışık olmalıdır.

- Konyalı olup farklı şehirlerde olan iş adamları ve sanayicilerin birer turizm elçisi oldukları kendilerine anlatılmalıdır.
- Mevlana'dan ve Konya'da yaşamış âlimlerden gelen bir hoşgörü kültürü mevcuttur. Tanıtımlar da buna dikkat çekilmelidir.
- Meydanda ki Konya'nın olumsuz olan imajını silmek için meydanın etkin isimlerinin Konya'ya ziyaretleri sağlanmalıdır.
- Mesnevinin orijinal bölümleri kitaplaştırılıp dağıtılmalıdır.
- Konya sanayisi tanıtılmalıdır.
- Konya'nın olumsuz imajını etkileyen "bozkır isyanının" Konya ile bir ilişkisi olmadığı halka duyurulmalıdır.
- STK ve belediyelerin işbirliği ile farklı illere ismini koyacak park ve bahçeler yapılmalıdır.
- Mevlana'nın silik ve durgun bir kimse olarak resmedilmiştir, onun aktif yapısına uygun olarak tekrar resmedilmelidir.
- Konya ile ilgili Konya için ne yapılabileceği konusuna ilişkin toplantılar sık sık yapılmalıdır. (Sivil Toplum Kuruluşları Temsilcileri Grubu Kalitatif araştırması)

2.4.4 Mevlana Yılı 2007

Mevlana'nın doğum yılı olan 30 Eylül 1207 tarihi olması dolayısıyla Türkiye, Afganistan ve Mısır'ın teklifi üzerine UNESCO bu yılın Mevlana Yılı olarak anılmasını kararlaştırdı. (Mevlana, Ocak 2008, www.mevlanayılı.com.tr, Erişim Tarihi: 27.09.2010)

2007 yılının Mevlana Yılı sayılması medyada da geniş yankılar uyandırdı. Milliyet yazarı Abbas Güçlü bir köşe yazısında Mevlana yılından şu şekilde bahsetmiştir." Doğum gününün 800. yılında dünya kültürüne katkıları nedeniyle alınan bu karar gereği bu yıl konuşulan konulardan biride Mevlana olacak. Mesnevileri şu ana kadar 9 dile çevrilmiş, Konya Belediyesi'nin bu yöndeki girişimi sayesinde yılsonuna kadar toplam 20 dile çevrilecek. Önceki gün türbesini ziyaret ettiğimizde özellikle Japonların fazlalığı dikkat çekiciydi. Genç Bakış programında bu konuya yer verdiğimizde bazı çarpıcı sorularla karşılaştık. (Mevlevilik nedir?

Atatürk'ün Mevlana'ya bakış açısı neydi?) (Abbas Güçlü, Dünya Mevlana Yılı, Şubat 2007, <http://www.milliyet.com.tr/2007/02/09/yazar/guclu.html>, Erişim Tarihi: 27.09.2010)

2.4.5 7. Uluslar Arası Mistik Müzik Festivali

Konya Büyükşehir Belediyesi, Turkish Airlines, Konya Sanayi Odası'nın sponsorluğunda yapılan festival 2004 yılından beri düzenlenmektedir. Yedincisi 22-30 Eylül 2010 tarihleri arasında Mevlana Kültür Merkezinde gerçekleşen festival ile Hz.Mevlana'nın sözle ifadesi mümkün olmayan sınırsız aşkına, bütün insanlığı kucaklayan tevazu ve hoşgörüsüne layık bir anma programı hedeflenmiştir. Dünya'nın çeşitli yerlerinden mistik müziklerin buluşma noktası olan "Konya Uluslar arası Mistik Müzik Festivali" dünya mistik müziklerini tanıtmayı ve dinler-medeniyetler arası diyalogu en üst seviyede sağlamak amaçlanmıştır. (7. Konya Uluslar arası Müzik Festivali, Eylül 2010, www.mistikmuzikfest.com, Erişim Tarihi: 27.09.2010)

Dünya ünlü sanatçılar mistik müzikleri ile Yeşil Kubbenin altında 9 ülkeden 122 sanatçı ile geniş bir kültür yelpazesi sunmuştur. Korayı Dünya'ya tanıtan Grammy ödüllü sanatçı Toumani Drapate'ninde katıldığı festival pek çok ilke sahne olmuştur. Bali odalarının en önemli Gamelon temsilcisi Semara Ratih'in sunduğu gösteri, bu kapsamda Türkiye'de yapılan ilk Gamelon gösterisi olmuştur.

Medyada da büyük bir ilgi uyandıran Mistik Müzik Festivali bir çok yazarın köşesinde yer almıştır. Radikal Gazetesi yazarı Eray Ertemur yazısında "Mevlana'nın dünyaya tanıttığı kentte, müziğin gücü sayesinde medeniyetler arası diyaloglar kuruyor ve kurduyor. İlk kez Şeb-i Aruz olarak yer alan bu gösteriler tüm halka açık ve ücretsiz olarak yeni bir zaman dilimi oluşturmayı hedefliyor.(Eray Aytimur, Mevlana'yı Anlamak İçin, Eylül 2010, <http://www.radikal.com.tr/eaytimur/yazi0910.html>, Erişim Tarihi: 27.09.2010)

Sabah gazetesinde ise "Dünyaca tanınan Türk mütekeffir, mutavassıf ve şairi Mevlana'nın doğum yıl dönümü nedeniyle düzenlenen Ulusal Müzik Festivali bu sene 7.defa sanatseverleri Konya'da buluştu" şeklinde hayat bulmuştur. (Cihan, Konya Mistik Müzik İle Yankılanacak, Eylül 2010, http://www.sabah.com.tr/kultur_sanat/muzik/2010/09/20/konyada_kubbeler_mistik_muzikle_cinlayacak, Erişim Tarihi: 27.09.2010)

Konya Turizm Merkezi'nin resmi web sitesinde Kapanış gecesi 30 Eylül'e yani Hz. Mevlana'nın doğum gününe gelecek şekilde düzenlenen festival ile "Uluslar arası Konya Mistik Müzik Festivali" dünyanın sayılı festivalleri arasına girmek amaçlanmıştır.(Mevlana Mistik Müzik Festivali, www.konyaturizmmerkezi.com.tr, Erişim Tarihi: 24.09.2010)

TRT net; Konya uluslar arası Müzik Festivalinde dini müziklerden örnek sunularak müzik aracılığı ile medeniyetler buluşmasına vesile oldu.(www.trt.net.tr)

Mevlana'nın geniş hoşgörü anlayışı sayesinde tüm dünya Mevlana ve fikirlerinden etkilenmiştir. Mesnevisi bütün dillere çevrilerek yayınlanan Mevlana'ya Batının ilgisi, zamanın turistlerinin İstanbul'da bir fırsat bulup Mevlevi ayinlerini gözlemlemeleri ile başlamıştır. Konya Turizm Derneği'nin yönetiminde 22 Mayıs-10 Haziran 1967 tarihleri arasında Fransa ve Almanya'nın bazı şehirlerinde düzenlenen sema gösterilerini on bine yakın kişi izlemiştir ve bu heyetin Strazburg ve Paris seyahatları memleket turizmi için yararlı olmuştur.(www.kultur mudurlugu.gov) Fransa, Pakistan ve İngiltere'de çeviriler yapılmıştır. Ayrıca yurtdışında Mevlana ve Mevlevicilik ile ilgili eser veren birçok isim olmuştur. W.Von Der Porten, H.Ritter, Talat Halman, Colin Gerbett, Burget,Rodi Fiş, Karel Szymanowsky, Annemarie SCHIMME bu isimlerden sadece birkaçıdır. Bütün bunlarda Mevlana'nın dünyada tanınmasının önemini anlatmaktadır.(www.turkiyeturizm.net.tr)

2.4.6 Konya İle Kardeş Şehir Projesi

Konya Büyükşehir Belediyesi ile 20 dünya şehri arasında imzalanan kardeş şehir protokolü ile medeniyetler ittifakına önemli bir adım atmış oldu. (www.wikipedia/konya.com)

Mevlana şehri Konya'nın projeye katkısının bu protokolün imzalaması ile gerçekleştiğini söyleyen Aktürek "uluslar arası ilişkiler, ülkeler arasında değil kentler ve insanlar arasında kanıtıyor. Bu şekilde pekiştiriliyor dedi. Konya yurtdışındaki tanıtımında katkı olacağı düşünülen kardeş şehirler.(www.cnnturk.com.tr)

- Kyoto, Japonya
- Multon, Pakistan
- Traduşşam, Lübnan
- Saraybosna, Bosna-Hersek

- Cordoba, İspanya
- Belh, Afganistan
- Kalkanderen, Makedonya
- Dortmund, Almanya
- Okayama, Japonya
- Konjik, Saraybosna
- Gadaret, Sudan
- Xian, Çin
- Verona, İtalya
- Henan, Çin
- Berlad, Romanya
- Gangneung, Güney Kore
- El Halil, Filistin
- Fez, Fas
- Zengi

2.4.7 Selçuk Üniversitesi

“Üniversitemiz Yeni Yüzyıla Hazır” sloganı ile yola çıkan Selçuk Üniversitesi 11 Nisan 1975 yılında kurulmuştur. Selçuk Üniv. Eski Rektörü Prof. Dr. Abdurrahman Kutlu'nun “Üniversiteler ülkelerin dinamiğidir” dediği gibi Selçuk Üniv. Dinamik kazanmış ve birbirini takip eden yeni fakültelere kavuşmuştur. Üniversiteler, kaliteli ve çağdaş eğitim anlayışı modern eğitim kurumları ileri teknoloji ile donatılmış ekipmanları yaptığı ve yapacağı bilimsel araştırma faaliyetleri ile 21. yy a hazır olmalıdır. Selçuk Üniversite'si esas faaliyeti olan eğitim ve öğretim faaliyetlerin yanında Konya tarihi, sanat ve folkloru yani kültürel çalışmaları ile dikkat çekmiş ve Konya kültürüne büyük hizmette bulunmuştur. İki merkez dikkat çekmektedir. Birincisi Selçuklu Araştırma Merkezi, ikincisi Türkiyat Araştırma Merkezidir. Mevlana'nın tasavvuf ve fikirleri Selçuklu kültür ve medeniyeti konusunda araştırmalar yaparak toplantılar ile bunları gelecek nesillere yaymak amacı ile kurulan bu iki merkez hizmetlerine devam etmektedir. (Uz; 2004 :345-346)

TOBB Başkan Yardımcısı Hüseyin Üzülmeze göre “üniversiteler bir şehrin beyni, hafızası ve tarihi en güçlü kurumlardır. Bu nedenle Konya’yı üniversiteler kenti haline getirmek için adımlar atmalıyız.” diyerek bu konunun önemini vurgulamıştır. (www.tobb.gov.tr)

2.4.8 Tanıtımı İçin Yapılan Projeler

Dünya turizminin üretimdeki payı her geçen gün artmaktadır. Bu gelişimle beraber turizm değerlerine sahip olan ülkelerin dünya turizminden aldığı paylarda da bir gelişme ve artış gözlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında beş büyük medeniyete beşik olmuş, stratejik konumu, kültür zenginliği ve doğal kaynaklarının zenginliği ile tanıtımdan sağlanan gelir gün geçtikçe artmaktadır. Hükümetin turizm vizyonunun temellinde ülkemizi, kültürümüzü ve insanımızı kendi doğallığı ve gerçekliği içinde sergileme tanıtma düşüncesi yatmaktadır. Konya’nın Anadolu’nun merkezi konumunda derin ve tarihi kültürel mirasa sahip olması, dünya’nın en düzenli ve güvenli şehirleri arasında sayılması, turizmin gelişmesi için büyük ölçekte yatırım gerektiren alt yapının önemli bir kısmının tamamlandığını göstermektedir. Konya bugün inanç turizminde ülkemizin en önemli merkezlerinden biri ise, bunu başta Mevlana olmak üzere Sadrettin Kanevi, Şems-i Tebrizi ve Nasrettin Hoca gibi ilim ve irfan mimarlarına borçludur. Mevlana müzesi, ülkemizde en çok ziyaret edilen 2 müzeden biridir. Gerek yurt içi gerek yurt dışından gelen binlerce ziyaretçinin buluşma noktasındaki Konya Şeb-i Arus ve Vuslat törenleri ile dönemdeki otellerdeki doluluk oranını %100’e çıkarmıştır. Bu etkinlikleri yıl boyu yaymak için, Belediye tarafından düzenlenen her cumartesi ücretsiz sema törenleri bu organizasyonlara dahildir. (Kabakçı 2008 ;32-34)

Mevlana müzesinin yanındaki Kanevi Türbesi, Alaattin Camii, Aziziye Camii, İnce Minare Müzesi, Karatay Medresesi Konya’nın sahip olduğu değerleri dışa yönelik tanıtmak amacıyla önemli bir misyona sahiptir. (Baykara 1998 ;31)

İnanç turizmine bağlı turizm faaliyetlerinin yanında başta kültür ve kültür turizmi olmak üzere termal turizmi, kongre ve fuar turizmi açısından sahip olduğu artılar ile Konya Turizm ve kültür bakanlığı tarafından “Kentsel Ölçekte Markalaşma Stratejileri Programı” kapsamında belirlenen bir şehirdir. (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2006, 2000, 2013 Stratejik planı)

Hitit, Frig, Lidya, Pers, Grek, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı döneminin eşsiz eserlerini barındıran Konya'da insanlık tarihinin ilk toplu yerleşim merkezi Çatalhöyük bulunmaktadır. Çatakhöyük sadece Konya'nın değil, Dünya ölçüsünde yemek kültürünün ilk defa başladığı yerdir. Bu da Konya'yı daha da önemli kılmaktadır. İki asırdan fazla Selçuklulara başkentlik yapması sebebiyle ülkemizdeki birçok şehirden önce "Muhteşem Türk Şehri" olarak adlandırılmıştır. Tarih boyunca ilim ve sanat merkezi konumunda olmasından dolayı yüzyıllardır sanatkârlara ev sahipliği yapmıştır. Keçecilik, dokumacılık, halıcılık, kaşıkçılık, tat, tezhip, ahşap ve taş işçiliği gibi geleneksel ve folklorik değerlerinin en güzel örneklerini bünyesinde barındıran Konya, bu yönüyle yerli ve yabancı turistlere farklılıklar sunmaktadır. Dünya'nın pek çok ülkesinden maziye sahip olan Konya "Dünya'nın Nazar Boncuğu" olarak adlandırılan Meke Gölü ile keşfedilmeyi bekleyen bir turizm mucizesidir. Toros dağlarında bulunan yaylaları doğa yürüyüşü ve yayla turizmine uygun yerlerdir. Mağaraları ile meraklıların uğrak noktasıdır. "Selçuklu Hızlı Tren Projesi" hayata geçirildiği takdirde Konya birçok şehrin bağlantı noktası haline gelecektir. 2007 yılında 270.374'ü yabancı olmak üzere 1.653.347 turist ağırlayan Konya'nın gerçekleştirilmesi planlanan projelerle bu sayıların daha da yükseltilmesi hedeflenmiştir. (Konya Ticaret Odası 2008 Turizm sektör raporu) Çeşitli kaynaklardan verilen bilgiye göre dünyada uluslar arası kongre turizmi, sektörün toplam cirosunun %30 una denk geliyor.

Buna göre dünya turizm gelirlerinin 800 milyar dolar olarak gerçekleştiği 2007 yılında kongre turizminin aldığı payın 240 milyar dolar olduğu söylenebilir. (TUİK 2008) Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) yabancı ziyaretçiler çıkışı anketine göre Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin yaklaşık %2.76 sı toplantı, konferans ve seminer amacıyla gelmiş bulunuyor. (Devlet İst. Enst; VII yıllık kalkınma planı ihtisas komisyon planı)

Kültür ve turizm bakanlığı stratejik planında Konya, ülkemizde kongre turizminin gelişmesine uygun altyapıya sahip iller arasında yer almakta ve bakanlık tarafından planlama ve tahsis çalışmaları yapılarak yatırımcılara yönelik yön göstericilik yapılması hedef alınmıştır. Bu bağlamda bu bölgelerde teşvik edici politikalar geliştirilmesi öngörülmüştür. Kongre merkezi olarak planlanan bölgelerin nitelikli turizm tesislerine de sahip olması sağlanacaktır. Neden kongre turizmi diye

sorulacak olursa kongreye katılanlar kendi konularında hem de uluslar arası konularda etkili olduklarından lehimize çalışan bir tanıtım kadrosu oluşturabilmektedirler. Bölgeye gelen polisler 2-3 misli fazla para harcayarak döviz girdisine büyük katkı sağlamaktadırlar. Katılanlar buldukları bölgeyi tanımak için konaklamalarını birkaç gün daha uzatabilirler. Tabi ki buda tanıtıma fayda sağlayacaktır. (Kabakçı;2008 ;38-39)

Konya imajı açısından tanıtımına yardım edebileceği diğer bir konu termal zenginliğidir. Sağlık turizminin varlığını artık daha çok hissettirdiği son günlerde maalesef Konya'nın bu potansiyelinin tanıtım ve pazarlaması fazla yapılmamıştır. Bu nedenle Konya için üç aşamalı bir eylem planı yapılmalıdır. Konya il sınırları içerisinde bulunan 25 derece ile 40 derece arasında değişen sıcaklıklara sahip 10 adet jeotermal bulunmaktadır. Dünya ve Türkiye örneklerinden yola çıkarak hazırlanacak kapsamlı projeler ile bu bölgeler birer Termal Turizm Merkezi haline getirilebilir. (Kültür ve Turizm Bakanlığı;2007, Turizm Eylem Planı; 2007-2013)

Bu yukarıda saydığımız potansiyellere sahip olan bazı projelere adım atılmıştır. Bunlar;

2.4.8.1 Tarihi Kent Merkezinin Canlandırılması Ve Turizmde Etkin Kullanılmasını Sağlama Projesi;

Projenin Amacı; Toplumlar kültür birikimlerini dışa açmaya, kültür sanat değer ve ürünlerini evrensel kültürün ortak mirasına dönüştürmeye çalışmaktadırlar. Bu güne kadar kültür varlıklarının korunması değerlendirilmesi amacıyla kamulaştırma, projelendirme konusundaki proje bu kaynakla şekillendirilmiştir.

Projenin amacı Konya'da hazinenin elinde bulunan taşınmazların tarihi misyonlarını devam ettirmek için uygulamaları başlatmaktır. (Kültür ve Turizm Bakanlığı; 2007)

2.4.8.2 Balkan Ülkelerinde Yaşamış Veya Halen Yaşayan Konya Ve Karaman Kökenli Topulukların Buluşması Projesi:

Projenin Amacı; Konya ve Karaman'a dayanan ve halen Balkanlarda yaşayan toplulukların arasındaki bağların sağlanması, "Bir Dünya Kenti

Konya” sloganının sadece lafta değil, bunun tarihi bir gerçek olduğunun belgeler ile net bir şekilde ortaya konmasıdır.(Turizm Bakanlığı; 2007)

2.4.8.3 Konya Tanıtım Platformu Tanıtım Projesi;

Projenin Amacı; Kendisine dünyada marka şehir olmayı vizyon edinmiş Konya'nın ulusal ve uluslar arası alanlarda her türlü tanıtım faaliyetlerini planlamak, kent için bir şeyler yapmak isteyen fakat şu an ayrı hareket eden dinamikleri bir araya getirmektir. Ulusal ve uluslar arası fuar ve kongrelerde Konya tanıtım standı sayesinde tanıtım gerçekleşecektir. Öncü ve model bir kent olan Konya “city marketing” (şehir pazarlaması) konusunda da ülkemizde bir ilke imza atacak ve diğer illere de örnek olacaktır. Bu çalışmalar sayesinde sürekli gündemde kalacak ve tanıtılacaktır. (Kültür ve Turizm Bakanlığı;2007)

2.4.8.4 Mevlana Müzesi Bileti ile Birlikte Verilmek Üzere Hz. Mevlana'nın Hayatı ve Müzenin Krokisi Kitapçığının Dağıtılması Projesi;

Proje Amacı; İnsanlara Mevlana'nın hayatı, öğretisi ve mesajları, kültürel ve tarihi bilgiler ışığında daha bilinçli gezmeleri sağlanacaktır. Bu kitapçığın ziyaret sonrasında da ziyaretçide kalacağı gerçeğinden hareketle, Konya'ya gelmemiş olmasına rağmen tüm dünyada pek çok kişiye Mevlana ve Konya'yı tanıtma imkânı bulunacaktır. (Kültür ve Turizm Bakanlığı; 2007)

2.4.8.5 Konya Fotoğrafçılar Buluşması Projesi;

Projenin Amacı; Tüm ülkeyi kapsayacak sanat etkinliğine kucak açarak, Konya'nın tarih, kültür, sosyal değerlerini, fotoğrafın görsel gücünü kullanarak tüm yurda yayılmasını sağlamak.

2.4.8.6 Konya Fotoğraf Müzesi Projesi;

Projenin Amacı; Köklü bir tarihi mirasa sahip olan Konya'nın bu zenginliğini, fotoğraflarla ziyaretçilere tanıtmak, bugün çoğu kaybolmuş veya yıkılmış tarihi değerlerin orijinallerinin nasıl olduğunu ziyaretçilere aktarmaktır.

2.4.8.7 Konya Yemek Kültürü ve Ateş Baz-ı Veli Projesi;

Projenin Amacı; Konya mutfağının en eski mutfağı olduğu Çatalhöyük Kazılarında ortaya çıkmıştır. Ayrıca Mevlevilikte de eğitimin ve terbiyenin başladığı ilk yerin mutfak olduğu bilinmektedir. Bu özelliklerden dolayı geçmişten gelen bu birikimi Konya mutfağının bu özelliklerinin dünya insanları ile paylaşılması istenmektedir. Sahip olunan zengin kültürün ziyaretçilere sunulması olumlu etkiler bırakmaktadır. Bu proje sayesinde tarihi ve doğal özelliklerinin yanı sıra yemek gibi kültürün ayrılmaz bir parçası da insanlara anlatılmış olacaktır.

2.4.8.8 Konya Tanıtım Merkezi Projesi;

Projenin Amacı; Dünya'nın pek çok ülkesinden büyük bir alanda kurulu olan Konya'nın tüm tarihi, doğal ve kültürel zenginliklerinin gezilmesi, bu değerlerin farkında olmayanların dikkatini bu yöne çekilmesinin sağlanması için yapılan bu proje, Konya'nın sahip olduğu tüm potansiyellerin sanat ortamında tanıtımını gerçekleştirecek materyallerle ulusal ve uluslar arası ortamlarda dağıtılmasını içerir. Bu merkez bir anlamda şehrin vitrini olacak ve Konya'ya gelen kişilerin ilk izlenimleri olumlu olacaktır.

2.4.8.9 İlk ve Orta Öğretim Öğrencilerinde Turizm Bilinci Oluşturma Projesi;

Projenin Amacı; 6-17 yaş arasındaki gençlerin sahip olunan değerlerin farkına varmaları, bu sayede gönüllü turizm elçileri olmaları yolunda ilk adımları atarak şehir genelinde bir tanıtım ve farkındalık sağlanmasıdır.(www.belge.com.tr)

Konya Karaman (TR-52) Bölgesi 2023 vizyonu AYC tarafından belirlenecek başlığı ile çıkan haberde “T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmakta olan Bölge Planı Çalışmaları Kapsamında Konya Karaman Bölgesi 2023 vizyonu ortaklıkla gerçekleştirilecektir. Bölge 2023 Vizyonu Temel Çerçevesi ile ilgili olarak aşağıdaki belirtilen faaliyetlerde teknik destek verilmesi sureti ile MEVKA tarafından yürütülen bölgeye ilişkin stratejik plan ve vizyon çalışmalarının kapsamlı ve derinlikli olması sağlanacaktır.”(www.ayc.com.tr)

SONUÇ DEĞERLENDİRME

21.yüzyılın en belirgin vasfı küresel vizyon ise Konya bu vizyona kendi şehir doğası dolayısıyla en uygun düşen şehirlerdendir. Vizyon sadece finans dolaşımı çok uluslu şirket ve tüketim alışkanlıklarında yaşanan hızlı değişim ve çeşitlilik değil bunlardan daha önemli olanı giderek çok daha üst seviyelerde anlam ve amaç ile ilişkisi kurulan yerleşim ve oturma biçimlerinin bu üst seviyede ifadesini bulabilecek yaşanabilen ve insanı kendi evindeymiş gibi barındıran seçkin şehirlerin öne çıkması ve bu şehirlerin doğal birer çekim merkezi rolünü oynamaya başlamasıdır.

Tarihin en eski şehirlerinden biri olan Konya birçok önemli noktanın kesiştiği bölgededir. Konya'nın stratejik konumu kadar jeokültürel özellikleri ve hassas konumu da onu bu vizyona aday kılmaktadır. İlk kurulduğu günden beri birçok kez başkentlik yapmış olsa da bu özelliğini kaybeden Konya tabiatın ve tabii güzelliklerin bu şehre sunduğu zenginlikler ve tarihi kültürel zenginliklerle beslenmiştir.

Herhangi bir şehir için olduğu kadar Konya için de öngörülecek bir gelecek tasarımının iki temel gerçeği göz önünde bulundurması gerekir. Birisi şehrin fiziki yapısı diğeri sosyokültürel özellikleridir. Tarihte bolca örneklerine rastlandığı gibi eğer bir şehir yeni baştan kuruluyorsa, bu durumda kurucuların, şehre mekan olarak seçtikleri coğrafi alanın fizik yapısına iklim özelliklerine güvenlik savunma gibi temel beşeri ihtiyaçlara hangi ölçeklerde cevap verilebileceği gibi konulara dikkat etmeleri gereklidir. Tarih içerisinde derin bir geçmişi olan şehirlerde fiziki yapı ile sosyokültürel faktörler bir bakıma 'verili'dir ve bu en çok Konya söz konusu olabilecek bir durumdur. Çünkü Konya'nın 6000 yıllık bir geçmişi var ve bu uzun geçmişte belirli düzeylerde çok yönlü değişimlerden geçerek günümüze gelmiş durumdadır.

Konya'nın gelecek perspektifinde sanayiye dayalı büyümenin yerine geleceğin Konya kentinin oluşturulmasında olumlu etkisi olabilecek ticaret, finans, bilim, kültür, hizmet sektörü ve yüksek teknolojinin geçmesi şehrin tarihsel misyonuna ve jeokültürel konumuna uygun düşecektir. Çünkü Konya birçok önemli noktanın kesiştiği bölgede bulunmanın yanı sıra Balkanlar'dan Kafkasya'ya Orta Asya'dan Orta Doğu'ya kadar uzanan geniş bir insan kuşağının kesişme ve buluşma

noktasıdır. Bu yönüyle Konya yukarıda sayılan temel alanların çekim merkezi durumundadır. Zaten geleceğin kentinin oluşturulmasında olumlu etkisi olabilecek unsurlar sorusuna yöneticilerin verdiği ‘tarihsel alanlar ve eserler’ , ‘dünyaca bilinen sayılı kentlerden birisi olması’, ‘dünya kültür başkenti olması’, ‘turizm sektörünün özel konumu’ gibi oldukça yüksek oranlı cevaplar bu varsayımı doğrular niteliklerdedir.

Konya kentine ilişkin yapılan bu çalışmanın farklı boyutlarını da ortaya koyarak yapılacak yeni bir takım çalışmalarla desteklenmesi halinde gün geçtikçe artan ve çözülmesi neredeyse imkansız hale gelen bir takım sorunların azalmasına oldukça olumlu ve yararlı katkı sağlayacağı umut edilmektedir. Özellikle kurum ve çevresi sürekli analiz edilerek kurumsal anlamda vizyoner bir bakış açısı ortaya çıkacak ve sorunların azaltılması için ciddi önlemler alınabilecektir.

Konya’nın dışardan nasıl görüldüğünü sorgulandığı imaj araştırmasının bütün verilerini serinkanlı bir şekilde incelediğimizde Konya şehrini Türkiye genelinde gerektiği gibi tanınmadığı anlaşılmıştır. Araştırmanın bütünü Konya’nın imajla ilgili bir sorun olduğunu göstermektedir. Araştırmada belirginleşen imaj sorunu Konya’nın var olan durumu ile algılanması arasındaki farklılıktır.

Konya’yı görme imkânı bulanların kanaatlerinin olumlu olması oldukça önemlidir. Türkiye’de yaşayan herkesin Konya’yı görme imkânı yoktur. Bunun yolu kitle iletişim araçlarıyla sağlanabilir. Konya ilinin ülkedeki imajıyla Türkiye’nin dünyadaki imajı arasında benzerlikler vardır. Her ikisi de iyi tanıtıldığı zaman benimseniyor, önyargılar avantaj olarak dahi değerlendirilebiliyor. Konya ilimiz yeni bir imaj oluştururken var olan değerlerine vurgu yapmalı, kendi değerleriyle yükselmelidir. Mevlana Rumi’si tarihi ve engin kültürüyle dinamik ve hoşgörülü insanıyla Konya var olanın olduğu gibi sunduğu takdirde saygın bir imaja sahip olacaktır.

Konya’nın imajıyla ilgili olarak yapılan araştırmalar bu imajın ne denli kof ama kofluğuna karşılık özellikle bazıları nezdinde ne denli güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bilgi bilgisizlikten çok, birilerinin yansıtmaya, daha doğrusu

pazarlamaya çalıştığı bir 'modernlik' imajı ile ilintidir. Medyadan yansıyan bu imaja karşılık, araştırmanın ortaya koyduğu önemli bir gerçek, Türk toplumunun Konya ile herhangi bir sorunun olmadığı, hatta Türk toplumunda Konya'nın hayli olumlu bir imajı olduğudur.

KAYNAKÇA

- Philip & Richard's Avrupa İnsan Kaynakları Merkezi (1998) (Çeviren: Akdemir, Ali.Vizyon Yönetimi, İstanbul, Bayram Matbaa Ltd. şti
Ana Yayıncılık A.Ş Encylopaedia Britannica (1975) Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt 18, İstanbul.
- Anonim (1998) Şehircilik ve Mimarlık Tarihi, İstanbul
- Aktan, C (1999) Yeni Yönetim Tekniklerini Kamu Sektörüne Uygulanmasına Yönelik Öneriler ,Türk İdare Dergisi ,Yıl.71, sayı 425
- Anıt, S (1998) Geleceğin Kentleri, Bilim Teknik, sayı 362
- Konya Tarihi (1949) Anıt Dergisi, Cilt2, Konya
- Aydın, T (1964) Anadolu'da İnsan Toplulukları ve Yerleşme İlkeleri Üzerine Bir Deneme, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi İstanbul
- Aydın, T (1998) Anadolu'da İnsan Toplulukları ve Yerleşme İlkeleri Üzerine Bir Deneme, İstanbul
- Bakın N (1992) Kentsiz Kentleşme Yurttaşlığın Yükseliş ve Dönüşü, İstanbul, Ayrıntı Yayınevi
- Bahar, H (1994) Eskiçağ Konya Araştırmaları I, İstanbul, Kömen Yayınları
- Barca, M ve Asım Balcı (2004) Kamu politikalarına Nasıl Stratejik Yaklaşılabılır, http://www.iibf.sakarya.edu.tr/tmbarca_balciibfno4.pdf,24.03.2005
- Baydere, S (1997) Değişim ve teknoloji, İnsan Kaynakları Dergisi, İstanbul
- Bayrakçı, O (1992) Kent Tasarımında Kimlik Sorunu, Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, İstanbul.
- Becerikli, Y (2000) Stratejik Yönetim Planlaması, Amme İdaresi Dergisi, 42. Yıl Özel Sayısı
- Besler, S (2003) Stratejik Yönetim Başarısında Stratejik Liderin Rolü, Anadolu Üniversitesi İİBF Dergisi, cilt 19, sayı 2
- Bircan, İ (2002) Kamu kesiminde stratejik yönetim ve vizyon, Planlama Dergisi, 42.yıl Özel Sayısı, DPT, Ankara
- Budak, G (1999) Vizyon Ve Değişim Yönetimi, Mercek Dergisi ,Sayı 4
- Cahen, C (1968) Pre-Otoman Turkey, London
- Clayton, S (2000) Takımımızın Yeteneklerini Geliştirmede Yönetim (Çeviren: Mehmet Zaman) İstanbul, Hayat Yayıncılık

- Çağlar, İ (1999) İşletmelerde Vizyon Yönetimi ve Değerlendirilmesi, İ.Ü İşletme Fakültesi İktisadi Enstitüsü Dergisi, Sayı 32
- Çelen, A (1968) Kültür Ve Politika, Ankara, Gündoğan Yayınevi
- Çelik, A ve Akgemci, T (1998) Girişimcilik Kültürü ve Kobiler, Konya, Nobel Yayın Dağıtım
- Demirselen, Ş (1999) Kent Kimliği, İstanbul, Yöntem Yayınevi
- Derman, U (2002) Mevlevilik ve Hat Sanatı”, Birinci Uluslar arası Mevlana, Mesnevi ve Mevlevihaneler Sempozyumu Bildirileri, Manisa,
- Dinçer, Ö (2003) İş Dünyasında Değişmeler İşletmelerde Stratejik Yönetim, İstanbul, İz Yayıncılık
- Dinçer, Ö (1992) Stratejik Yönetim Ve İşletme Politikası, İstanbul, Beta Yayınevi
- Duru, F (1940) Mevleviliğe Nasıl Girilir, Kayseri, Ötüken Kitapevi
- Duru, B (2002) 20 yy. Kenti, Ankara, İmge Kitabevi
- Doğan, M (2003) Büyük Türkçe Sözlük, Ankara, Vadi Yayınları
- DPT, (2003) Kamu Kurumları için Stratejik Planlama Kılavuzu, Ankara, DPT Yayınları
- DPT (2003) İllerin ve Bölgelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması
- Eren, E (1990) İşletmelerde stratejik planlama ve yönetim 3.baskı, Cilt1, İstanbul, İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları
- Eren, V (2005) Kamu Sektöründe Stratejik Yönetim, Amme idaresi Dergisi, Cilt 35, ss45
- Ergün, S (2001) Konya Vilayeti Halkiyat ve Harsiyatı, Konya, Konya Vilayet Matbaası
- Erkut, G. (1995) Kentleşme Sürecinin Sosyolojik Boyutu, Türkiye’de Kentleşme Sorunları Dizisi, İstanbul, Yeni Yüzyıl Kitaplığı
- Eryiğit, B (2005), Yerel Yönetimlerde Özelleştirme ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi
- Gül, M, Atilla, B (2003) Selçukludan Günümüze Konya’nın Sosyopolitik Yapısı, Konya İl Emniyet Müdürlüğü, Konya, ARGE Yayınları

- Görer,N (1993) Kent Kimliği Koruma Planları,1 2.Kentsel Tasarım Ve Uyum Sempozyumu, İstanbul
- Halıcı, N (2001) Tarih Ve Kültür Başkenti Konya, Konya, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları
- Halıcı, N (1979) Geleneksel Konya Yemekleri, Ankara , Metro Kültür Yayınları
- Harman kaya, S, Tanındı,O (1992) Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri, Neolitik II, Ankara, Ege Yayınları
- Mevlana ve İnsanlık (1974) Hisar Dergisi, Cilt 1, ss2 4, İstanbul
- İbni Bibi 479 (1956) El-Evami'ül-Ala'iyye Fil-Umur'il Alayyie, Ankara
- İyi, S (1998) Felsefeye Bakışlara Bir Bakış, İstanbul, Heyamola Yayınları,
- İzbudak,V (1946) Mevleviliğe Nasıl Girilir,Hatıralarım,İstanbul, İlyas Yayınevi
- Karaismailoğlu, A (1996) Milli Selçuklu Kültürü ve Medeniyeti Semineri Bildirileri, Konya
- Kaya, E, Hulusi Ş (1992), Modern Kamu Yönetimi, İstanbul, Ulusal Yayınevi
- Kaya, K (2003) Türk Toplumunun Yaşama Tarzı, Isparta, Fakülte Kitapevi Yayınları
- Keleş, M (2001) Gez dünyayı Gör Konya'yı, İstanbul , Yapı Kredi Yayınları
- Keleş, R (2002) Kentleşme Politikası, Ankara, İmge kitapevi
- Kentel ,F (1998) ,Gerçek İhanet Ve Toplumsallık,
09.06.2005, www.gazetem.net/Ferhatkentel/asp-3k
- Kent zirvesi I, İBF Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, Erken Matbaa
- Kılıç bay, A (1993) Şehirler Kentler, Ankara, İmge Kitapevi
- Kılınçaslan,İ (1994) Kentsel Çevre Kalitesin Oluşturan Öğeler , 5.Kentsel Tasarım Ve Uygulamalar Sempozyumu, İstanbul
- Kuban, D (1992) Kentselleşmenin Kültürel Sınırları, 'İstanbul Dergisi İstanbul,'Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, Sayı 3
- Kuban, D (1992) İstanbul un Romalı Bizanslı Kimliği, 'İstanbul Dergisi İstanbul,'Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, sayı 1
- Kuban, D (1992) İstanbul un Kültürel Belirsizliği, 'İstanbul Dergisi İstanbul,'Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, Sayı 2
- Küçük dağ,İ (1999) Osmanlı Dönemi Konya Medreseleri,Konya, Konya İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü Yayınları
- Konya İl Analitik Etütleri , (1981) KTO Dergisi,Cilt 2,ss 16, Ankara

- Friedrich, Sarre, Konya Köşkü, (Çeviren: Şahabettin Uzluk) Ankara, Nadir Kitap, 1967.
- Konyalı, İ.H (1964) Abideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi, Konya, Yeni Kitap Basımevi
- Konyalı, İ.H (1974) Aksaray, Konya, Yeni Kitap Basımevi
- Konyalı, İ.H. (1964) Konya Tarihi, Konya, Yeni Kitap Basımevi
- Köseoğlu, A (2004) Konya'da Kültür ve Hayat Makaleler Sohbetler, Konya, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Yayınları
- Köymen, M (1963) Selçuklu Devri Türk Tarihi, Ankara, Ayyıldız Matbaası
- Meriç, N (2000) Osmanlıda Gündelik Hayatın Değişimi, İstanbul, Kaknüs Yayınevi
- Meriç, N (2000) Osmanlıda Gündelik Hayatın Değişimi, İstanbul, Kaknüs Yayınevi
- Meydan Larousse (1994) Konya, iklim Coğrafya, İstanbul
- Mesnevi, Mevlana C.Rumi (1957) (Çeviren: A. Göl pınarlı), İstanbul İnkılâp Kitabevi
- Nermi, U (1998) Geleceğin Kentleri Bilim Teknik, Sayı 362
- Odabaşı, S (1999) Geçmişten Günümüze Konya Kültürü, Konya, Selçuklu Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayınları
- Odabaşı, S (2000) Konya İmajı Mekânlar, İnsanlar, Konya, Konya Ticaret Odası Yayınları
- Kitap Kitabeleri (1949) Anıt Dergisi, Cilt2, s s 52 Konya
- Öncü, A, (2005) İdealinizde Ev Mitolojisi, İstanbul, İletişim Yayınları
- Önder, M (1962) Mevlana Şehri Konya Tarihi Konya, Konya Valiliği Yayınları
- Özkan, B (1949) Kitabı-u Cihannüma, Ankara Boyut Yayıncılık
- Özönder, H (2000) Selçuklu Beylik ve Osmanlı Devrinde Konya Sanat Hayatı, Konya, İlgı Yayınevi
- Konya Kültürü (1994) S.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 1, Konya
- Sancar, A (2003) Osmanlı Toplumunda Kadın Aile, Hanımlar, İstanbul, Eğitim Kültür Vakfı Yayınları
- Sencer, Y (1979) Türkiye'de Kentleşme, Kültür Bakanlığı Yayınları
- Sosyal Doku Projesi (2006) Kent Araştırmaları-1, Türkiye'de Konya İmajı, İstanbul, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları

- Sosyal Doku Projesi (2006) Kent Araştırmaları-2, Konya'da Hayat Tarzı, İstanbul, Büyükşehir Belediyesi Yayınları
- Sosyal Doku Projesi (2006) Kent Araştırmaları-3, Konya'da Kent Bilinci, İstanbul, Büyükşehir Belediyesi Yayınları
- Suher, H (1995) Kentleşme ve Kentlileşme Politikası, İstanbul, Yeni Yüzyıl Kitaplığı
- Süel, A (1983) Kentlerde Yapısal Oluşumu Belirleyen Etkenler, İstanbul, Dokuz Eylül Üniversitesi Müh. Mimarlık Fakültesi Yayınları
- Tarama Sözlüğü TDK 1-5 Ankara 1971.
- Tanpınar, A (2007) Beş Şehir, İstanbul, Yapı kredi Yayınları
- Tekin dağ, Ş (1995) Prof. Dr. Fikret Işıl Tana 80.Doğum Yılı Armağanı, İstanbul, Kamu işverenleri Sendikası
- Turan, O (1971) Konya Tarihi, İstanbul, Ötüken Yayınevi
- Turan, O (1971) Selçuklular Zamanında Türkiye, İstanbul, Ötüken Yayınevi
- Tümerkin ,E (1972) Türkiye'de Şehirleşme ve Şehirselleşme Fonksiyonları, İstanbul ,Coğrafya Enstitüsü Yayınları
- Konya Tarihi (1968) Türk Etnografya Dergisi XI, ss 45
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (2002) Diyanet Yayınevi, Cilt 26, Ankara
- Türkiye'de Kentsel Mekânların Düzenlenmesi (1991) İstanbul, Yapı Araştırma Enstitüsü Yayınevi
- Yazıcı, T (1964) Mevlana Devrinde Sema,Şarkiyat Mecmuası,V
- Yavuz, H (1996) Osmanlılık, Kültür Kimlik, İstanbul, Boyut Kitapevi
- Yıldırım, F (2002) İnsan Çevre Kent, İstanbul, Demokrasi Kitaplığı Yayınları
- Kent Vizyonu(1956) Yıllık Araştırmalar Dergisi,Cilt1, ss 22
- Uz, M (2004) Konya Kültürüne Hizmet Edenler, Konya, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları
- Türkiye Selçukluları Devrinde Konya (1998) Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, 2.Baskı
- Türkmen, E (1959) XII Asır. Anadolusunda Tasavvuf ve Mevlana, Konya ,İmge Kitabevi

Rapor ve Diğer Kaynaklar

Kültür ve Turizm Bakanlığı,2006,2009-2013,Stratejik Planı
Kültür ve Turizm Bakanlığı,2008,Türkiye Turizm Stratejisi 2023
Konya Ticaret Odası,2008,Turizm Sektör raporu
Kültür ve Turizm Bakanlığı,2008,Faaliyet Raporu
Kültür ve Turizm Bakanlığı,2007,Turizm eylem planı,2007-2013
T.C. Ulaştırma Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı,2008 Faaliyet Raporu
Türkiye istatistik kurumu (TÜİK),2008,Yıllara göre turizm istatistikleri
Konya Karatay Belediye Başkanlığı Stratejik Planı, 2007-2011.
Konya Meram Belediye Başkanlığı Stratejik Planı, 2007-2011.
Konya Selçuklu Belediye Başkanlığı Stratejik Planı, 2007-2011.
Konya Akşehir Belediye Başkanlığı Stratejik Planı, 2007-2011.
Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı Stratejik Planı, 2007-2011.

Elektronik Kaynaklar

<http://www.bizimkonya.com/konyatarihi.html> , 05.01.2010

<http://www.bizimkonya.com/konyacografyasi.html> , 06.01.2010

http://www.edebiyatogretmeni.net/forum/il_il_turkiye/konya_ili_tarihituristik_ve_kulturel_ozellikleri-t13415.0.html , 08.01.2010

<http://www.bizimkonya.com/mevlana.html> ,08.01.2010

http://www.bizimkonya.com/konyanın_ilkleri_enleri.html ,09.01.2010

<http://www.bizimkonya.com/konyali%20unluler.html> ,09.01.2010

<http://www.bizimkonya.com/nasreddin%20hoca.html> ,09.01.2010

http://www.turkcebilgi.com/konya_ekonomisi/ansiklopedi ,04.02.2010

[http:// www.ayc.com.html](http://www.ayc.com.html) ,30.09.2010

[http:// www.tobb.gov.tr](http://www.tobb.gov.tr) , 01.03.2010

[http:// www.cnnturk.com.tr](http://www.cnnturk.com.tr) , 20.09.2010

[http:// www.wikipedia/konya.com](http://www.wikipedia/konya.com) , 10.09.2010

[http:// www.turkiyeturizm.net.tr](http://www.turkiyeturizm.net.tr) , 23.09.2010

[http:// www.kulturmudurlugu.gov](http://www.kulturmudurlugu.gov) , 24.09.2010

[http:// www.trt.net.tr](http://www.trt.net.tr) , 24.09.2010

[http:// www.konyaturizmmerkezi.com.tr](http://www.konyaturizmmerkezi.com.tr) , 24.09.2010

[http:// www.sabah.com.tr](http://www.sabah.com.tr) , 27.09.2010

[http:// www.radikal.com.tr](http://www.radikal.com.tr) , 27.09.2010

[http:// www.konyamuzikfest.com.tr](http://www.konyamuzikfest.com.tr) , 27.09.2010

[http:// www.mistikmuzeikfestivali.com.tr](http://www.mistikmuzeikfestivali.com.tr) , 27.09.2010

[http:// www.milliyet.com.tr](http://www.milliyet.com.tr) , 27.09.2010

[http:// www.mevlanayılı.com.tr](http://www.mevlanayılı.com.tr) , 27.09.2010

[http:// www.haberaktuel.com.tr](http://www.haberaktuel.com.tr) , 28.09.2010

[http:// www.konya.gov.tr/konya/konyausulü\(giyim\)](http://www.konya.gov.tr/konya/konyausulü(giyim)) , 10.09.2010

[http:// www.konya.bel.tr](http://www.konya.bel.tr) , 10.09.2010

[http:// www.metiskitap.com](http://www.metiskitap.com) , 10.09.2010

EKLER

TABLO 1. KENTSEL ALANDA KONUT ÇEVRESİNDE TEKNİK ALTYAPI AÇISINDAN YAŞANABİLİRLİK ÖLÇÜTLERİ

Teknik Altyapı Türü	Kriter	İdeal Aralıklar – Cevaplar		
Yol	Gürültü yoğunluğu			
	Şehir dışı konut alanı (trafikten uzak)	35 – 45 dBA		
	Şehir kenarı konutları	40 – 50 dBA		
	Şehir konut alanı (trafik akımına 100.m uzaklıkta)	35 – 45 dBA		
	Hava kirliliği			
	Hedef sınır değerler	SO (ug/m)	PM (ug/m)	
	Yıllık aritmetik ortalama	60	60	
	Kış sezonu (Ekim – Mart) ortalaması	120	120	
	Maksimum 24 saatlik değer	150	150	
	1 saatlik değer	450	-	
	Arazinin eğim durumu (ulaşım açısından)	En az – en çok eğim oranı	İdeal eğim oranı	
	An yollar ve yangın yolları	%1.0-5.0	%2.0	
	Caddeler, servis yolları	%0.3-8.0	%3.0	
	Toplayıcı yollar	%0.5-10.0	%4.0	
	Yaya yolları	%1.0-4.0	%2.0	
	Bina girişleri	%1.0-8.0	%2.0	
	Rampalar (yaya)	%1.0-10.0	%5.0	
	Arazinin eğim durumu (altyapı olanakları açısından)	%5-10 eğim oranı (sisteme ve uygulanan araziye göre değişebilmektedir)		
	Hizmet alanları erişilebilirliği	100 – 200 m*		
	Taşıt yoğunluğu	4 aileye 1 otomobil **		
Taşıma kapasitesi	< 10.000 taşıt/saat			
Yaya kaldırımı olup, olmaması	Var			
Yeterli otopark alanı	Aile başına 1 otopark alanı (min. 20m2)*			
Otopark alanının uzaklığı	Max. 10m***			
Alternatif toplu taşıma alanı	Var			
Yaya yolunun olup, olmaması	Var			
Genselliği (alt yapı ulaştırılması açısından)				
Taşıt yolu	Min. 10m			
Yaya yolu	Min. 7m			
İçme ve Kullanma Suyu	Kullanılan su dağıtım sistemi	Kapalı sistem veya basınç katlarına ayrılmış şebeke		
	Eğimli arazilerde	Açık sistem (döl sistemi)		
	Düz arazilerde	Kapalı sistem (çok gözlü ağ sistemi)		
	Topografik alçalma gösteren yerleşmelerde	Basınç katlarına ayrılmış şebeke ağı		
	Arazinin eğim durumu (sistemin düzenmesi açısından)	%5-10 (%5'in altında altyapı maliyetleri yükselmektedir.)		
	Arazinin eğim durumu (su dağıtım açısından)	Su dağıtımında kullanılan depo sistemine göre değişir.		
	Besleme deposu	Eğimli olması tercih edilir.		

Denge deposu	Eğimin düşük olması, hatta düz olması beklenir.
Su deposunun olup, olmaması	Var
Artezien kaynağının olup, olmaması	Var
su tüketiminin yoğunluğu	Alan içinde az, orta, çok olmak üzere üç aralıkta Belirlenip az yoğunluklu bölgeler olumlu değerlendirilir.
Kişi başına brüt su tüketim miktarı	Günlük 200 – 300 lt.
Ekstra su tüketimi gerektiren kullanımların olup, olmaması	Yok
Yangın musluğu olup, olmaması	Var
Yangın musluğunun mekansal dağılımı	Eşit uzaklık
Kullanılan kanalizasyon sistemi	Ayrık sistem
Arazinin eğim durumu (sistemin düzenmesi açısından)	%7 – 10 eğim oranı
Arazinin eğim durumu (artık su toplanması)	Min. % 0,2 eğim oranı
Oluşan artık su miktarı	200 – 340 l/kişi gün
sızma suyu debisi	(altı değerlere yakın olması idealdir)

	Kanalizasyon sisteminin uzunluğu bazında	12 – 240 m ³ /km gün
	Kanalizasyon sistemindeki boruların çap ve uzunlukları bazında	0.0094 – 0.94 m ³ / hektar gün--
	Kanalizasyon sisteminin hizmet ettiği bölgenin alanı bazında	0.2 – 28 m ³ /hektar gün
	Oluşan atık su miktarının yoğunluğu	Alan içinde az, orta, çok olmak üzere üç aralıkta Belirtilip az yoğunluklu bölgeler olumlu değerlendirilir.
	Foseptik çukurunun olup, olmaması	Var
	Artık suların arıtma tesisinde toplanıp, toplanmaması	Var
	Arıtma tesisine uzaklığı	Min. 1km
	Koku, oluşup oluşmaması	Yok
	Dere bulunup, bulunmaması	Yok
	Artık suyun dereye boşaltılıp, boşaltılmaması	Yok
	Özel arıtma gerektiren arazi kullanımlarının olup olmaması	Yok
	Alana düşen yağmur suyu miktarı	Yüzey suyunun hesaplanmasında önemlidir. Yüzey alanı, yüzey akıl katsayısına göre miktarın etkisi değişir.
	Alanın su sızdırması açısından toprak yapısı	I – VI. Sınıf toprak arası
	Arazinin eğim durumu	Eğimli, düz değil
	Atık su ile birleşik sistem çözülüp, çözülmemesi	Yok
	Özel yağmur suyu toplama projesi yapılıp, yapılmaması	Var
	Arazide drenaj hattı ve/veya dere yatağı olup, olmaması	Var
	Drenaj hattı ve/veya dere yatağına suyun doğal akışını engelleyecek yapılaşma olup, olmaması	Yok
	yol yüzey kaplaması	Doğal parke taş
	yüzey alanı	Alan büyüdükçe olumsuz
	Yüzey akış katsayısı	0 – I arası değişir (şehirlerde 0.5 – 0.9) 0'a yaklaştıkça olumlu I'e yaklaştıkça olumsuz değerlendirilir.
	Yağmur suyunun toplandığı düzlüklerin olup, olmaması	yok

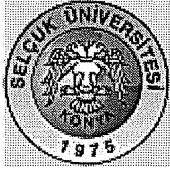
Elektrik	Elektrik tüketimi	Kişi başına tüketim 0.295 kwh
	Trafonun konumu	Komutlarla çok yakın olmaması tercih edilir.
	Enerji nakil hattına yakınlığı	En az 50 100 m (nakil hattının niteliğine göre değişmektedir.)
	Elektrik dağıtımının yerüstünden mi yeraltından mı yapıldığı	Yer altı
	Aydınlatma gücü	En az 1 m ² ye 12 W
	Sokak aydınlatmalarının mekansal dağılımı	6 – 50 m
	Sokak aydınlatmalarının çalışıp, çalışmaması	Var
Katı Atık ve Çöpler	Oluşan çöp miktarı	Kişi başına günlük 1kg / 2,5 lt
	Çöplerin toplanmasında kullanılan kap türü	Villada 120 – 240 lt Apartmanda 400 – 800 lt arası---
	Çöplerin toplanmasında kullanılan kap sayısı	1 kap günlük villada 48 – 96 kişi 1 kap günlük apartmanda 160 – 320 kişi
	Bu kapların mekansal dağılımı, erişilebilirliği	Konut birimlerine eşit uzaklık
	Alternatif çöp türüne göre kapların bulunup, bulunmaması	Var
	Çöp toplama yönetimi	Ayrık toplama
	Toplanan çöplerin araçlarla uzaklaştırılma sıklığı	Nüfusa ve kapın hacmine göre değişik
	Çöplerin uzaklaştırılmasında alanın çöp depolama alanına uzaklığı	Mesafe azaldıkça sık toplama
	Alan yakınında çöp depolama alanının bulunup, bulunmaması	Yok (min. 1km)
	Alan yakınında molezs dökme alanının bulunup, bulunmaması	Yok
	Koku oluşup, oluşmaması	Yok

	Doğal atıkların (yaprak, dal, vb. gibi) toplanıp, toplanmaması	Var
Telefon ve İletişim	Telefon hattının olup, olmaması	Var
	Telefon hattının yeraltında mı, yerüstünde mi olması	Yer altı
	Özel internet erişim ağının olup, olmaması	Var
	Kablo tv olanağının olup, olmaması	Var
Bölgesel Isıtma	Kullanılan yakıt türü	Jeotermal
	Isıtma merkezlerine yakın olup, olmaması	Uzak ****
	Yakıt depolarına yakın olup, olmaması	Uzak ****
	Hava kirliliğine yol açıp, açmadığı	Var
Doğalgaz	Alanda doğal gazın var olup, olmadığı	Var
	Depolama alanına yakın olup, olmaması	Uzak ***

Bu tablodaki ideal aralıklar ve cevaplar; yasa ve yönetmeliklerde belirtilen ve çeşitli dallardaki mesleki uygulama deneyimin göz önüne alınarak oluşturulmuştur.

- * Toplu Konu Üretiminde Kalite İçin Donatılar, TUBBIKTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, Nisan 1988.
- ** 2000 yılı, Türkiye geneli nüfus ve araç sahipliğinden çıkmış sonuç oranlarıdır.
- *** Kısa Yürüme mesafesi, güvenlik mesafesi dikkate alınarak verilmiş oranlardır.
- **** Bu nitelikteki alanın her türlü olumsuz etkilerinden etkilenmeyecek konumda olması istenir. Belirlenmiş bir standart olmadığı için gözlemcinin görüşü önemlidir.

Özgeçmiş

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	NUR HOŞGÖR			
Doğum Yeri:	AFYONKARAHİSAR			
Doğum Tarihi:	13.11.1982			
Medeni Durumu:	BEKAR			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	ATATÜRK İLKÖĞRETİM		AFYONKARAHİSAR	1989-1993
Ortaöğretim	Ş.K.O.O		AFYONKARAHİSAR	1993-1996
Lise	AFYON ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ		AFYONKARAHİSAR	1996-2000
Lisans	SELÇUK Ü.	KAMU YÖNETİMİ	KONYA	2001-2005
Yüksek Lisans	SELÇUK Ü.	KAMU YÖNETİMİ	KONYA	2005-....
Becerileri:				
İlgi Alanları:	SİYASET,EDEBİYAT			
İş Deneyimi:				
Aldığı Ödüller:				
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Prof.Dr. TAHİR AKGEMCİ - SELÇUK Ü.İ.İ.B.F.DEKANI Prof.Dr.BELKIS ÖZKARA - AKÜ REKTÖR YARDIMCISI			
Tel:	0542 390 00 57			
E-Posta:	nur03hosgor@hotmail.com			
Adres	Dumlupınar mah.Halilaga cad.Altınay apt:13/2 03200 afyonkarahisar			